

मन्त्रशास्त्रान्तर्गतम्

॥ दत्तात्रेयतंत्रम् ॥

॥ श्री लांगनपुरस्थ पण्डित वेणीरामात्मजेन ॥

वालमुकुन्दाभिधानेन विरचितया

॥ गूर्जर व्याख्यया विभूषितम् ॥

॥ तत् ॥

छपावी प्रसिद्ध करनार,

महोद्देव रामचन्द्र जगुष्टे.

पुस्तकालय—अमदावाद.

॥ राजनियमादुसारतो राजलेखेन सर्वथा स्वायत्ती ॥

॥ कृतोऽयं ग्रंथः

(सर्व ह्येक प्रसिद्ध कर्ताऽयं ग्वाधीन राम्या छे.)

अमदावाद

वी “ नन्दर ” प्रिन्टिंग प्रेस.

संवत् १८९५

सन् १९०४

मूल्य ०-५-०

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૫૦૬ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ દ-સાત્રેય તંત્રી

વિષય ૧૨: ૯૭

ॐ

मन्त्रशास्त्रान्तर्गतम्

॥ दत्तात्रेयतंत्रम् ॥

॥ श्री लांगनपुरस्थ पण्डित वेणीरामात्मजेन ॥

बालमुकुन्दाभिधानेन विरचितया

॥ गूर्जर व्याख्यया विभूषितम् ॥

॥ तत् ॥

अपावी प्रसिद्ध करनार,

भ.स.देव रामचंद्र जगुष्टे.

पुरतःकालय—अमदावाद.

॥ राजनियमानुसारतो राजलेखेनसर्वथा स्वायत्ती ॥

॥ कृतोऽयं ग्रंथः

अमदावाद

बी राजनगर टाईपकाउन्डरी प्रिन्टींग प्रेस.

संवत् १९१४

सन १९०८

૨૫૦૬

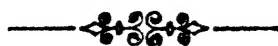
પ્રસ્તાવના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

સર્વે સંપૂર્ણ તંત્ર મંત્રના જાણનારા પુરૂષોને સવિનય જણાવવાનું કે આ હત્તાત્રેય તંત્ર અત્યુત્તમ અને આવશ્યકીય પ્રયોગોથી ભરપુર છે. આ પુસ્તક ઘણે ઠેકાણે હાલમાં છપાઈ ને તૈયાર થયેલું જોવામાં આવે છે. પણ તેની અંદર આપણા દેશી ભાઈઓને અતિ સમજણ નહીં પડવાથી નિરૂત્સાહચિત્ત કરીને તે પુસ્તકનો અનુભવ લેવાણો નથી તેથી મારા મનમાં વિચાર કરીને સર્વે દેશી ભાઈઓને આ પુસ્તક બહુ સુગમ પડે તેવી રીતે ગુજરાતી ટીકા કરાવીને તૈયાર કર્યું છે. અને આ પુસ્તકની અંદર ૨૪ પટલ છે.

૧ તંત્ર વિષય.	૧૩ રસાયન પ્રકાર.
૨ મારણ પ્રયોગ.	૧૪ કાલ જ્ઞાન વર્ણન.
૩ મોહન પ્રયોગ.	૧૫ અનાહાર પ્રયોગ.
૪ સ્તંભન પ્રયોગ.	૧૬ આહાર પ્રયોગ.
૫ વિદ્વેષણ પ્રયોગ.	૧૭ નિધિ દર્શન.
૬ ઉચ્ચાટન પ્રયોગ.	૧૮ વંધ્યા પુત્રવતિ કરણ.
૭ વશિકરણ પ્રયોગ.	૧૯ મૃતવત્સાસુત જીવન.
૮ સ્ત્રી વશીકરણ.	૨૦ કાક વંધ્યા.
૯ પતિ વશિકરણ તથા રાજ.	૨૧ જ્યોત્ષા
૧૦ આકર્ષણ પ્રયોગ.	૨૨ વાજી કરણ
૧૧ ઈન્દ્રભલ વિદ્યા.	૨૩ દ્રાવણાદિ પ્રયત્ન.
૧૨ યક્ષણિ સાધન.	૧૨ જૂતગ્રહાદિ નિવારણ.

॥ श्री ॥

दत्तात्रेयतंत्रम्

मंगलाचरणम् ।

॥ श्रीगणेशायनमः॥ श्रीजगदंबिकायैनमः अथ मंगलाचरणम् ॥

नत्वागणेशंनगराजकन्यां शंभुरमांकैविधिजांदरिच ॥

करोम्यहं गुर्जरभाषयेमाम् व्याख्यांजनानामधिकार्थसिध्यै ॥ १ ॥

दत्तात्रेयस्यतन्त्रस्य क्रियतेऽस्यहिशर्मणा ॥

व्याख्यां बालमुकुन्देन गूर्जराणांहितायवै ॥ २ ॥

कैलासशिखरासीनं देवदेवं महेश्वरम् ॥

दत्तात्रेयश्च पप्रच्छ शंकरं लोकशकरम् ॥ १ ॥

अर्थ—कैलास पर्वतनां शिखर उचर भेडेला देवना देव
अने लोकनु श्रेय करनार दत्तात्रेयल प्रश्न करवा लाग्या. ॥ १ ॥

कृतांजलिपुटो भूत्वा पृच्छते भक्तवत्सलम् ॥

भक्तानां च हितार्थाय कल्पतंत्रं प्रकथ्यते ॥ २ ॥

भक्त वत्सल महादेवनी प्रत्ये दत्तात्रेयल पोताना भे
हस्तने। संपुट करी कडेवा लाग्या के डे शंकर भक्तानां
हितने भाटे कल्पतंत्रने तभीये करेवो कडेवाय छे. ॥ २ ॥

कलौ सिद्धिमहाकल्पं तंत्रविद्याविधानकम् ॥

कथयस्व महादेव देवदेव महेश्वर ॥ ३ ॥

કલિયુગમાં સિદ્ધિ દેવા વાળો મહા કલ્પ તંત્ર [વધાનું] વિધાન છે, જેની અંદર, હે મહાદેવ હે દેવના દેવ હે મહેશ્વર, સમગ્ર તંત્ર શાસ્ત્રનો સાર આવી જાય છે, તે મારી પાંસે તથા વર્ણન કરો. ॥ ૩ ॥

સન્તિ નાનાવિધા લોકે યંત્રમંત્રાભિચારિકા ॥

આગમોક્તાઃ પુરાણોક્તા વેદોક્તા ઢામરે તથા ॥ ૪ ॥

જગતમાં અનેક પ્રકારનાં યંત્ર, મંત્ર, પ્રસિદ્ધ વર્તમાન છે. અને વેદાંત પુરાણમાં તથા ડામરમાં છે. ॥ ૪ ॥

ઉઠ્ઠીશે મારિતંત્રે ચ કાલીચંદેશ્વર મતે ॥

રાધાતંત્રે ચ ઉચ્છિષ્ટે ધારાતંત્રે મૃદેશ્વરે ॥ ૫ ॥

ઉઠ્ઠીશ તથા મારી તંત્રમાં કાલીતંત્ર તથા અંડેશ્વર તંત્રનાં મતમાં, રાધાતંત્ર અને છેળી ઉચ્છિષ્ટ, તથા ધારા તંત્ર અને મૃદેશ્વરમાં પણ કહેલા છે. ॥ ૫ ॥

તત્સર્વ કીલકં કૃત્વા કલૌ વીર્યવિવર્જિતાઃ ॥

બ્રાહ્મણાઃ કામક્રોધી ચ તસ્ય કારણદેતવે ॥ ૬ ॥

જે સંપૂર્ણ મંત્રયંત્રાદિ ક્રિયાયો છે, તે સર્વે કલિયુગમાં કીલક કરીને, બળહીન કરી નાખે છે. તે માટે સર્વે બ્રાહ્મણે કામ ક્રોધથી ભરપુર છે. ॥ ૬ ॥

વિના કીલકમંત્રાશ્ચ તંત્રાશ્ચ કથિતાઃ શિવ ॥

તંત્રવિદ્યા ક્ષણં સિદ્ધિઃ કથયસ્વ મમ પ્રભો ॥ ૭ ॥

કીલક વગરનાં જે જે મંત્રો તંત્રો છે, અને સિદ્ધિને આપે છે. તે તે તંત્રો તથા, મંત્રો હે શિવજી મને કહો. ॥ ૭ ॥

॥ ઇશ્વર ઉવાચ ॥

શૃણુ સિદ્ધિ મહાયોગિન્ સર્વયોગિવિશારદ ॥

તંત્રવિદ્યામહાગુણા દેવાનામાપિ દુર્લભા ॥ ૮ ॥

શંકર કહેછે કે હે સર્વે યોગીયોમાં શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિવાલા હે
દત્તાત્રેયજી, હું તમને જે તંત્રવિદ્યા કહીશ, તે તંત્રવિદ્યા ધ-
ણીક ગુપ્ત, અને દેવતાઓને પણ દુર્લભ છે. ॥ ૮ ॥

તવાગ્રે કથિતા દેવ તંત્રવિદ્યાશિરોમણિઃ ॥

ગુણાટુલ્યં મહાગુણં ગુણં ગુણં પુનઃ પુનઃ ॥ ૯ ॥

હે દેવ દત્તાત્રેયજી, તંત્ર વિદ્યામાં જે શિરોમણી કહેવા
ય છે, તે તંત્રવિદ્યા ધણીજ સર્વ વિદ્યામાં તે મુખ્ય છે.
અને ગુપ્ત રાખવા જેવી, અને વળી આજ સુધી ગુપ્ત રહેલી
જે તંત્રવિદ્યા તે ગુપ્ત રાખવા જેવીજ છે. ॥ ૯ ॥

ગુરુમક્તાય દાતવ્યં નામક્તાય કદાચન ॥

શિવમક્ત્યેકમનસે દૃઢચિત્તસમન્વિતે ॥ ૧૦ ॥

આ વિદ્યા જે છે તે પોતાનો પરમ ગુરુ ભાવ બતાવ-
તો હોય, અને ગુરુના ઉપર પ્રિતિ રાખતો હોય એવા પુરુષ
ને આ તંત્રવિદ્યા આપવી, પણ અમકતને કદિ સ્વભામાં પણ
નહી બતાવવી. પરમ શિવજીનો ભક્ત હોય અને નિસ્કપટી
હોય તેને કહેવી. ॥ ૧૦ ॥

શિરો દદ્યાત્સુતં દદ્યાન્ન દદ્યાત્તંત્રકલ્પકમ્ ॥

યસ્મૈકસ્મૈ ન દાતવ્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૧૧ ॥

મસ્તક આપવું, પુત્ર આપવો, પણ તંત્રવિદ્યા નહિ આ-
પવી. જે આ શંકરે કહેલા તંત્રો છે તે જેવાને નહિ આપવાં
કારણકે આ શંકરના કહેલા જે તંત્ર છે તે અસત્ય નથી. ૧૧

અથાતઃ સમ્પ્રવક્ષ્યામિ દત્તાત્રેય તથા શૃણુ ॥

કલ્પૌ સિદ્ધિમહામંત્રં વિના કિલેન કથ્યતે ॥ ૧૨ ॥

હે દત્તાત્રેયજી, કલિયુગમાં સિદ્ધિ આપવા વાળો વગર
કીલકનો મહામંત્ર જેજે કહેવાય છે, તે તમોને અનુક્રમેકરી-
ને કહું છું તે શાંભળો. ॥ ૧૨ ॥

ન તિથિર્ન ચ નક્ષત્રં નિયમો નાસ્તિ વાસરઃ ॥

ન વ્રતં નિયમં હોમં કાલવેલાવિવર્જિતમ્ ॥ ૧૩ ॥

તિથિ, નક્ષત્ર, વાર, વૃત, હોમ, કાલવેલા તે સર્વેને નીયમ નથી કે અમુક દીવશેતો કાર્ય કરવું. કારણકે તંત્ર પોતાની ઈચ્છા અનુસાર ચાલે છે. ॥ ૧૩ ॥

કેવલં તંત્રમાત્રેણ ઔષધી સિદ્ધિરુપિણી ॥

યસ્ય સાધનમાત્રેણ ક્ષણે સિદ્ધિશ્ચ જાયતે ॥ ૧૪ ॥

કેવલ તંત્ર માત્રથી ઔષધી સિદ્ધિ રૂપ છે, અને તેને સાધન કરવાથી ક્ષણમાત્રમાં સિદ્ધ થઈ જાય છે. ॥ ૧૪ ॥

મારણં મોહનં સ્તંભં વિદ્વેષોચ્ચાટનં વશમ્ ॥

આકર્ષણં ચેન્દ્રજાલં યક્ષિણી ચ રસાયનમ્ ॥ ૧૫ ॥

મારણ, મોહન, સ્તંભન, વિદ્વેષ, ઉચ્ચાટન, વશકરણ, આકર્ષણ, ઈન્દ્રજાલ, યક્ષિણી, રસાયન. ॥ ૧૫ ॥

કાલજ્ઞાનમનાહારં સાહારં નિધિદર્શનમ્ ॥

વન્ધ્યાપુત્રવતીયોગં મૃતવત્સાસુતજીવનમ્ ॥ ૧૬ ॥

કાલજ્ઞાન, અનાહાર, આહાર, નિધિદર્શન, વન્ધ્યાસ્ત્રી ને પુત્ર પ્રાપ્તી મૃતવત્સાસુત જીવન, કાક વન્ધ્યા ધિકિરસા. ॥ ૧૬ ॥

જયવાદે વાજિકરણે ભુતગ્રહનિવારણમ્ ॥

સિંહવ્યાઘ્રભયં સર્પવૃશ્ચિકાનાં તથૈવ ચ ॥ ૧૭ ॥

જયવાદ, વાજીકરણ, ભૂતગ્રહનું નિવારણ, સિંહવ્યાઘ્રક ભય, સર્પ વિછી, કાનખભુરો, ઘોય વિગેરેનું નિવારણ. ॥ ૧૭ ॥

નિવારણં ભયં તેષાં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥

ગોપ્યં ગોપ્યં મહાગોપ્યં ગોપ્યં ગોપ્યં પુનઃ પુનઃ ॥ ૧૮ ॥

એ બધાય વિષય આ હત્તાત્રેય તંત્રમાં છે, અને તંત્ર બધાય શંકરના કહેલા છે તે અસત્ય નથી, અને શંકરનું વારંવાર એવું કહેવું છે કે, આ તંત્રો શુદ્ધ રાખવા જેવા છે.

શુભ રાખવા જેવા છે. ॥ ૧૮ ॥

ૐ પરબ્રહ્મ પરમાત્મને નમઃ ઉત્પત્તિસ્થિતિપ્રલયકરાય બ્રહ્મહરિહરાય
ત્રિગુણાત્મને સર્વકૌતુકનિર્દર્શ્યદર્શ્ય દત્તાત્રેયાય નમઃ તંત્રાણિ
સિદ્ધિકુરુકુરુસ્વાહા.

ઓમ્ પરબ્રહ્મ પરમાત્મને નમઃ ઇત્યાદિ આ સર્વોપરિ
મંત્ર છે. અને ૧૦૮ મંત્રનો જપ કરવો તો સિદ્ધિ થાય.

॥ इति प्रथम पटल समाप्त થયું ॥

પટલ ૨

તંત્ર મારણં । ઇશ્વર ઉવાચ ॥

अथातः कथयिष्यामि प्रयोगं मारणाभिधम् ॥

સઘઃ સિદ્ધિકરં નૃણાં શ્રણુષ્વાવહિતો મુને ॥ ૧ ॥

હવે બીજા પટલમાં મારણ પ્રયોગ છે. તે લખાય છે.
શંકર કહે છે કે હે મુને હવે હું તમારી આગળ મનુષ્યોને
જલદી સિદ્ધિ કરવા વાલો મારણ પ્રયોગ કહીશ તે સ્થીર મન
રાખીને સાંભળશે. ॥ ૧ ॥

मारणं न वृथा कार्यं यस्य यस्य कदाचन ॥

પ્રાણાંતસંકટે જાતે કર્તવ્યં ભૂતિમિચ્છતા ॥ ૨ ॥

પોતાનું શ્રેય ઇચ્છનાર મનુષ્ય કોઈ પણ આ મારણ
પ્રયોગને જલદી નહીં કરવો વૃથા મારણ પ્રયોગ કરવો તે વિ
પરીત કૃણને આપે છે અને જ્યારે પોતાને પ્રાણાન્ત સંકટ
આવે ત્યારે કરવો. એ યોગ્ય છે અર્થાત્ પોતાનાં શ્રેયને માટે
અને પ્રાણ બચાવવાને માટે કરવામાં કાંઈપણ હાનિ નથી. ॥૨॥

ब्रह्मात्मानं तु विततं दृष्ट्वा विज्ञानचक्षुषा ॥

સર્વત્ર મારણં કાર્યમન્યથા દોષભાગભનેત્ ॥ ૩ ॥

જ્યારે જ્ઞાનિ પુરૂષ પોતાના જ્ઞાન ચક્ષુથી સર્વ ઠેકાણે
હાથર છે એમ દેખે છે ત્યારે મનમાં વિચાર કરીને જો આ-
વશકનું કામ હોય તોજ મારણ કરે છે. અને અજ્ઞાનથી જો
મારણ કરે તો દોશ ભોગી થાય છે. ॥ ૩ ॥

મૂર્ખેણ તુ કૃતે તંત્રે સ્વસ્મિન્નેવ સમાપયેત્ ॥

તસ્માદ્રક્ષ્યં સદાત્માનં મારણં ન કચિચ્ચરેત્ ॥

કર્તવ્યં મારણં ચેત્સ્યાત્તદા કૃત્યં સમાચરેત્ ॥ ૪ ॥

મૂર્ખ માણસ અજ્ઞાનતાથી જો મારણ પ્રયોગ કરે છે તો
પોતાનીજ ઉપર પડે છે માટે કરીને મારણ પ્રયોગ કરવો
નહી. અને કરવો તો નિચે પ્રમાણે કરવો. ॥ ૪ ॥

ચિતાભસ્મસમાયુક્તં ધતૂરં ચૂર્ણસંયુતમ્ ॥

યસ્યાંગે નિશ્ણિપદ્ભૌમે સઘો યાતિ યમાલયમ્ ॥ ૫ ॥

રમશાનની ભસ્મ અને ધતુરાના ખીનું ચુર્ણ કરી ને મે
ળવી પછી જેના ઉપર નાંખે તે યમ રાજના દ્વાર જરૂર પોચે
આ પ્રયોગ મંગળવારે કરવો. ॥ ૫ ॥

મહાતકોદ્ભવં તૈલં કૃષ્ણસર્પસ્ય દન્તકમ્ ॥

વિષં ધતુરસંયુક્તં યસ્યાંગે નિશ્ણિપેન્મૃતિઃ ॥ ૬ ॥

ભિલામાંનુ તેલ અને કાલા સર્પનો દાંત તથા ધતુરાનું
ચુર્ણ મેળવીને કોઈના શરીર ઉપર નાંખેતો મારણ થાય. ॥ ૬ ॥

નારાસ્થિચૂર્ણતામ્બૂલં મુંકે મૃત્યુકરં ધ્રુવમ્ ॥

સર્પાસ્થિચૂર્ણં યસ્યાંગે નિશ્ણિપેન્મૃત્યુમાપ્નુયાત્ ॥ ૭ ॥

મનુષ્યના હાડકાનું ચુર્ણ તાંબુલમાં આવે તો મૃત્યુ થાય અને
કાલા સાપના હાડકાનું ચુર્ણ કરી કોઈના શરીર ઉપર નાંખ
વાથી મૃત્યુ થાય. ॥ ૭ ॥

ચિતાકાષ્ઠં મૃદ્ધીત્વા તુ ભૌમે ચ ભરણીયુતે ॥

નિશ્વનેચ મૃદ્ધદારે માસે મૃત્યુર્ભવિષ્યતિ ॥ ૮ ॥

સ્મસ્તાનમાંથી ચીતાનું લાકડું મંગળવાર અને ભરણી
નક્ષત્રમાં લાવીને જો કાઢનાં બારણામાં ખોલી નાંખે તો એક
મહીનામાં જરૂર મૃત્યુ થાય. ॥ ૮ ॥

કૃષ્ણસર્પવસા ગ્રાહ્યા તદ્વર્તિ જ્વાલયેભિસિ

ધતૂરબીજતૈલેન કજ્જલં નૃકપાલકે ॥ ૯ ॥

કાલા સર્પની ચરખી લાવીને તેની બતી કરવી અને
ધતૂરાના બી લઈને તેલમાં બોરીને રાત્રે સળગાવવી અને મનુ
ષ્યનાં કપાળમાં કાજલ પાડવું. ॥ ૯ ॥

ચિતામસ્મસમાયુક્તં લવણં પંચસંયુતમ્ ॥

યસ્યાંગે નિશ્પેચ્ચૂર્ણં સઘા યાતિ યમાલયમ્ ॥ ૧૦ ॥

પછી ચીતાની ભસ્મ સહિત પાંચ જાતનું મીઠું લેવું
પછી સર્વે વસ્તુ લેગી કરીને જેનાં શરીર ઉપર આ ચુર્ણ નાં-
ખે તો મૃત્યુ થાય. ॥ ૧૦ ॥

ગૃહિત્વા વૃશ્ચિક માંસં ઉલ્લૂકં ચૂર્ણસંયુતમ્ ॥

યસ્યાંગે નિશ્પેચ્ચૂર્ણં નરોમૃત્યુર્ભવિષ્યાતિ ॥ ૧૧ ॥

વિંછીનું માંસ તથા ઉલુકનું માંસ તેનું ચુર્ણ કરીને જે
નાં અંગ ઉપર નાંખે તેનું મૃત્યુ થાય. ॥ ૧૧ ॥

લિખેત્પંચદશીયંત્ર ચિતામસ્મવિલોમતઃ ॥

શ્મશાનામૌ શિપેચ્ચંત્રં ભૌમે ચ મ્રિયતે રિપુઃ ॥ ૧૨ ॥

ચીતાની ભસ્મથી પંચરીયો મંત્ર વિલોમથી લખી અને
મંગળવારે અગ્નીમાં નાંખીને તે મંત્ર બાળી નાંખવો. તેથી
શત્રુ નાશ પામે. ॥ ૧૨ ॥

ઉલ્લુવિષ્ઠાં ગૃહીત્વા તુ વિષચૂર્ણસમન્વિતમ્ ॥

યસ્યાંગે નિશ્પેચ્ચૂર્ણં સઘો યાતિ યમાલયમ્ ॥ ૧૩ ॥

ધુડની વીણા લઈને વિષનું ચુર્ણ મેળવીને જેનાં અંગ
ઉપર નાંખે તેનું મૃત્યુ થાય. ॥ ૧૩ ॥

રિપુવિષ્ઠાં ઘટીત્વા ચ નૃકપાલે તુ ધારયેત્ ॥

ઘયાને નિશ્ચનેદ્રમૌ यस્ય નામ લિખેત્સ દિ ॥ ૧૪ ॥

પોતાના શત્રુની વીણા લઈને મનુષ્યની ખોપરીમાં નાખી
પૃથ્વીમાં ખાડો કરીને અંદર શત્રુનું નામ લખીને ખાડામાં
ડાટી દેવું. ॥ ૧૪ ॥

યાવચ્છુષ્યતિ સા વિષ્ઠા તાવચ્છત્રુર્મૃતો ભવેત્ ॥

યસ્મૈ કસ્મૈન દાતવ્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૧૫ ॥

જેટલા દીવસમાં તે તે વિષ્ઠા શુકાઈ જાય તેટલા દીવસ
માં પોતાનો શત્રુ નાશ પામે, આ તાંત્ર સર્વને કહેવાનો નથી
જે શંકરે કહ્યું છે તે કદી મીથ્યા ન થાય. ॥ ૧૫ ॥

કુકલાયા વસાતૈલં યસ્યાંગે બિન્દુમાત્રતઃ

નિશ્ણિપેન્નિયતે શત્રુયદિ રક્ષતિ શંકરઃ ॥ ૧૬ ॥

કુકલાનું તેલ લઈને જેના સરીર ઉપર એક બીન્દુ ના-
ખે તે તેને શંકર રક્ષાકરે પણ તેનુબચવું મુશ્કેલ પડશે. ॥ ૧૬ ॥

ગૃહદીપે તુ નિશ્ણિપે લવણં વિજયાયુતમ ॥

યસ્ય નામ્ના મૃતં સત્યં માસમેકં ન સંશયઃ ॥ ૧૭ ॥

પોતાના ઘરના દીવામાં મીઠું, તથા બાંગ મેળવીને
રાખે, પછી તેણેથી જેનું નામ લખે તે એક મહીનામાં નાશ
પામે. ॥ ૧૭ ॥

અથમન્ત્ર ઐનમઃકાલરુપાય અમુકં મહાસીકુસ્કુરુ સ્વાહા ॥

इति मारण प्रयोग द्वितीयः पटलः॥ २ ॥

अथ तृतीय पटल ॥ ३ ॥

तत्र मोहनम् ॥ इश्वर उवाच ॥

अथातः संभवक्ष्यामि प्रयागं मोहनाभिषम् ॥

સચઃ સિદ્ધિકરં નૃણાં શ્રણુ યોર્ગીદ્ર યત્નતઃ ॥ ૧ ॥

હે યોગીન્દ્ર, હવે તમેને હું આ મારણ પ્રયોગથી બી-
બે મનુષ્યોને સિદ્ધિ કરવા વાળો, મોહનપ્રયોગ કહું તે
આંખળો. ॥ ૧ ॥

તુલસીવીજચૂર્ણં તુ સહદેવ્યા રસેન ચ ॥

રવૌ યસ્તિલકં કુર્યાન્મોહયેત્સકલં જગત્ ॥ ૨ ॥

તુળશીના બીજનું ચુર્ણ કરીને સહદેવીના રસમાં રવિ-
વારને દીવસે બે કોઇ મનુષ્ય તીલક કરે તો મનુષ્યો તેના
ઉપર મોહ પામે. ॥ ૨ ॥

હરિતાલં ચાશ્વગન્ધાં પેષયેત્કદલીરસૈઃ ॥

ગોરોચનેન સંયુક્તં તિલકં લોકમોહનમ્ ॥ ૩ ॥

હરતાલ અશ્વગંધ ગોરોચન એ ત્રણ કેળના રસમાં બ-
ચ્છીને બે તીલક કરે તો તેના ઉપર મોહ પામે. ॥ ૩ ॥

શ્રંગીચન્દનસંયુક્તં વચાકુષ્ઠસમન્વિતમ્ ॥

ધૂપં દેહે તથા વસ્ત્રે મુખે ચૈવ વિશેષતઃ ॥ ૪ ॥

કાકડાશીંગી લઇને વચકુંઠ મેળવીને તેનો ધુપ પોતાનાં
આંગ તથા વસ્ત્ર ઉપર આપવો. ॥ ૪ ॥

રાજાપ્રજા પશુપક્ષિ દર્શનાન્મોહકારકમ્ ॥

ગૃહીત્વા મૂલતામ્બૂલં તિલકં લોકમોહનમ્ ॥ ૫ ॥

તો દેખવાથીજ રાજા, પ્રજા, પશુ, પક્ષી, મોહીત થાય
તથા પાનડી જડ પીચ્છીને બે તીલક કરે તો સા મોહીત
થાય ॥ ૫ ॥

સિંદૂરં કુંકુમં ચૈવ ગોરોચનસમન્વિતમ્ ॥

ધાત્રીરસેન સંપિષ્ટં તિલકં લોકમોહનમ્ ॥ ૬ ॥

સિંદૂર, કેથર, ગોરોચન, આંખળાંના રસમાં વાકીને
તીલક કરે તો મનુષ્ય મોહીત થાય. ॥ ૬ ॥

મનઃ શિર્ષા ચ કર્પૂરં પેષયેત્કદલીરસૈઃ ॥

તિલકં મોહનં નૃણાં નાન્યથા મમ ભાષિતમ્ ॥ ૭ ॥

મનસીલ, કપુરને કેળના રસમાં પીશીને તિલક કરે તો
મનુષ્યો મોહિત થાય એમ શીવજી કહે છે કે મારું વચન
મીઠ્યા નહીં થાય વિશ્વાસ રાખવો. ॥ ૭ ॥

સિંદૂરં ચ વચાશ્વેતતાંબૂલરસપેષયેત્ ॥

અનેનૈવ તુ મંત્રેણ તિલકં લોકમોહનમ્ ॥ ૮ ॥

સીંદુર, સફેદ, વજ, આ બેયને પાનના રસમાં વાટીને
મંત્રથી તિલક કરેતો બધાય લોકો મોહિત થાય. ॥ ૮ ॥

શૃંગરાજમપામાર્ગ લાજા ચ સદ્દેવિકા ॥

અભિસ્તુ તિલકં કૃત્વા ત્રૈલોક્યં મોહયેન્નરઃ ॥ ૯ ॥

ભાંગરો તથા અધાડો લાજા સહદેવી આ સર્વનું તિલક
કરવાથી મનુષ્ય મોહ પામે. ॥ ૯ ॥

શ્વેતદૂર્વાં ગૃહીત્વા તુ હરિતાલં ચ પેષયેત્ ॥

અભિસ્તુ તિલકં કૃત્વા ત્રૈલોક્યં મોહયેન્નરઃ ॥ ૧૦ ॥

સફેદ ધોને લઇને હરતાલની સાથે મીલાવીને બે કોઇ
તિલક કરે તો તેને દેખે તેટલા વશ થાય છે. ॥ ૧૦ ॥

ગૃહીત્વોદુંબરં પુષ્પં વર્તિ કૃત્વા વિચક્ષણૈઃ ॥

નવનીતેન પ્રજ્વાલ્ય કજ્જલં કારયેન્નિશિ ॥ ૧૧ ॥

ઉબરાનું પુષ્પ લઇને એની બતી કરીને ગાયના માખ
ણથી દીવે રાત્રીની વખતે પ્રજ્વલિત કરીને કાજલ પાડે. ॥ ૧૧ ॥

કજ્જલં ચાંજયેન્નેત્રે મોહનં સર્વતો જગત્ ॥

યસ્મૈ કસ્મૈ ન દાતવ્યં દેવાનામપિ દુર્લભમ્ ॥ ૧૨ ॥

આ કાજલ નેત્રોમાં આંજવાથી સર્વે મનુષ્યો મોહિત
થાય. આ કાજલ દેવતાઓને પણ દુર્લભ છે. માટે કોઇને પણ
આપવું નહિ. ॥ ૧૨ ॥

શ્વેતગુંજારસે પેષ્યં બ્રહ્મદંડીયમૂલકમ્ ॥

લેપમાત્રે શરીરાણાં મોહનં સર્વતો જગત્ ॥ ૧૩ ॥

સફેદ ચણાડીના રસમાં બ્રહ્મ દંડીની જડને વાટીને શરીર ઉપર લેપ કરવાથીજ સર્વ જગત દેખવાથી મોહિત થાય છે. ॥ ૧૩ ॥

વિલ્વપત્તં ગૃહીત્વા તુ ચ્છાયાશુષ્કં તુ કારયેત્ ॥

કપિલાપયસા યુક્તં વટીં કૃત્વા તુ ગોલકમ્ ॥ ૧૪ ॥

ખિલિપત્રને લઈને છાયામાં સુકવીને પછી કપીલા ગાયનાં દુધમાં વાટીને ગોળી બનાવવી. ॥ ૧૪ ॥

અભિસ્તુ તિલકં કૃત્વા મોહનં સર્વતો જગત્ ॥

ક્ષणेન મોહનં યાતિ પ્રાણૈરપિ ધનૈરપિ ॥ ૧૫ ॥

તે ગોળીનુ તીલક લગાવવાથી, જે કાંઈ દેખે તે મોહિ છે અને પોતાનુ ધન તથા પ્રાણુ આપી દે છે. ॥ ૧૫ ॥

શ્વેતાર્કમૂલમાદાય શ્વેતચંદનસંયુતમ્ ॥

અનેન લેપયેદ્દે મોહનં સર્વતો જગત્ ॥ ૧૬ ॥

સફેદ આકડાની જડ લઈને સફેદ ચંદનની સાથે મેળવીને પોતાના શરીરે જે તીલક કરે તે બધુ જગત મોહ પામે. ॥ ૧૬ ॥

વિજયાપત્રમાદાય શ્વેતસર્ષપસંયુતમ્ ॥

અનેન લેપયેદ્દે મોહનં સર્વતો જગત્ ॥ ૧૭ ॥

ભાંગના પાંદડા લઈને સફેદ સરસવમાં વાટીને જે શરીરે લેપ કરેતો સર્વ લોકો દેખીને મોહ પામે. ॥ ૧૭ ॥

ગૃહીત્વા તુલસીપત્રં છાયાશૂષ્કં તુ કારયેત્ ॥

અશ્વગંધાસમાયુક્તં વિજયાબીજસંયુતમ્ ॥ ૧૮ ॥

તુળશીનાં પાંદડા લઈને છાંયામાં સુકવી પછી, અશ્વગંધ તથા ભાંગના બીજ મેળવીને, ॥ ૧૮ ॥

કપિલાદુગ્ધસાર્ધેન વટી ટંકપ્રમાણતઃ ॥

મસિતા પ્રાતરુત્થાય મોહનં સર્વતો જગત્ ॥ ૧૯ ॥

કપિલા ગાયના દૂધની સાથે ટંકપ્રમાણુ ૪ માસાની ગો-
ળી બનાવવી, સવારે જીઠી એક ગોળી ખાવી, તેમ કરવાથી
સર્વ જગત મોહ પામે. ॥ ૧૯ ॥

કટુતુંબીવીજતૈલં જ્વાલયેત્પટવર્તિકામ્ ॥

કજ્જલં ષાંજયેન્નેત્રે મોહનં સર્વતો જગત્ ॥ ૨૦ ॥

કડવી તુંબીનાં બીજમાંથી તેલ કાઢી, પછી લુગડાની
બાટ કરીને તેનો દીવો કરવો, પછી તેનું કાજળ પાડવું, તે
કાજળ આંખોમાં આંજવાથી સર્વે મોહ પામે. ॥ ૨૦ ॥

પંચાંગદાઢિર્મી પિષ્ટ્વા શ્વેતગુંજાસમન્વિતમ્ ॥

અભિસ્તુ તિલકં કૃત્વા મોહનં સર્વતો જગત્ ॥ ૨૧ ॥

દાડમનાં પંચાંગને વાટી પછે સફેદ ચણાઠી લઈ બેયને
સાથે વાટી તીલક કરવાથી સર્વ જગત મોહ પામે. ॥ ૨૧ ॥

॥ ધૃતિ દત્તાત્રેયનું તૃતીય પટલ સમાપ્ત.

અથ સ્થંભન નામનું ૪ પટલ.

સ્તંભનમ્ ॥ ર્શ્વર ઉવાચ ॥

અયાતઃ સંપ્રવક્ષ્યામિ પ્રયોગં સ્તંભનાભિધમ્ ॥

યસ્ય સાધનમાત્રેણ સિદ્ધિઃ કરતલે મહેત્ ॥ ૧ ॥

હવે હું તમને સ્થંભન પ્રયોગ કહું છું, તે સ્થંભન પ્રયો-
ગથી મનુષ્યોના હાથમાં એક જાતની સિદ્ધિ આવે છે. એવી
રીતે શંકર દત્તાત્રેયજીને કહે છે. ॥ ૧ ॥

તત્રાદૌ સંપ્રવક્ષ્યામિ અમિસ્તંભનમુત્તમમ્ ॥

વસાં મૃદીત્વા માંદૂર્કી કૌમારીરસપેષયેત્ ॥ ૨ ॥

તેમાં પ્રથમ અગ્નિસ્થંભન કહ્યું છું, માંડુકની વશાને લ
ઇને કૌભારીના રસમાં મેળવવી. ॥ ૨ ॥

મંદૂકસ્ય વસા ગ્રાહ્યા કર્પૂરેણૈવ સંયુતા ॥

લેપમાત્રે શરીરાણામગ્નિસ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥ ૩ ॥

અથવા ડેડકાની ચરબીને લઇને તેમાં કપુર મેળવીને બે
શરીરે લેપ કરે, તો અગ્નિથી શરીર બળશે નહીં. ॥ ૩ ॥

કુમારીરસયુક્તેન તૈલેનાભ્યંગમાચરેત્ ॥

અગ્નિના ન દહેદંગમગ્નિસ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥ ૪ ॥

કુવારના રસને ઘીમાં મેળવીને શરીર ઉપર લેપ કરવા-
થી અગ્નિયે કરીને શરીર નહીં બળે ॥ ૪ ॥

કદલીરસમાદાય કુમારીરસપેષયેત્ ॥

અર્કદુગ્ધં તથા યુક્તમગ્નિસ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥ ૫ ॥

કેળનો રસ કાઢીને પછી કુવારનો રસ તેમાં નાખવો. વ
ળી તેમાં આકડાનું દુધ નાખી પછી શરીરે લેપ કરવાથી અ-
ગ્નિ સ્થંભન થશે. ॥ ૫ ॥

કુમારીરસલંપેન કિંચિદ્વસ્તુ ન દદ્યતે ॥

અગ્નિસ્તંભનયોગોયં નાન્યથા મમ ભાષિતમ્ ॥ ૬ ॥

શકર કહે છે કે, કુવારના રસેથી કોઇ વસ્તુ મેળવીને
તૈયાર કરશે, ને પછી સળગાવવાથી તે નહીં બળે. ॥ ૬ ॥

પિપ્પલીમારિચીશુંડીશ્ચર્વયિત્વા તતઃ પુનઃ ॥

દિસાંગારં નરો ભક્ષેન્ન શક્તં દદ્યતે કચિત્ ॥ ૭ ॥

લીડી પીપર, બાળામરી, સુઠ આ ત્રણને ચાવીને સુખ-
માં રાખી પછી અગ્નિ ને ઘાટમાં રાખે તો લેશ માત્ર પણ
સુખ બળશે નહીં ॥ ૭ ॥

કૌમારી સૂર્ય સંયુક્ત લિસદેહો ન દદ્યતે ॥

આજ્યં કનકેષુ પીત્વા ચર્વયંસ્તગરં તથા ॥ ૮ ॥

અથવા પીપર, શુઠ, મરી, ગણનું ચુર્ણ કરી પછી કુવા
રના રસમાં મેળવી અંગ ઉપર લેપ કરવાથી અંગ નહીં બળે,
અથવા ઘી, શાકર ચાટીને પછી ઉપર તગર ચાવી લેવાથી ક-
હી નહીં થાય. ॥ ૮ ॥

તપ્તલોહં લિહેત્તશ્ચાત્ વક્રં ન દદ્યતે ક્વચિત્ ॥

અગ્નિસ્તંભનયોગોયં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૯ ॥

ઉપર કદ્ધા પ્રમાણે ચાટી લઈને પછી ઉનુ લોહું જે મુ-
ખમાં રાખે તો કાંઈ પણ ઇન્દ્રિય નહીં આવે એવું શંકરનું કહે-
લું છે. ॥ ૯ ॥

॥ અથ સ્થાનસ્તંભનમ્ ॥

નૃકપાલે મૃદં ક્ષિપ્ત્વા શ્વેતગુંજાં ચ નિર્વપેત ॥

ગોદુગ્ધેન તુ સંસિચ્ય કુર્યાદ્ગંજાલતા શુભા ॥ ૧૦ ॥

મનુષ્યનું કપાળ લઈને તેમાં માટી નાખીને તેમાં ઘોળી
ચણોડી નાખવી, અને તેમાં ગાયનું દુધ પણ નાખવું, આવી
રીતે જ્યારે તેમાંથી વેલ નીકળે. ॥ ૧૦ ॥

યસ્યાંગે તલ્લતા ક્ષિપ્તા સ્થાનસ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥

યસ્ય નામ્ના ચ લવર્ણઃ સ્મશાનાગ્રૌ હુનેત્તથા ॥ ૧૧ ॥

તે વેલનાં પાંદડાં જેના ઉપર નાખે, તે ત્યાંને ત્યાં સ્થા-
ન થઈ જાય એવું શંકરનું કહેલું છે, તથા સ્મશાનની અ-
ગ્નિમાં મીઠું નાખી મંત્ર લાક્ષીને આહુતી આપે તો સ્થાન
થાય ॥ ૧૧ ॥

અથ મંત્રઃ ॥ ૐ નમો દિગંબરાય અમુક-

સ્થાસનં સ્તંભય સ્તંભય ફદ્ સ્વાહા ॥

અસ્ય મંત્રસ્ય લક્ષજપાત્સિદ્ધિર્ભવતિ ॥ ૧૨ ॥

જે મંત્ર ઉપર લખેલો છે, તે એક લાખ જપવાથી આ
પ્રયોગ સિદ્ધ થાય છે. ॥ ૧૨ ॥

उल्लूकस्य कपेर्वापि तांबूले यस्य दापयेत् ॥

विष्टां प्रयत्नतस्तस्य बुद्धिस्तंभः प्रजायते ॥ १३ ॥

ધુડ તથા વાંદરાની વીણા કોઈને ખવરાવે તો તેની બુદ્ધિ સ્થિર થઈ જાય, પાન અથવા ખીજી કોઈ ચીજમાં ખવરાવવી. ॥ ૧૩ ॥

भृंगराजमपामार्गं सिद्धार्थसहदेविका ॥

कोलं वचा च श्वेतार्कं सत्त्वमेषां समाहरेत् ॥ १४ ॥

ભાંગરો, અધાડો, સહદેવીકા, સરસો, ક'કોલ, વચ સ-
દેદ આકડો, એ સર્વે લેગા કરી રાખવા. ॥ ૧૪ ॥

लोहपात्रे विनिक्षिप्य त्रिदिन मर्दयेत्सुधीः ॥

ललाटे तिलकं कुर्यादुष्टबुधिः प्रणश्यति ॥ १५ ॥

ત્યાર બાદ તે સર્વેને લોહાની કડાઈમાં નાખીને ત્રણ
દીવસ સુધી મંત્ર ભણીને વાંચવું, અને ચોથા દીવસે જે કોઈ
પોતાનો શત્રુ હોય તેનાં નામથી તીલક કરીને પોતાના શત્રુ
ની આગળ જવાથી તેની બુદ્ધિ નાશ પામે છે. ॥ ૧૫ ॥

अथ मंत्रः ॥ ॐ नमो भगवते अमुकस्य बुद्धि-

स्तंभनं फट कुरु कुरु स्वाहा । लक्षैकजपात्सिद्धिः ॥ १६ ॥

મંત્ર ઉપર શત્રુનું નામ લેતુ જાવું, અને તે મંત્ર સુવા
લક્ષ જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. ॥ ૧૬ ॥

अथ शस्त्रस्तंभनम् ।

पुण्यार्के तु समुद्धृत्य विष्णुक्रांतासुमूलकम् ॥

वक्त्रे शिरसि धार्यं तच्छस्त्रस्तंभः प्रजायते ॥ १७ ॥

રવિવારને દીવસે પુણ્ય નક્ષત્રમાં વિષ્ણુ ક્રાંતાની જડ
લાવીને મુખમાં અથગા મુસ્તક ઉપર રાખે તો શસ્ત્રનું સ્તંભન
થાય છે. ॥ ૧૭ ॥

पुण्यार्केऽह्नि समादाय अपामार्गस्य मूलकम् ॥

ઘૃષ્ઠા લિપેચ્છરીરે સ્વે શસ્ત્રસ્તંભ પ્રજાયતે ॥ ૧૮ ॥

પુખ્ત નક્ષત્રમાં અઘાડાની જડ લાવી અને પોતાના શરીર ઉપર લેપ કરવાથી સરીર ઉપર શસ્ત્ર નહીં લાગે. ॥૧૮॥

કરે સુદર્શનં મૂલં વદ્ધા તાલસ્ય વૈ મૂલે ॥

કેતકી મસ્તકે સિમ્તં સ્વદ્ગ-સ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥ ૧૯ ॥

હાથમાં સુદર્શનનું મુળ મુખમાં તાડ વૃક્ષનું મૂળ, માથા ઉપર કેતકી રાખે તેને તલવારનો ઘાય નહીં લાગે. ॥૧૯॥

પતાનિ ત્રાણિ મૂલાનિ ચૂર્ણિતાનિ ઘૃતં પિબેત્ ॥

આયાતાઽનેકશસ્ત્રાણાં સમૂહં સ નિવારયેત્ ॥ ૨૦ ॥

સુદર્શન તથા તાડી તથા કેતકી આ ત્રણે વસ્તુને ચૂર્ણ કરીને મંત્ર અહીંત પીવે તો તેને કોઈ હથીઆર લાગશે નહીં. ॥ ૨૦ ॥

સ્વર્જુરી મુખમધ્યસ્થા કરે વદ્ધા ચ કેતકીમ્ ॥

મુજદંડાસ્થતં ચાર્કે મર્વશસ્ત્રનિવારણમ્ ॥ ૨૧ ॥

ખજુરને મુખમાં અને કેતકીને હાથમાં બાંધીને આકડા ને બુબ્બુ ઉપર બાંધીને રણસંગ્રામમાં જાય તો તેને કોઈ હથીઆર અડશે નહીં ॥ ૨૧ ॥

મૃદ્ધીત્વા રવિવારે ચ ચિલ્વપત્રં સુકોમલમ્ ॥

પિષ્ઠા વિષસર્પે સાદર્કે શસ્ત્રસ્તંભનલેપનમ્ ॥ ૨૨ ॥

રવિવારને દીવશે બીલીપત્રના કુણાં કુણાં પાંદડા લઈને વિષમાં લેપ કરવાથી શસ્ત્ર સ્તંભન થશે. ॥ ૨૨ ॥

પુષ્પાર્કે શ્વેતગંજાયા મૂલમુદ્ધત્ય ધારયેત્ ॥

હસ્તે શસ્ત્રમયં નાસ્તિ સંગરે ચ કદાચન ॥ ૨૩ ॥

ૐ નમો ભગવતે મહાબલ પરાક્રમાય ।

શ્વપુર્ણાં શસ્ત્ર સ્તંભનં કુરુકુરુ સ્વાહાઃ ॥

॥ લક્ષ્મીક જપેન સિદ્ધિઃ ॥

તથા પુષ્પ નક્ષત્ર અને રવીવારને દીવસે, ઘોળી ચણોદી
તુ મુળ ઉખાડી લાવે પછી મંત્ર ભણીને, હાથે ણાંધીને જાય
ને જે સંત્રામમાં જાય તો કોઈ હથીઆરનો તેને લય નહી
શખવો. આ મંત્ર એક લક્ષ જપવાથી સિદ્ધ થાય છે. ॥૨૩॥

અથ સેના સ્તંભન કહેવાય છે.

ચિતાંગારેણ વિલિસ્વેન્મંત્રં પાત્રે ચ મૃળ્મયે ॥

રિપુનામયુતં તદ્વ જલકુંડે વિનિક્ષિપેત્ ॥ ૨૪ ॥

સ્મશાનમાંથી કોયલો લાવી, માટીના પાત્રમાં શત્રુનું
નામ મંત્ર સહિત લખી અને પછી જલમાં ડુખાવી દેતો ॥૨૪॥

મંત્રાભાવે ગૃહીત્વા તુ શ્વેતગુંજાવિધાનકમ્ ॥

નિશ્વનેતુ શ્મશાને ચ પાપાણૈસ્તત્પદાપયેત્ ॥ ૨૫ ॥

અથવા મંત્ર ભણી સફેદ ચણોદીને લાવી, અને સ્મશા-
નમાં ખાડો કરીને તેની અંદર તે ચણોદીને નાખી, તેની ઉ-
પર પથરો મુકવો. ॥ ૨૫ ॥

અષ્ઠૌ ચ યોગિનીઃ પૂજ્ય ઐદ્રીં માહેશ્વરીં તથા ॥

વારાહીં નારસિંહી ચ વૈષ્ણવીં ચ કુમારિકામ્ ॥ ૨૬ ॥

આઠ જે મહાયોગણી છે તેના નામ નીચે પ્રમાણે.
ઐદી, માહેશ્વરી, વારાહી, નારસિંહી વૈષ્ણવી, કુમારી. ॥૨૬॥

લક્ષ્મી બ્રાહ્મી ચ સંપૂજ્ય ગણેશં વટુકં તથા ॥

ક્ષેત્રપાલં તથા પૂજ્યં સેનાસ્તંભો મવિષ્યતિ ॥ ૨૭ ॥

પૃથક પૃથક બલિં દદ્યાત્ તસ્ય નામાભિભાગતઃ ॥

મદ્યં માંસં તથા પુષ્પં ધુપં દીપં બલિક્રિયા ॥ ૨૮ ॥

લક્ષ્મી, બ્રાહ્મી તથા ગણેશ બટુકભૈરવ, ક્ષેત્રપાળ તેઓ-
નું પૂજન કરવાથી, અને તેને બળીદાન આપવાથી, મદ્યમાંસ
પુષ્પ ધુપદીપ તેનું બળીદાન આપવું. અને નામ લેતું બધું.
॥ ૨૭ ॥ ૨૮ ॥

અથ મંત્રઃ॥ૐનમઃ કાલરાત્રિ શૂલધારિણિ મમ શત્રુમેના

સ્તંભનં કુરુ કૂરુ સ્વાહા । લક્ષ્મૈકજપાત્સિદ્ધિઃ ॥ ૨૯ ॥
એક લક્ષ જપ કરવાથી આ પ્રયોગ સિદ્ધ થાયછે. ॥૨૯॥

અથ સૈન્ય પલાયન કહેવાય છે.

ભૌમવારે ગૃહીત્વા તુ કાકોલુકસ્ય પક્ષયોઃ ॥

ભૂર્જપત્રં લિખેન્મંત્રં તસ્ય નામસમન્વિતમ્ ॥ ૩૦ ॥

ગોરોચને ગલે વદ્ધા કાકોલુકસ્ય પક્ષયોઃ ॥

સેનાની સન્મુખં ગચ્છેન્નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૩૧ ॥

મંગળવારને દીવસે કાગડો તથા ઘુડ તેને પકડીને ભો-
જપત્ર લઈ ગોરોચનથી શત્રુનું નામ લખી કાગડો અથ-
વા ઘુડ તેનાં ગળે બાંધીને છોડી દેવું; તેને જે તરફ પોતા-
ના શત્રુની સેન્યા હોય તે તરફ દોડવું. એટલે પછી તે શ-
ન્યા ભાંગવા માંડશે. આ પ્રયોગ શંકરનો કહેલો છે, માટે તે
સત્ય છે, વિશ્વાસ રાખી કામ કરવું ॥ ૩૦ ॥ ૩૧ ॥

શબ્દમાત્રે સૈન્યમધ્યે પલાયન્તેતિ નિશ્ચિતમ્ ॥

રાજાપ્રજાગજાદીશ્ચ નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૩૨ ॥

અથવા તે પક્ષી સૈન્યમાં જઈને જ્યારે બોલવા માંડે
એટલે તુરત રાજા પ્રજા હાથી વિગેરે ભાગવા માંડે. ॥ ૩૨ ॥

અથ મૂલમંત્રઃ ॥ૐનમો ભયંકરાય સ્વઙ્ગધારિણે મમ શત્રુ

સૈન્યપલાયનં કુરુ કુરુ સ્વાહા । લક્ષ્મૈકજપાત્સિદ્ધિઃ ॥ ૩૩ ॥

આ મંત્ર એક લક્ષ જપવાથી સિદ્ધ થાયછે. ॥ ૩૩ ॥

ઋતુમત્યા યોનિવસ્ત્રે લિખેદ્ગોરોચનૈર્નરમ્ ॥

તન્નામ્ના પ્રાસિપેત્કુંભે નરસ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥ ૩૪ ॥

રજસ્વળા સ્ત્રીની યોનીનાં કપડાં ઉપર ગોરોચનથી જે
માણસનું નામ લખે અથવા તેનું રૂપ લખે પછી તે માણસનું
નામ લઈને તે વસ્ત્ર જલમાં ફેંકી દેવાથી મનુષ્ય સ્તંભન થઈ
જશે. ॥ ૩૪ ॥

ઉષ્ણસ્યાસ્થિ ચતુર્દિશ્ચ નિસ્વનેદ્રૂતલે ધ્રુવમ્ ॥

તદા ઘેનુમાદિષ્યાદિપશુસ્તંભઃ પ્રજાયતે ॥ ૩૫ ॥

ભિંટનું હાડકું લઈને જે કોઈ પશુને સ્થાન કરવું હોય તેની ચારે બાજુએ ખાડો કરીને તે હાડકાને જલાવી દેવું, પછી તેની ઉપર માટી લઈ તે લીધી લેવાથી પશુ માત્ર સ્થીર થઈ જશે. ॥ ૩૫ ॥

इष्टकासम्पुटं कृत्वा तस्मिन्मेघं समालिखत् ॥

श्मशानभस्મना स्थाप्यं भूमौસ્તંભः प्रजायते ॥ ૩૬ ॥

એ ઇંટ લઈને તેનો સંપુટ કરવો; અને તેમાં મેઘનુ નામ લખવું, ચીતાની ભસ્મ લાવીને મેઘનુ નામ મંત્ર સહીત લખવાથી વરસતો ઇંદ્ર સ્થીર થઈ જશે. ॥ ૩૬ ॥

मधुना बृहतीमूलैरंजयेल्लोचनद्वयम् ॥

निद्रास्तम्भो भवेत्तस्य नान्यथा मम भाषितम् ॥ ૩૭ ॥

બ્રહ્મતીના મુળને લઈ મધની સાથે મેળવીતે જેનાં નેત્રો ઉપર લગાવે તેની નીંદ્રા સ્થાન થઈ જશે એવું શંકરનું કહેવું છે. ॥ ૩૭ ॥

भरण्यां क्षीर काष्ठस्य कीलं पंचांगुलं खनेत् ॥

नौकामध्ये तदा नौकास्तंभनं जायते ध्रुवम् ॥ ૩૮ ॥

ભરણી નક્ષત્રમાં ક્ષીરના લાકડાને લઈને પાંચ આંગળ નો ખીલો કરીને જે વહાણમાં ખોસી આવે તો નૌકા ચાલતી બંધ થશે. ॥ ૩૮ ॥

पूण्यार्केण तु गृहीयात्कृष्णधत्तूरमुलकम् ॥

कट्यां बद्ध्वा गर्भिणीनां गर्भन्तंभः प्रजायते ॥ ૩૯ ॥

પૂણ્ય નક્ષત્ર અને રવીવારને ઢીવસે કાળા ધતુરાનું મુળ લાવી કાળા દોરામાં બાંધીને ગર્ભવાળી સ્ત્રીની બટીએ બાંધવાથી તેનો ગર્ભ પડશે નહીં. ॥ ૩૯ ॥

તંદુલીમૂલતોયેન દેયં તંદુલવારિ ચ ॥

ધતૂરમૂલચૂર્ણં તુ યોનિસ્થં મર્મ ધારણ ॥ ૪૦ ॥

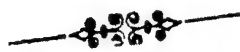
તંદુલના મુળ લાવીને તંદુલનું જલ લઈને પછી ધતુરા
નું મુળ લાવી તેનું ચુર્ણ કરી યોનીમાં ભે રાખે તે તે સ્ત્રી-
ને ગર્ભ રહેવાનો સંભવ રહેશે. આ ચુર્ણની પોટલી કરીને
યોની દ્વારમાં રાખવી. ॥ ૪૦ ॥

લલના શર્કરા પાઠા કુંદશ્ચ મધુનાન્વિતઃ ॥

મક્ષિતો વારયત્યેવ પતન્તં ગર્ભમંજસા ॥ ૪૧ ॥

કુંભારના હાથથી લાવેલી મૃત્તિકા સહીત મધ તથા બક-
રીનું દુધ પીવાથી, ગર્ભસ્તંભન થશે અર્થાત ગર્ભ રહેશે. ॥ ૪૧ ॥

મંત્રઃ ૐ નમો ભગવતે મહારૌદ્રાય સર્વ સ્તંભનં કુરુકુરુ સ્વાહા ॥
इति दत्तात्रेय स्तंभन प्रकार नाम्नं चोथु पटल
समाप्त.

॥ अथ पंचम पटल प्रारंभ ॥

विद्वेषं नरनारीणां विद्वेषं राजमंत्रिणोः ॥

महाकौतुकविद्वेषं शृणु सिद्धिं प्रयत्नतः ॥ १ ॥

આ પાંચમા પટલમાં વૈર પ્રયોગ છે. સ્ત્રી તથા પુરુષને
વૈર અને રાજા તથા મંત્રીને વૈર મહા કૌતુક જેવું સિદ્ધિ
આપવા વાળું પ્રયોગ પટલ તમો શાંભળો. ॥ ૧ ॥

एकहस्ते काकपक्षमुलुपक्षं करे परे ॥

मंत्रयित्वा मिलित्यग्रे कृष्णमुखेण वेष्टयेत् ॥

यद्ग્રहे निखनेद्रुमौ विद्वेषं तस्य जायते ॥ २ ॥

એક હાથમાં કાકડો અને બીજા હાથમાં ધુડ તે બંધને
કાઠા સૂતરથી બાંધીને મંત્ર જોલીને જેના ઘર પાસે બાંધી

આપે ત્યાં બહુ બત્તીયો થાય. ॥ ૨ ॥

મૃદીત્વા ગજકેશં ચ મૃદીત્વા સિંહકેશકમ્ ॥

મૃદીત્વા મૃત્તિકાપાદં પાટાલ નિસ્વનેદ્રુવિ ॥ ૩ ॥

હાથીના વાળ તથા સિંહના વાળ હેવા, અને પોતના શ-
ત્રુના પગની ધુડ લઈને તે ત્રણેની પોટલી કરીને જમીનમાં
દાટી દેવી. ॥ ૩ ॥

તસ્યોપરિ સ્થાપયેઽગ્નિં માલતીપુષ્પહોમયેત્ ॥

વિદ્વેષં કુરુતે તસ્ય નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૪ ॥

તેના ઉપર અગ્નિ રાખવો, અને અંબેલીના પુલનો હવ-
ન કરવો. એવિ રીતે કરવાથી ઘણોજ કલેશ થશે. ॥ ૪ ॥

માર્जारિકમૂષકયોર્દિષ્ટામાદાય યત્નતઃ ॥

વિદ્વેષ્યપાદતલતો મૃદમાદાય મિશ્રયેત્ ॥ ૫ ॥

મીંદડી તથા ગદર તે બેયની વીણા લઈને જેની સાથે
કલેશ કરવો હોય અથવા કરાવવો હોય તેના પગની મૃત્તિકા
લઈને ત્રણેવાનાં એકઠાં કરવાં. ॥ ૫ ॥

જપેન્મંત્રશતં કુર્યાન્નરપુત્તલિઙ્ગાં શુભામ્ ॥

નીલવસ્ત્રેણ સંવેષ્ટ્ય તદ્મૃદે નિસ્વનેદ્યાદિ ॥

વિદ્વેષં જાયતે શીઘ્રં પિતાપુત્રાવપિ ધ્રુવમ્ ॥ ૬ ॥

પછી તેની ઉપર એક સો મંત્ર જપ કરવો, અને એ
ક મનુષ્યાકાર પુતળ કરવું (પછી લીઝુ કપડું) એટલે નિલ
રંગનું કપડું લઈ તે બધું જેના ઘરમાં કલેશ કરાવવો હોય,
ત્યાં નાખી દેવાથી મોટો અગડો થશે. અને જાપ દીકરાને
પ્રીતી હશે પણ તુટી જઈને વિરોધ થાય. ॥ ૬ ॥

ચિતામ્ભસ્યયુતં વન્નુસર્પયોર્દન્તચૂર્ણકમ્ ॥ ૭ ॥

ચીતાની ભસ્મ લઈને નારીયો તથા સર્પ તે બેયના દાં
તનુ ચુર્ણ કરવું ॥ ૭ ॥

પૃથક્પુત્તલિકાં કૃત્વા તત્તન્નામ્નાભિમંત્રિતામ્ ॥

સદ્યાને નિસ્વનેદ્રમૌ વિદેષં જાયતે ધ્રુવમ્ ॥ ૮ ॥

પછી જે બે જણને વૈર કરાવવું હોય તે બેયના નામ લઈને
બે પુતળાં કરવાં અને મંત્રરથી અભીમંત્ર કરવા પછી જંગ
લમાં જઈને નોખો નોખા બેયને ડાટી આપવાથી વિદેષ થા-
ય છે. ॥ ૮ ॥

ગજકેસરિણોર્દૈતાન્નવનીતેન પેષયેત્ ॥

યન્નામ્ના હૂયતે ચાગ્રૌ તયોર્વિદેષણં ભવેત્ ॥ ૯ ॥

હાથી તથા સિંહનાં હાંત લઈને ગાયના માખણમાં ના
ખીને (પછી હવન કરે) અર્થાત્ હાંતને અગ્નિમાં ધુપ કરેતો
દેશ થાય છે. ॥ ૯ ॥

અશ્વકેશં ગૃહીત્વા ચ મહિષં કેશમંયુતમ્ ॥

સમાયાં દીયતે ધુપો વિદેષો જાયતે ક્ષણાત્ ॥ ૧૦ ॥

ઘોડો તથા ભેંસના વાળ લઈને જા સભામાં ધુપ કરેતો
દેશ થાય ॥ ૧૦ ॥

ગૃહીત્વા સલ્લકીકંઠં નિસ્વનેદ્રુવિ દ્વારકમ્ ॥

કલહો જાયતે નિત્યં જાયતે નાત્ર સંશયઃ ॥ ૧૧ ॥

સલ્લકીનો કાંઠો લઈને કોઈનાં ઘરમાં ખાડો કરીને છુપાવી
આપે તો તેના ઘરમાં દેસ વધી જાય. ॥ ૧૧ ॥

યસ્ય કસ્ય ભવેદ્દેષો યાવજ્જીવં ભવેત્તદા ॥

તત્પાદમૃત્તિકાયુક્તાં શત્રુપાંસુસમન્વિતામ્ ॥ ૧૨ ॥

જેને જીવત પર્યંત દેશ કરવો હોય તેને બેય શત્રુનાં
પગ નીચેની માટી લઈને ભેગી કરવી. ॥ ૧૨ ॥

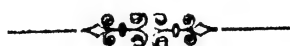
પૂતલી ક્રિયતે સમ્યક્ સ્મશાને નિસ્વનેદ્રુવિ ॥

વિદેષો જાયતે સત્યં સિદ્ધિયોગમુદાત્કૃતમ્ ॥ ૧૩ ॥

પછી તે માટીના બે પુતળાં કરવા અને સ્મશાનમાં જઈ

ને નોખી નોખી જગ્યોપર ખાડા ગાળીને છુપાવી આપવા,
તેથી ઘણોજ કલેશ વૃદ્ધિ પામે છે. આ સિદ્ધિપ્રયોગ છે. ॥૧૩
ઐનમોનારદાય અમૂકંઅમૂકેન સહવિગ્રેષંકુરુકુરુ સ્વાહાઈતિમંત્રઃ ॥

इति दत्तात्रेय तंत्रनुं विद्वेष नामनु पांचमु
पटल संपूर्ण.

॥ अथ छट्ठ पटल ॥

तत्रोच्चाटनम् ॥ ईश्वर उवाच ॥

अथातः संवक्ष्यामि उच्चाटनविधिं परम् ॥

यस्य साधनमात्रेण भवेदुच्चाटनं नृणाम् ॥ ૧ ॥

હવે હું જે સાધને કરીને ઉચ્ચાટન થાય, તેવી વિધી
ને કહું છું, એવી રીતે શંકર દત્તાત્રેયજી પ્રત્યે કહેવાલાગ્યા. ૧

ब्रह्मदंडीचिताभस्म शिवलिङ्गे प्रलेपयेत् ॥

सिद्धार्थं चैव सयुक्तं शनिवारं सिपेद्गृहे ॥ ૨ ॥

બ્રહ્મદંડી, ચીતાની ભસ્મ અને સરસવ આ ત્રણ વસ્તુ
સર્ધને શનીવારને દીવશે શિવજીનાં લિંગ ઉપર લેપન કરી,
મંત્ર જપ કરીને પછી જેને ઉચ્ચાટન કરાવવું હોય તેના ઘર
ઉપર તે લેપન નાખવું તેથી ॥ ૨ ॥

उच्चाटनं भवेत्तस्य स्त्रीपुत्रवांश्चैः सह ॥

उच्चाटनं परं चैतन्नान्यथा शंकरोदितम् ॥ ૩ ॥

પોતાના સગા કુટુંબ તથા પુત્રમાં વિરોધ થશે, આ
શ્રુત ઉચ્ચાટનનો ઊપાય છે. અને શંકરનું કહેલ છે તેથી અ-
સત્ય ન સમજવું. ॥ ૩ ॥

गृहीत्वा गर्दभधूर्त्वा वामपादेन निश्चितम् ॥

મધ્યાહ્ને भौमવાरे च यद्गृहे निखनेन्नरः ॥ ४ ॥

મંગલવારને દીવશ મધ્યાન સમયની વખતે જે જગ્યા-
પર ગધાડો આબોટતો હોય ત્યાં જઈને તેની ધુડ પોતાના
વામ પગેથી લેવી અને તે ધુડ જેના ઘર ઉપર નાખે તે મ-
નુષ્યને ઉચાટન થાય. ॥ ૪ ॥

काकोलूकस्य पक्षाणि यस्य चुल्यां खनेद्रवौ ॥

उच्चाटनं भवेत्तस्य नान्यथा शंકरोदितम् ॥ ५ ॥

રવિવારને દીવસે કાગડો તથા ધુડ તે બેયની પાંખથી
જેના ઘરના ચુલાને ખોદે તેને ઉચાટન થાય આ શંકરનું
ઠંડેલું વચન સત્ય છે. ॥ ૫ ॥

उल्लूविष्ठां गृहीत्वा च सिद्धार्थेन समन्विताम् ॥

यस्यांगे निक्षिपेत्तूर्णं तस्योच्चाटनકं भवेत् ॥ ६ ॥

ધુડપક્ષીની વીણા લઈને સરસવની સાથે મેળવી, મંત્ર
બળીને જેના અંગ ઉપર નાખે તેને ઉચાટન થાય. ॥ ૬ ॥

औदुम्बरस्य काष्ठस्य कीलकं चतुरंगुलम् ॥

शयने यस्य निखनेत्तस्योच्चाटनकं ध्रुवम् ॥ ७ ॥

રવિવારને દીવસે ઉંખરાનાં વૃક્ષનું લાકડું લાવી ચાર આં
ગળનો ખીલો કરાવી જેનાં સુવાનાં સ્થાનમાં અથવા પદ્મજ-
ન્ના જે સંતાપી આપે તો સુનાર પુરૂષ અથવા સ્ત્રીને ઉચાટન
ન થાય. ॥ ૭ ॥

नरास्थिकीलक द्वारि निखनेच्चतुरंगुलम् ॥

तत्र मूत्रं तु यः कुर्यात्तस्योच्चाटनकं भवेत् ॥ ८ ॥

અથવા મનુષ્યનું હાડકું લઈ અને ચાર આંગળ ખીલ્યા
પ્રમાણે કરી પછી જે મનુષ્યે પેશાબ કર્યા હોય તે જગ્યાને
તે હાડકેથી ખોદે તો તેના પેશાબ બંધ થશે અને ઉચાટન
થશે. ॥ ૮ ॥

અથ મંત્રઃ ૐ નમોભગવતે મહારુદ્રાય રૌદ્રસ્વરૂપાય અમુકં સપુજ
વાન્ધવૈચ્છસહશીઘ્ર મુઘ્ય ૨ સ્વાહા ॥

સવાલક્ષ જપ કરવાથી સિદ્ધિ થશે.

इति दत्तात्रेय तंत्रं छत्र पटल समाप्तं थयु.

॥ अथ वशीकरणम् ॥

॥ अथ पटल सातम् ॥

તત્ર વશીકરણમ્ ॥ રૈન્દ્ર ઉચ્ચ ॥

અર્થાતઃ સમ્પ્રદક્ષ્યામિ વશીકરણમુત્તમમ્ ॥

यत्प्रयोगादहं यांति नरा नार्षथ सर्वशः ॥ १ ॥

શંકર દત્તાત્રેયજીને કહે છે કે હે ગુરો, જે પ્રયોગ કર-
વા વડે પુરૂષ અથવા સ્ત્રી વશ થઈ જાય તેવો પ્રયોગ હું વ
શોને કહું છું. ॥ ૧ ॥

ब्रह्मदंडी वचा कुष्ठं चूर्णं क्षुब्धस्य वासरे ॥

તાંબૂલેન તુ યં દવાત્ત વશ્યો વર્તતે સદા ॥ ૨ ॥

બ્રહ્મદંડી વજ્ર કુઠ આ ત્રણતુ ચુર્ણ કરી રવીવારને દીવ-
સે નાગર પેલના પાનમાં દેવાથી સ્ત્રી પુરૂષ વશથાય. ॥ ૨ ॥

गृहीत्वा वटमूलं च जलेन सह पेपयेत् ॥

વિમુત્યયા યુતં મૂળ તિલક લોકવશ્યકૃત્ ॥ ૩ ॥

વડતું મૂળ લઈને ખાણીની સાથ વાટવું પછી તેમાં વિ-
મુતી નાખીને પોતાના કપાળમાં જો તિલક કરે તો લોક વશ
થશે. ॥ ૩ ॥

पुण्ये पुनर्नवामूलं करे सत्याभिमांत्रितम् ॥

વદ્ધા સર્વત્ર પૂજ્યંતે સર્વલોકવશંકરમ્ ॥ ૪ ॥

પુખ્ત નક્ષત્રમાં પુનર્નવાનુ મૂળ લાવીને પછી મંત્ર બધી
ને પવિત્ર કરીને જે કોઈ મનુષ્ય પોતાના હાથે બાંધે છે. સા
તેનું પુજન કરે અને મનુષ્યો વશ થાય. ॥ ૪ ॥

અપામર્ગસ્ય મૂલં તુ કપિલાપેયસિ પેષયેત્ ॥

લલાટે તિલકં કૃત્વા વર્ષીકુર્યાજ્જગત્રયમ્ ॥ ૫ ॥

અંધાહાનું મુળ પુખ્ત નક્ષત્રમાં લાવી તેને કપીલા ગાય-
ના દુધમાં વાટવું ત્યારબાદ જે કોઈ પોતાને કપાળે તીલક
કરે ત્રણલોક તેને વશ થાય. ॥ ૫ ॥

રોચનં સદેવેભ્યાં તિલકં લોકવશ્યકૃત્ ॥

મૃદીત્વૌદુંબરં મૂલં લલાટે તિલકં કૃતમ્ ॥ ૬ ॥

ગોરોચન, સહદેવી આ બેયનું પોતાના મુસ્તક ઉપર
તીલક કરે તો વશ થાય. તથા ઉંબરાનું મુળ લઈને વિધી પૂ
ર્વક જે તીલક કરે તો ॥ ૬ ॥

પ્રિયો ભવતિ સર્વેષાં દૃષ્ટમાત્રો ન મંશયઃ ॥

તાંબૂલેન પ્રદાનવ્યં સર્વલોકવશંકરમ્ ॥ ૭ ॥

તેને મનુષ્યો દેખતાંજ મોહિત થઈ જાય અને સર્વે પ્રા
ણી વશ થાય. ॥ ૭ ॥

દેવદારૂં ચ સિદ્ધાર્થગુટીકાં કારયેદ્વયઃ ॥

મુખે નિશ્પિપ્ય ભાષેત સર્વલોકવશંકરમ્ ॥ ૮ ॥

દેવદારનું લાકડું તથા સિદ્ધાર્થ ગુટીકા લઈને પછી પો
તાનાં મુખમાં રાખી જેની સાથે વાતો કરે, તે માણસ વશ
થઈ જાય. ॥ ૮ ॥

કુંકુમં તગરં કુષ્ઠં હરિતાલં મનઃ શિલામ્ ॥

અનામિકાયા રક્તેન તિલકં વશ્યકારકમ્ ॥ ૯ ॥

કેશર, તગર. કુડ હરીતાલ મૈનશીલ અને અનામીકા
આંગળીનું રૂધીર આ સર્વે એકઠું કરીને જે તીલક કરે તો

સહને વશ કરશે. ॥ ૯ ॥

ગોરોચનં પદ્મપત્રં પ્રિયંગું રક્તચન્દનમ્ ॥

ષકીકૃત્વા મંત્રસાર્દં તિલકં વશ્યકારકમ્ ॥ ૧૦ ॥

ગોરોચન, કમલપત્ર કાંગની લાલચંદન આ સર્વેને મી
લાવી બે તીલક કરે તો તે તીલકને બે કોઈ દેખે તે વશ
થાય. ॥ ૧૦ ॥

શ્વેતદર્બાં મૃદીત્વા તુ કપિલાદુગ્ધપેષયેત્ ॥

લેપમાત્રશરીરારાણાં સર્વલોકવશંકરમ્ ॥ ૧૧ ॥

ઘોળી ઘ્રાને લઈને કપીલા ગાયતું દુધ લઈ તેની સાથે
વાટી પછી તે પોતાના શરીર ઉપર લેપ કરે તો સર્વ લોકો
ને વશ કરશે. ॥ ૧૧ ॥

ચિલ્વપત્રાણિ સંગૃહ્ય માતુર્લિંગં તથૈવ ચ ॥

અજાદુગ્ધેન સંપેષ્ય તિલકં લોકવશ્યકૃત્ ॥ ૧૨ ॥

ખીલીપત્ર તથા ખીબેરા લીંબુ લઈ ખકરીના દુધની સા
થે વાટીને બે પોતાનાં મુસ્તક ઉપર તીલક કરે તો સર્વ લોકો
ને વશ થાય. ॥ ૧૨ ॥

કૌમારીકંદમાદાય વિજયાવીજસંયુતમ્ ॥

મસ્તકે તિલકં કુર્યાદ્વશીકરણમુત્તમમ્ ॥ ૧૩ ॥

કુંવારના કંદ લઈને ભાંગના ખીજની સાથે વાટીને બે
તીલક કરે તો વશીકરણ થાય છે. ॥ ૧૩ ॥

અપાધાર્ગસ્ય बीजानि छागीदुग्धेन पेपयेत् ॥

अनेन तिलकं भाले सर्वलोक वशीकरम् ॥ १४ ॥

અંધાડાના ખીજ લઈને ખકરીના દુધની સાથે મેળવીને
મુસ્તક ઉપર તીલક કરે તો સર્વેને વશ કરે. ॥ ૧૪ ॥

घात्रीफलरसे भान्यमष्टगन्धं मनश्चिलाम् ॥

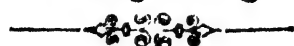
अनेन तिलकं भाले सर्वलोकवशीकरम् ॥ १५ ॥

આંખજાના રસમાં અણગંધ તથા મનસીલ મેળવીને તી
લક કરવાથી સર્વેને વશ કરે છે. ॥ ૧૫ ॥

અથ મંત્રઃ ૐ નમોનારાણાય સર્વ લોકાન્મે વશં કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

॥ ઇતિ દત્તાત્રેય તંત્રાનું સાતમું પટલ સંપૂર્ણ. ॥

॥ અથાષ્ટમ પટલ ॥

॥ સ્ત્રી વશીકરણમ્ ॥

રવિવારે ગૃહીન્વા તુ હ્રસ્વપાતુરપુષ્પકમ્ ॥

શાખાં લતાં વૃદ્ધીન્વા તુ પદ્મમૂલં તથૈવ ચ ॥ ૧ ॥

રવિવારને દીવસે પાંચે અંગેત કાળા ધતુરાનું કુલ લા-
વીને અથવા શાખા વા લતા પત્ર મુલ લાવીને ॥ ૧ ॥

પિપ્પા કર્પૂરંયુક્તં કુંકુમં રોચનં સમમ્ ॥

તિલકે સ્ત્રી વશીકૃત્યાદિ સાક્ષાદ્અન્ધતી ॥ ૨ ॥

પછી કપુરની સાથે વાટીને તેમાં કેશર તથા ગોરોચન
મેળવીને બે કોઇપણ તીલક કરે તો શાસ્ત્રાત્ અન્ધતીને વશ
કરે તો અન્ય સ્ત્રી કોણમાન અર્થાત્ સર્વ સ્ત્રી વશ થાય. ॥ ૨ ॥

કાકજંઘા ત્વચા કુઠું શુક્રશેખિતમિષ્ટિતમ્ ॥

દત્તે તુ ખોજને ચાલાં વશીકરણમદ્ભુતમ્ ॥ ૩ ॥

કાકજંઘા વજ્ર કુઠ આ ત્રણ વસ્તુ લોહી સહીત વીર્ય મે
ળવીને બે સ્ત્રીને ખવરાવી આપે તો અદ્ભુત વશીકરણ થાય. ॥ ૩ ॥

ચિતામલ્લ વચ્ચા કુઠું કુંકુમં રોચનં સમમ્ ॥

ચૂર્ણ સ્ત્રીશિરસિ ક્ષિપ્તં વશીકરણમદ્ભુતમ્ ॥ ૪ ॥

રમશાનની ભસ્ત્ર વજ્ર કુઠ કેશર ગોરોચન આ સર્વેને
એકઠું કરી તેનું ચૂર્ણ બનાવી જે સ્ત્રીના મુસ્તક ઉપર નાખે
તે વશ થાય. ॥ ૪ ॥

કરપાદનલાનાં ચ મરુપ તાંબૂલપત્રકે ॥

દાતવ્યં રવિચારે ચ વશીકરણમદ્વિતમ્ ॥ ૫ ॥

હાથ પગના નખની ભરમ કરી રવાંવાંરને દીવસે પાનમાં ચખીને જે સ્ત્રીને આપે તે સ્ત્રી વશ થાય. ॥ ૫ ॥

૮ મૌમવારે લવંગં ચ લિંગચ્છિદ્રે વિનિશ્ચિપત્ ॥

બુધે નિષ્કાસ્ય તાંબૂલે દદ્યાત્સા વશગા ભવેત્ ॥ ૬ ॥

મંગળવારને દીવસે એક લવીંગ લઈ શુદ્ધ ઈંદ્રીનાં છીદ્ર માં રાખી પછી બુધવારે પાનની અંદર જે સ્ત્રીને આપે તે સ્ત્રી વશ થાય. ॥ ૬ ॥

વામપાદતલાત્પાંમું વનિતાયાઃ શતૌ હરેત્ ॥

તસ્ય પુતલિકાં કૂર્યાત્તસ્યાઃ કેશાન્નિયોજયેત્ ॥ ૭ ॥

શનીવારને દીવસે સ્ત્રીનાં ડાબા પગની રજ લઈને પુતળી કરવી પછે તે સ્ત્રીના માથાના કેશ પુતલીમાં લગાવવા. ॥ ૭ ॥

૮ નીલવસ્ત્રૈર્વેષ્ટયિત્વા સ્વયીર્યં તુ મગે સિપેત્ ॥

સિન્દુરેણ સમાયુક્તાં નિશ્વનેદ્વારદેશકે ॥ ૮ ॥

પછી કાળુ વસ્ત્ર લઈને તે પુતળીને વીટવું ત્યાર બાદ તે પુતળીની શુદ્ધ ઈંદ્રીમાં પોતાનું વીર્ય પાડવું, પછી પુતળીને સીન્દુર લગાવી, જેના ઘેર રાખે. ॥ ૮ ॥

ઉલ્લંઘનાદ્રશં યાતિ પ્રાણૈરપિ ધનૈરપિ ॥

કૃતઃ સ્વવશં કુર્યાન્મોદતે ચ ચિરં મુત્રિ ॥ ૯ ॥

ત્યાર બાદ તે પુતળીને પ્રથમ જે સ્ત્રી ઉલ્લંઘન કરીને વર્ષ બીય તે સ્ત્રી વશ થાય, અને દ્રવ્ય તથા પોતાના પ્રાણ આપવા પણ કબુલ થાય, અને ઘણાં દીવસ મુખી પૃથ્વીમાં આનંદ કરે. ॥ ૯ ॥

તાંમ્બૂલપત્રમધ્યે ચ પિષ્ટ્યા તાલં મનઃશિલામ્ ॥ ૧૦ ॥

ચલ્લુકમાંસં ગૃહીત્વા તુ સ્થાને પાને પ્રદાપયેત્ ॥

નાગરવેલના પાનનાં રસમાં તાલમ તથા મનસીલને વા-
ટી મંગળવારને દીવશે તીલક કરી જે સ્ત્રીની પાંચે જમ વાત
ચીત કરે તે સ્ત્રી વશ થાય. ॥ ૧૦ ॥

સિદ્ધિયોગમિદં જ્ઞેયં વિના મંત્રેણ સિદ્ધયતિ ॥ ૧૧ ॥

ધુડ પક્ષીનું માંસ લઈને ખાવા અથવા પીવાની વસ્તુમાં
આપીદે તે વશીકરણ થાય. આ વિના મંત્રથી સિદ્ધી પ્રયોગ
થાય છે. ॥ ૧૧ ॥

ગોરોચનં પદ્મપત્રે લિખેયત્તિલકં કૃતમ્ ॥

શનિવારે કૃતે યોગે વશીભવતિ નિશ્ચિતમ્ ॥ ૧૨ ॥

ગોરોચનથી કમલનાં પત્રમાં મંત્ર લખી પછી તેનું તી-
લક શનિવારને દીવસે કરવું તે નિશ્ચય વશીકરણ થાય. ॥ ૧૨ ॥
અથ મંત્રઃ ॐ નમઃ કામાક્ષ્યૈદેવ્યૈ અમુર્કીમેવશં કુરુકુરુ સ્વાહા
સવા લક્ષ જપ કરવાથી સિદ્ધિ પ્રયોગ થશે.

इती दत्तात्रेय तंत्रनुं आठमुं पटल संपूर्ण थयुं

॥ अथ नवम पटलः ॥

तत्र पतिवशीकरणम् । पुरुषवशीकरणप्रकारः ।

गृहीत्वा मालतीपुष्पं मृદસૂત્રેण વર્તિકા ॥

भृगुवारं नृकपाले एरंडं तैलकज्जलम् ॥ १ ॥

માલતીનું પુષ્પને પગ સુધી આપીને પછી સૂત્રની વાટ
બનાવીને શુક્રવારને દિવસે મનુષ્યનાં કપાળમાં ઐરંદીયુ તેલ
નાખી પછી તે વાટને સળગાવી તેનું કાજળ પાડવું. ॥ ૧ ॥

कज्जलं चांजयेन्नेत्रे दृष्टमात्रे वशीभवेत् ॥

विना मंत्रेण सिद्धिः स्यान्नान्यथा शंकरोदितम् ॥ २ ॥

આ કાજળથી આંખોને આંજે તો દેખતાજ પોતાનો પતિ અથવા પર પુરૂષ વશ થઈ જાય. આ પ્રયોગ મંત્ર વિનાનો છે. વગર મંત્રે પણ સિદ્ધિ થાય છે, એવું શંકરનું કહેવું છે તે અસત્ય ન હોય. ॥ ૨ ॥

ગોરોચનં યોનિરક્તં કદલીરસસંયુતમ્ ॥

અભિસ્તુ તિલકં કૃત્વા પતિવશ્યકરં પરમ્ ॥ ૩ ॥

ગોરોચન તથા યોનીનું રૂધીર કેળના રસમાં મેળવી તીલક કરવાથી પતિ વશ થશે. ॥ ૩ ॥

✓ પંચાંગદાદિમીં પિષ્ટવા શ્વેતમર્ષપસંયુતમ્ ॥

યોનિલેપે પાર્તિ દાસં કરોત્યેવ ચ દુર્ભંગા ॥ ૪ ॥

અથવા દાડમનાં પાંચ અંગ (પત્ર ફળ ફુલ લાકડું મૂળ,) લઈને તેને વાટીને સફેદ સરસવ લઈને તે બધું એકઠું કરી યોની ઉપર લેપ કરી પતિની સાથે સંલોગ કરેતો પતિ દાસ થઈને રહેશે. ॥ ૪ ॥

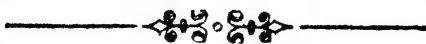
✓ માલતીપુષ્પસંયુક્તં કટુતૈલેન પાચિતમ્ ॥

ભગે યલ્લેપયેન્નારી રતૌ મોહયતં પતિમ્ ॥ ૫ ॥

માલતીનું પુષ્પ લઈને પછી કડવું તૈલ લઈને તેમાં માલતીનાં પુષ્પને બાફવું પછી ઠંડુ થયા બાદ જે સ્ત્રી પોતાની યોની ઉપર લેપ કરી પોતાના પતિની સાથે સંલોગ કરે તો પતિ વશ થઈને રહે. ॥ ૫ ॥

અથ મંત્ર ઐં નમો મહાયશિષ્યૈ મમપાર્તિં મેવશ્યં કુરુકુરુ સ્વાહા.

આ મંત્રનો એક લાખ જપ કરવો પડે છે.

॥ અથ રાજવશ્યમ્ ॥

કુંકુમં ચંદનં ચૈવ કર્પૂરં તુલસીદલમ્ ॥

ગવાં ક્ષીરેણ તિલકં રાજવશ્યકરં પરમ્ ॥ ૬ ॥

કેશર ચંદન કપુર તુળશી આ સરવેને લઈ ગાંધના દુ-
ધમાં વાટી બે તીલક કરે તો રાજ વશ થાય. ॥ ૬ ॥

હરિતાલં ચામ્બગન્ધાં કર્પૂરં ચ મનશિલામ્ ॥

અજાણીરેણ તિલકં રાજવશ્યકરં પરમ્ ॥ ૭ ॥

હરતાંલ અમ્બગંધ કપુર મૈનસીલ આ સરવેને લઈને બ
કરીના દુધની સાથે વાટી તિલક કરવાથી રાજ વશ થાય. ॥ ૭ ॥

તાલાસકુષ્ઠતગરૈર્લિપ્તાં ક્ષૌર્મીં સુવર્તિકામ્ ॥

સિદ્ધાર્થતૈલે નિશિપ્ય કજ્જલં નરમસ્તકે ॥ ૮ ॥

તાલીશ કુંઠ તગર આ વસ્તુ લઈને રેશમી કપડાને લેપ
કરી પછી તેની બત્તી બનાવીને સરસીયા તેલમાં બીજાવીને
માણસની યોપરીમાં કાજળ ॥ ૮ ॥

પાતયેદંજનાત્તસ્ય સર્વદા ભુવનત્રયે ॥

દષ્ટિગોચરમાયાતઃ સર્વો ભવાતિ દાસયત્ ॥ ૯ ॥

પાડી પછી તે કાજળ નેત્રમાં આંજવાથી જે કોઈ મનુ-
ષ્ય સામી દ્રષ્ટી કરે તો તે માણસ દાસની તુલ્ય થઈને રહે. ॥ ૯ ॥

મૃદીત્વા સુદર્શન મૂલં પુષ્યનક્ષત્રમાસ્કરે ॥

કર્પૂરં તુલસીપત્રં પેષયેલ્લિપ્તવસ્ત્રકે ॥ ૧૦ ॥

શુદર્શનનું મુળ લઈને રતીવારને દીવસે કપુર તથા તુ-
ળશીપત્ર મેળવી વસ્ત્ર ઉપર ચોપડી પુષ્ય નક્ષત્રમાં કરવું. ॥ ૧૦ ॥

વિષ્ણુક્રાંતાનિ બીજાનિ તૈલં પ્રજ્વાલ્ય દીપકે ॥

કજ્જલં પાતયેદ્રાત્રૌ યુચિર્પૂર્વં સમાહિતઃ ॥ ૧૧ ॥

પછી તે વાટ કરીને, વિષ્ણુ ક્રાંતાના બીજ લા-
વીને તેના તેલમાં પત્રાળીને દીવો કરવો અને તે દીવામાંથી જે
ટકું કાજળ પડે તેટલું લઈ લેવું આ કાજળ પવિત્ર થઈને
રાત્રીયે પાડવું. ॥ ૧૧ ॥

કજ્જલં ષાંજયેન્નેત્રે રાજવચ્ચકરં પરમ્ ॥

ચક્રવર્તી ભવેદ્દશ્યો હાન્યલોકેષુ કા કયા ॥ ૧૨ ॥

આ કાજલને આંજીને જેની શાથે વાત કરે અથવા પરિપૂર્ણ નજર કરે તો મોટો ચક્રવર્તિ રાજા પણ વશ થાય તો ખીજની વાત શી કરવી ॥ ૧૨ ॥

ભૌમવારે દર્શદિને કૃત્વા નિત્યાક્રિયાં શુચિઃ ॥

વને ગત્વા હ્યપામાર્ગે વૃક્ષં પश्यેદુદઙ્મુખઃ ॥ ૧૩ ॥

અમાસ અને મંગળવારને દીવશે પવિત્ર થઈને નિત્ય કર્મ કરીને વનમાં જઈને ઉત્તર દીશામાં પોતાનું મુખ રાખી અઘાડાનું વૃક્ષ જોવું. ॥ ૧૩ ॥

તત્ર વિપ્રં સમાહૂય પૂર્જાં કૃત્વા યથાવિધિ ॥

કર્ષમેકં સુવર્ણસ્ય દયાત્તસ્મૈ દ્વિજન્મને ॥ ૧૪ ॥

પછી તે જગ્યોપર પ્રાદ્મણુને બોલાવીને ૧૬ માંસા સુવર્ણનું દાન આપવું પુજા કરીને સુવર્ણનું દાન પવિત્ર પ્રાદ્મણુનેજ આપવું ॥ ૧૪ ॥

તસ્ય હસ્તેન ગૃહ્ણીયાદપામાર્ગસ્ય बीजकान् ॥

મૌનેન સ્વગૃહં ગચ્છેત્કૃત્વા बीजांस्तु निस्तुषान् ॥ ૧૫ ॥

પછી તેજ પ્રાદ્મણુના હાથે કરીને તે અઘાડાના ખીજ કઢાવવાં તે ખીજ પોતે લઈ દેવાં ત્યાર બાદ મૌન્યપાણું ધારણ કરીને પોતાને ઘેર આવવું પછી તે ખીજને શુદ્ધ કરવાં. ॥ ૧૫ ॥

गौरीशं हृदये ध्यात्वा राजानं खादयेच्च तान् ॥

येन केनाप्युपायेन यावज्जीवं भवेद्दशे ॥ ૧૬ ॥

પછી શંકરનું ધ્યાન ધરી કોઈ પણ ઊપાય કરીને તે ખીજ રાજાને ખવરાવવાં તો પછી તે રાજા જ્યાં સુધી જીવે ત્યાં સુધી પોતાના વશ થઈને રહે. ॥ ૧૬ ॥

ચક્રવર્તી વશં યાતિ નાન્યથા મમ ભાષિતમ્ ॥

ન નીચાય પ્રદાતવ્યં પ્રયોગમનુશ્રુતિદમ્ ॥ ૧૭ ॥

આ પ્રયોગથી ચક્રવર્તિ રાજા પણ વશ થઈ જાય છે એમ શંકરનું કહેવું છે. શંકર કહે છે કે આ અનુભવને કરેલો પ્રયોગ નિયમ મનુષ્યને નહીં આપવો. ॥ ૧૭ ॥

અથ મંત્રઃ ॥ ઐં નમો ભાસ્કરાય જગદાત્મને રાજાનં વંશમાનય
કાર્યં કુરુ કુરુ ફટ્ સ્વાહા ॥

આ મંત્ર સવાલક્ષ જપવાથી પ્રયોગ સિદ્ધ થાય છે. ॥

इति दत्तात्रेयतंत्रनुं नवमुं पटल सपाप्त थयुं ॥

અથ દશમઃ પટલઃ ॥ ૧૦ ॥

તત્રાકર્ષણમ્ ।

આકર્ષણવિધિં વક્ષ્યે શ્રુણુ સિદ્ધિં પ્રયત્નતઃ ॥

રાજા ગજા ચ સર્વેષાં સત્યમાકર્ષણં ભવેત્ ॥ ૧ ॥

આ દશમા પટલમાં આકર્ષણ પ્રયોગ લખે છે ॥

શંકર કહે છે કે હે મુને હવે સિદ્ધિને આપવાવાળો આકર્ષણ પ્રયોગ કહું છું તે સાવધાન થઈને સાંભળો જેથી રાજા પ્રજાનું પણ આકર્ષણ થાય છે. ॥ ૧ ॥

કુળ્ળધતૂરપત્રાણિ રસરોચનસંયુતમ્ ॥

કરવીરસ્ય લેખન્યા યંત્રં પંચદશં લિખેત્ ॥ ૨ ॥

કાળા ધતુરાનાં પાંદડાનાં રસમાં ગોરોચનને મેળવી પછી કનેરની કલમ કરી પંદરીયો જંત્ર લખવો. ॥ ૨ ॥

ભૂર્જપત્રેષુ તન્નામ્ના તાપયેત્સ્વદિરાગ્નિના ॥

શતયોજનગો વાપિ શીઘ્રમાયાતિ નાન્યથા ॥ ૩ ॥

ભોજ પત્ર ઊપર લખ્યા બાદ જેનું આકર્ષણ કરવું હોય તેના નામથી ખેરના લાકડાનો દેવતા લઈને તપાવવો તો ૧૦૦ જોજનપર મનુષ્ય હોય તેનું આકર્ષણ થાય એમાં શંકાય નહિ રાખવો. ॥ ૩ ॥

નૃકપાલે લિખેદ્યંત્રં ગોરોચનમકુંકુમૈઃ ॥

શ્વદિરાંગારકૈસ્તાપ્યં ત્રિસંધ્યં યસ્ય નામતઃ ॥ ૪ ॥

માણુસની ખોપરીમાં કેશર ગોરોચન મેલવીને પંદરીયો યંત્ર લખવો. પછી સાંજરે, સવારે ને બપોરે એ ત્રણ વખત જેને આકર્ષણ કરવું હોય તેના નામથી ખેરના લાકડાના અગ્નિથી તપાવવો. ॥ ૪ ॥

મંત્રં જપેત્સુમંસિદ્ધં કર્ષેદુર્વશીમપિ ॥

બ્રહ્મદંડીં સમાદાય પુણ્યાર્કેણ તુ ચૂર્ણયેત્ ॥ ૫ ॥

પછી મંત્ર જપ કરે તો ઊર્વશી પણ આકર્ષણ થાય અથવા રવિવાર અને પુણ્ય નક્ષત્રમાં બ્રહ્મદંડી લાવીને ચુર્ણ કરવું. ॥ ૫ ॥

કામાર્તાં કામિનીં દૃષ્ટ્વા ઉત્તમાંગે વિનિસિપેત્ ॥

પૃષ્ઠતઃ સા સમાયાતિ નાન્યથા મમ ભાષિતમ્ ॥ ૬ ॥

જે સ્ત્રીની ઇચ્છા હોય તે સ્ત્રીના ઊપર તે ચુર્ણ નાખવાથી વશ થાય અને પછવાડે દૃશ્ય કરે. આ જે માફક કહેવું છે તે મીથ્યા ન હોય એમ શંકર કહે છે. ॥ ૬ ॥

અથ મંત્રઃ ॥ ઐં નમો વીરવેતાલાય મંદરાચલવાસિને અમુકં આકર્ષય ૨ હ્રીં હ્રીં ફટ્ સ્વાહા ॥

એક લક્ષ જપ કરવા. ॥

इति दत्तात्रेयतंत्रं दशसुं पटल संपूर्ण ॥

અથ એકાદશઃ પટલઃ ॥ ૧૧ ॥

તત્રૈન્દ્રજાલકૌતુકમ્ ।

ઇન્દ્રજાલં વિના રક્ષાં ન ભવતીતિ નિશ્ચિતમ્ ॥

રક્ષામંત્રો મહામંત્રઃ સર્વસિદ્ધિપ્રદાયકઃ ॥ ૧ ॥

અથ મંત્રઃ ॥ ૐ નમો નારાયણાય વિશ્વંભરાય ઇન્દ્રકૌતુકાનિ દર્શય
સિદ્ધિં કૂરુ કૂરુ સ્વાહા ॥ इति मुलमंत्रः ॥ अथ रक्षामंत्रः ॥ ॐ
नमो परब्रह्मपरमात्मने नम शरीररक्षां कूरु कूरु स्वाहा ॥

આ અગ્યારમું પટલ લખાય છે, તેમાં ઇન્દ્રજાલનું કૌતુક
વર્ણન છે.

ઇન્દ્રજાલ રક્ષા વિના કાંઈ પણ નિશ્ચય થતું નથી રક્ષાને
ઠરવાવાળો મહા મંત્ર સર્વ સિદ્ધિને આપવાવાળો છે. ॥ ૧ ॥

મૌમવારે સર્પમુખે ક્ષિપ્તં કાર્પાસવીજકમ્ ॥

ઉદ્ભवं बीजकार्पासं ज्वलयैरंडतैलके ॥ २ ॥

મંગળવારને દીવસે સર્પના મુખમાં કપાશીયા નાંખી પછી
દીવો દેવા અને તે કપાશીયાને પછી વાવીને તેમાંથી જે કપાસ
નીકળે તેની વાટ કરીને એરંડીયા તેલમાં ભીજવવી. ॥ ૨ ॥

તદ્વર્તિ જ્વાલયેદ્રાત્રૌ સર્પવદ્ભવતિ ધ્રુવમ્ ॥

વર્તિશાંતિઃ પ્રકર્તવ્યા મહાકૌતુક શામ્યતિ ॥ ૩ ॥

પછી તે વાટને રાત્રીની વખતે સળગાવવાથી જે ઠેકાણે તેનો
પ્રકાશ પડે તે તે ઠેકાણે સર્પ જેવામાં આવે અને તે બત્તીને
ઠંડી પાડી નાખવાથી બધુય બંધ થાય ॥ ૩ ॥

वृश्चिकस्य मुखेप्येवं सर्पपं बीजं निक्षिपेत् ॥

तत्तૈલં જ્વાલયેદ્રાત્રૌ વૃશ્ચિકં ભવતિ ધ્રુવમ્ ॥ ૪ ॥

વિછીના મુખમાં સરસવ નાખી પછી તેને કાઢી લઈ અને
તે સરસવમાંથી તેલ કાઢવું અને પછી તે તેલનો દીવો કરવાથી
જેટલામાં દીવાનો પ્રકાશ હોય તેટલી જગ્યામાં વીછી જેવામાં
આવે. ॥ ૪ ॥

કાર્પાસાણિ ચ बीजानि नकुलस्य मुखे क्षिपेत् ॥

तद्वर्ति ज्वालयेत्संध्यां नकुलो दृश्यते ध्रुवम् ॥ ५ ॥

કપાશીયા નોળીયાના મુખમાં નાંખી પછી તે કાઢી લઈને પછી તેને વાવીને જે કપાસ થાય-તેની ખ-તી કરવી અને પછી તેને સળગાવવાથી સર્વ ઠેકાણે નોળીયા જોવામાં આવે. ॥ ૫ ॥

उलूकस्य कपालेन घृतेन दत्तकज्जलम् ॥

तेन नेत्रांजनं कृत्वा रात्रौ पठति पुस्तकम् ॥ ६ ॥

તથા ઘુડપક્ષીની ખોપરી લઈ અને તેમાં ઘૃત નાંખી પછી તેનું કાજલ પાડવું તે કાજલ આંખોમાં આંજવાથી રાત્રીયે તેને ઘણું જોવામાં આવશે વગર દીવે પુસ્તક વાંચી શકે એટલું તેજ વધે ॥ ૬ ॥

चन्द्रवारे च निक्षिप्य मुखे मार्जार निश्चितम् ॥

તદ્વર્તિ જ્વાલયેદ્રાત્રૌ માર્જારો દૃશ્યતે ધ્રુવમ્ ॥ ૭ ॥

સોમવારને દીવશે ખીલાડીનાં મુખમાં કપાશીયા નાંખી પછી કાઢી લઈ તે વાવે, અને તેનું રૂ થાય એટલે તેની વાટ કરવી પછી તે વાટને તેલમાં ખોળીને પ્રજ્વલીત કરવી તો ખધે ઠેકાણે ઘણીક ખીલાડી જોવામાં આવશે. ॥ ૭ ॥

एवं यस्य मुखे क्षिप्तं तदुद्भवमवर्तिकम् ॥

दीपं प्रज्वालयेद्रાત્રૌ સ પશ્યેન્નિશ્ચિતં ધ્રુવમ્ ॥ ૮ ॥

આવી રીતે જે ઊવનાં મોઢામાં ઉપલી કહેલી વસ્તુ નાંખીને પછી તેને દીવો કરવાથી તે તે જ જણાશે ॥ ૮ ॥

यानि कानि च जीवानि जगत्स्थलमेव च ॥

अंकलिबीजे निक्षिप्ते मुखे भूमितले ध्रुवम् ॥ ९ ॥

જેટલા પૃથ્વીમાં જીવ માત્ર છે તેમાંથી કોઈ પણ જીવનાં મુખમાં અંકોલાનું ખીજ નાંખી પછી કાઢી લઈને પૃથ્વીમાં વા-વવું. ॥ ૯ ॥

तद्वीजं मुखमध्यस्थं त्रिलोहे वोष्टितं कुरु ॥

તદ્રૂપી ચ ભવેત્સચો નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૧૦ ॥

પછી તેમાંથી જ્યારે વૃક્ષ ઉત્પન્ન થાય ત્યારે તેનું બીજ લઈને લોઢાનાં ત્રીકોણ ચંત્રમાં લેપ કરીને પોતાનાં મુખમાં રાખે તો તે માણસને જીવના સમાન રૂપ બીજા માણસને દેખાડી શકે છે. ॥ ૧૦ ॥

खंजरीटं सजीवं तु गृहीत्वा फाल्गुने क्षिपेत् ॥

पंजरे रक्षयेद्यावत्तावद्भाद्रपदं भवेत् ॥ ११ ॥

ખંજનપક્ષી જીવતું પકડીને ફાલ્ગુન મહિનામાં પાંજરામાં રાખવું જ્યાં સુધી ભાદરવો મહિનો આવે ત્યાં સુધી ॥ ૧૧ ॥

अदृश्यं जायते सत्यं नेत्रेणापि न दृश्यते ॥

करणं तु शिखाग्राह्यं त्रिलोहे वेष्टितं कुरु ॥ १२ ॥

પછી ભાદ્રવા માસમાં તે પક્ષી અદ્રશ્ય થઈ જશે અર્થાત્ આંખોથી નજરે નહીં પડે ત્યારે તે પક્ષીને પકડીને તેના માથાની ચોટલી કાપી લેવી પછી તે ચોટલીને રૂપાના અથવા ત્રાંબાના જંત્રમાં રાખીને ગોળી જેવું કરી લેવું. ॥ ૧૨ ॥

गुटिकासुखमध्यस्थ अदृश्यो भवति ध्रुवम् ॥

यस्मै कस्मै न दातव्यं नान्यथा शंકरोદિતમ્ ॥ १३ ॥

પછી તે ગોળીને મુખમાં રાખવાથી બીજા માણસનાં દેખવામાં પોતે નહીં આવે આ અદ્રશ્ય થવાનો પ્રયોગ છે માટે નિચ મનુષ્યને નહીં આપવો અને આ શંકરનો કંઠેલો પ્રયોગ ખરો છે. ॥ ૧૩ ॥

अंकोलस्य तु बीजानि तत्तैलं गृह्यते पुनः ॥

धूपं दत्वा तु तत्तैलं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ १४ ॥

અંકોલનાં બીજ લઈને તેલમાં નાંખવાં પછી તેને ધુપ આપવો તો તે તેલ સિદ્ધિને આપવાવાળું થશે. ॥ ૧૪ ॥

पद्मबीजं तु तत्तैलं निक्षिपेच्च तडागके ॥

तत्क्षणाज्जायते देवि तडागात्કમલોદ્भवः ॥ १५ ॥

પછી કમળનાં બીજ તે તેલમાં નાંખી આપવાં પછી તે તેલમાં સિદ્ધિ થયેલા બીજ જે કોઈ તલાવમાં નાંખે તેમાં તત્કાલ કમળનાં વૃક્ષો થશે. ॥ ૧૫ ॥

તત્તૈલમાન્નવીજે તુ નિષિપેદ્વિન્દુમાત્રતઃ ॥

જાયતે સફલો વૃક્ષો નાન્યથા શંકરોદિતઃ ॥ ૧૬ ॥

અથવા તે તેલ આમ્રનાં બીજમાં એક ટીપુ નાંખવાથી રૂઝ સહિત વૃક્ષ ઉત્પન્ન થશે આ શંકરનો કહેલો પ્રયોગ અસાધ્ય નથી. ॥૧૬॥

उल्लूषिष्ठां गृहीत्वा त्वेरंडतैलेन पेपयेत् ॥

यस्यांगे निक्षिपोद्विन्दुं विक्षिप्तो जायते नरः ॥ १७ ॥

ધુડપશ્ચીની વીણાને લઇને એરંડીયા તેલમાં નાંખી દેવી પછી તે તેલ જેના શરીર ઉપર લેપ કરે તે મનુષ્ય અદ્રશ્ય થઈ જાય. ॥૧૭॥

मातुलिंगस्य बीजेन तैलं ग्राह्यं प्रयत्नतः ॥

लेपयेत्ताम्रपात्रे तन्मध्याह्ने च विलोकयेत् ॥ १८ ॥

બીજેરા લીંબુનું તેલને યુક્તીથી કાઢી ત્યાર બાદ ગ્રાંબાના પત્રા ઉપર લેપ કરી મધ્યાન સમયે તે ગ્રાંબાનું પતર સૂર્યનાં સન્મુખ કરી આપવું. ॥ ૧૮ ॥

रथेन सह चाकारं द्रश्यते भास्करो धृवम् ॥

विना मंत्रेण सिद्धिः स्यात् सिद्धियोगमुदात्तुतम् ॥ १९ ॥

તો રથ સહિત સૂર્યનો આકાર નજરે જરૂર પડશે આ પ્રયોગ મંત્ર વિના પણ સિદ્ધ થાય છે એમ જાણવું. ॥ ૧૯ ॥

वाराहीक्रांतिकामूलं सिद्धार्थस्नेहलेपितम् ॥

मुखे प्रक्षिप्य लोकानां द्रष्टुबंधं करोत्यलम् ॥ २० ॥

વારાહીક્રાંતાનું મૂળ અને કટેલીની જડ તેને સરસીયા તેલમાં નાંખે પછી મંત્ર લાળીને જેના ઉપર નાંખે તેની દ્રષ્ટી બંધ થઈ જાય. ॥ ૨૦ ॥

भौमवारे गृहीत्वा तु मृत्तिकां रिपुमूत्रतः ॥

કુકલાયા મુખે સિપ્પા કંકટસં ચ બંધયેત્ ॥ ૨૧ ॥

મંગળવારને દીવશે પોતાના શત્રુના પેશાબની માટી લઈ લેવી
પછી કુકલાના મુખમાં નાંખીને બંધ કરવું ત્યાર બાદ ધંતુ-
રાના છોડે બાંધી આપવું. ॥ ૨૧ ॥

મૂત્રવંધં ભવેત્તસ્ય ઉદ્ધૃતે તુ પુનઃ સુખી ॥

વિના મંત્રેગસિદ્ધિઃ સ્યાત્સિદ્ધિયોગમુદાત્દુતમ્ ॥ ૨૨ ॥

તો પછી પોતાના શત્રુનો પેશાબ બંધ થઈ જશે. અને
પછી તેને જ્યારે ખોલી આવે એટલે તેનો પેશાબ છુટશે આ
મંત્ર વિનાનો પ્રયોગ સિદ્ધિ થાય છે. ॥ ૨૨ ॥

રવિવારે સકૃદ્વન્યાત્ છછુંદરીં તદા નિશિ ॥

તતઃ સોમે ગૃહીત્વા તુ મૃત્તિકાં રિપુમુત્રતઃ ॥ ૨૩ ॥

રવિવારને દીવશે રાત્રીના વખતે છછુંદરને એકદમ નાશ કરે
પછી તેની ઉપરની ચામડી ઉતારી લેવી ત્યાર બાદ સોમવારને દી-
વશે પોતાના શત્રુના પેશાબની માટી લેવી. ॥ ૨૩ ॥

તત્ત્વચાયાં સિપેદ્ધં મૂત્રવંધનકારકમ્ ॥

ઉદ્ધૃતે ચ સુખી ચૈવ સિદ્ધિયોગમુદાત્દુતમ્ ॥ ૨૪ ॥

ત્યાર પછી તે ચામડીમાં પેલી માટી ભરવી અને પછે શીવી
લેવી તો પોતાના શત્રુનો પેશાબ બંધ થઈ જશે અને માટીને
જો ખોલે તો પેશાબ છુટે આ સિદ્ધિ પ્રયોગ છે. ॥ ૨૪ ॥

સિંદૂરં ગન્ધકં તાલ સમં પિષ્ટ્વા મનઃશિલામ્ ॥

તલ્લિપ્તવદ્વશિરસી અગ્નિશ્ચ દ્રશ્યતે ધૃવમ્ ॥ ૨૫ ॥

સોન્દુર, ગન્ધક, હરતાલ, મનશીલ આ સર્વેને સરખા ભાગે
લઈને વાટવું ત્યાર બાદ તેને લુગડા ઉપર તેનો લેપ કરવો અને
પછી રાત્રીયે તે કપડાને શરીર ઉપર બાંધવાથી તે માણસ
અગ્નીના જેવો જોવામાં આવશે. ॥ ૨૫ ॥

શ્વેતાંજનં સમાદાય પુષ્પાગસ્ત્યરસેન ચ ॥

વિષ્ણુ સપ્તદિનં યાવદ્દૃષ્ટમેહિ યથાવિધિ ॥ ૨૬ ॥

સદેહ સુરમો લઈને અગસ્તના કુડનો પછી રસ લેવો અને તે અંજનને સાત દીવશ સુધી તે રસમાં ઘુટવું અને આઠમે દીવશે વિધિ પૂર્વક ॥ ૨૬ ॥

અંજનં ચાંજયેન્નેત્રે પસ્યતે ચાહ્નિ તારકમ્ ॥

કુકુટસ્પાંડમાદાય ચ્છિદ્રેણ પારદં સિપેત્ ॥

સમ્મુખે ભાસ્કરં કૃત્વા આકાશં ગચ્છતિધૃત્ત્વમ્

વિના મંત્રેણ સિદ્ધિશ્ચ નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૨૭ ॥

તે સુરમાને નેત્રોમાં આંજવાથી દીવશે તારા તથા ગ્રહો જોવામાં આવશે તથા કુકડાનાં ઇંડા લઈ તેમાં પારો ભરી સૂર્યના સામે રાખી દેવાં તેા ઇંડા નિશ્ચય આકાશમાં ઉડી જશે. (અર્થાત) તે ઉછઘવા લાગશે મંત્ર વીના આ પ્રયોગ થાય છે એમ શંકરનું કહેલું વચન અસત્ય નથી. ॥ ૨૭ ॥

અર્કક્ષીરં વટક્ષીરં ક્ષીરમૌદુમ્બરં તથા ॥

ગૃહીત્વા પાત્રકે ક્ષિપ્તં જલપુર્ણં કરોતિ ચ ॥

દુગ્ધં સંજાયતે તત્ર મહાકૌતુકકૌતુકમ્ ॥ ૨૮ ॥

આકડાનું દુધ તથા વડનું દુધ અને ઉમરાના વૃક્ષનું દુધ આ સર્વે દુધને લઈ વાસણમાં નાંખવું પછી તેમાં જલ ભરી આપશે તેા તે બધુયે દુધ જેવું થઈ જશે આ પ્રયોગ પાણીનું દુધ કરવા કૌતુક જેવો છે. ॥ ૨૮ ॥

ગૃહીત્વા વિજયાવીજં તત્તૈલં તુ સમાહરેત્ ॥

તત્તૈલમહિફેનં ચ વિષં જાતીફલં તથા ॥ ૨૯ ॥

ભાંગનાં ખીજ લઈને તેનું તેલ કાઢવું પછી તે તેલને અડીણ, વિષક, જાયફલ તથા ॥ ૨૯ ॥

ઘત્તૂરવીજચૂર્ણં તુ ગૃહીત્વા ચ સમં સમમ્ ॥

નવનીતેન તૈલેન સર્વમૌષધપેષણમ્ ॥ ૩૦ ॥

ધનુસાં બીજીનું ચુર્ગ સખે ભાગે લઈને માખણ અથવા
તેલમાં આને ખીસવું સર્વે વસ્તુએ ને સાથે વાટવી. ॥ ૩૦ ॥

અગ્રાપાકૃતે તંત્રે મહાકૌતુકકૌતુકમ્ ॥

તત્તૈર્લં વિન્દુમાત્રેણ લિંગલેપં ચ કારયેત્ ॥

ખેત્રોચ્ચા સર્વદા તસ્ય દ્રઢં દીર્ઘં ભવિષ્યતિ ॥ ૩૧ ॥

આડ પંદાર ખીસવાથી મહા પ્રયોગ સિદ્ધિને દેવાવાળો થાય છે
આ તેલનું એક ટીપું પુરૂષના લીંગ ઉપર નાંખવાથી એકદમ
જાત્રત તથા સંભોગ કરતી વખતે આનંદ અને તૃપ્તિ થાય છે,
અને વૃદ્ધી પણ થાય છે. ॥ ૩૧ ॥

મિત્રાગ્ને શૃઙ્ઘીત્વા તુ મૃત્તિકામાણ્ડલમુત્તમ્ ॥

તસ્યમધ્યે સ્વાપયેત્તદર્કકીર્ત્તં નવાંગુલમ્ ॥ ૩૨ ॥

રવિવારને દીવસ છ મુળની એક હાંડી લઈને તેમાં નવ
આંગળનું આઠડાનું લાકડું રાખવું. ॥ ૩૨ ॥

શ્વેતદૂર્ગી ચ સંયુક્તં ચાશ્વગંધં મનઃશિલા ॥

તાન્વ્યૂકં સંયુતં કૃત્વા તુલસીદલમેવ ચ ॥ ૩૩ ॥

તથા સદૈદ દુર્ગા અસગન્ધ મનશીલ પાન તુલસીદલ. ॥૩૩॥

અયામાર્ગસ્ય પત્રં તુ ધાત્રીપત્રં તથૈવ ચ ॥

વશ્પત્રં તથા મધ્યે છૃતામિષ્ટાન્નદુગ્ધકમ્ ॥ ૩૪ ॥

અઘાડાનું પાંદડું, આંખલાનું પાંદડું, વડનું પાંદડું, ઘી મિ-
ષ્ટાનું, દુધ. ॥ ૩૪ ॥

મુખં વલ્લેણ સંવેષ્ટ્ય નિશ્વનેત્સસ્યમધ્યકે ॥

તસ્યોપરિ ભૂર્જપત્રે ચંત્રં પંચદશં લિખેત્ ॥ ૩૫ ॥

આ સર્વે વસ્તુઓ હાંડીમાં નાંખી લુગડેથી હાંડીનું મુખ
બંધ કરવું પછી જે ખેતરમાં અનાજ વાગ્યું હોય ત્યાં ખાડો
કરીને ડાટી દેવી તેની ઉપર ભોજપત્ર રાખી તેમાં પંદરીયો

યંત્ર લખીને તે હાંડી ડાટી દેવી. ॥ ૩૫ ॥

શલભામૃગયામૃષાશૃગલાકાંતકં તથા ॥

પશુપક્ષિનરાશ્ચૌરાઃ કીલનં જાયતે તદા ॥ ૩૬ ॥

તો વીડ, હરણુ, ઉન્દર, શીયાળ તથા બીજા કોઈ પણ વગડાના પશુ પક્ષી અથવા ચોરનું સ્થાંભિતપણું થઈ જાય. ॥ ૩૬ ॥

વસુન્ધરા સસ્યપૂર્ણા ન વિઘ્નં પરિભૂયતે ॥

યસ્મૈ કસ્મૈ ન દાતવ્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૩૭ ॥

અને તે જગ્યામાં ધાન્ય ઘણું થાય. વળી કોઈ જાતનું વિઘ્ન પણ ન થાય આ પ્રયોગ સર્વેને નહિ આપવો આ શંકરનું કહેલ વચન અસત્ય નહિ થાય. ॥ ૩૭ ॥

પુષ્પાર્કે તુ સમાગૃહ્ય મૂલં શ્વેતાર્કસમ્ભવમ્ ॥

અંગુષ્ઠપ્રતિમાં તસ્ય પ્રતિમાં તુ પ્રપૂજયેત્ ॥ ૩૮ ॥

રવિવારને દિવસે પુષ્પ નક્ષત્રમાં એક અંગુલના પ્રમાણમાં સફેદ આકડાની જડ લાવવી પછી તે જડની અંદર ગણપતીની મૂર્તિ કરવી ત્યાર બાદ તેનું પૂજન કરવું. ॥ ૩૮ ॥

ગણનાથસ્વરૂપં તુ ભક્ત્યા રક્તાશ્વમારજૈઃ ॥

કુમુદૈશ્વાપિ ગન્ધાચૈર્દિવિખ્યાશી જિતેન્દ્રિયઃ ॥ ૩૯ ॥

અને ભૂતેન્દ્રિય તથા હિવિખ્યાત જમીને લક્ષિત પૂર્વક લાલ કરણનાં પુષ્પ તથા ગંધાદિ પુજાપાત્રી. ॥ ૩૯ ॥

પૂજયેદ્વામમંત્રૈશ્ચ તદ્ભીજાનિ નમોઽન્તરૈઃ ॥

યાન્યાન્માર્થયતે કામાન્માસૈકેન તુ તાંદ્રમેત્ ॥ ૪૦ ॥

મંત્ર લખીને શ્રી ગણપતિની મૂર્તિની પૂજા કરવી અને ગણપતિના બીજ મંત્રથી વિધિ પૂર્વક જપ કરવો અને જે કામ કરવું હોય તે મનમાં ચિંતવવું. ॥ ૪૦ ॥

કૃત્તિકાયાં સુદીવૃક્ષવન્દાં ચ ધારયેત્કરે ॥

વાક્યસિદ્ધિર્મવેત્તસ્ય મહાશ્વર્યમિદં સ્મૃતમ્ ॥ ૪૧ ॥

જે જે કામ કરવું હોય તે તે કામમાં એક મ-
હિના સુધી પૂજા કરવાથી સિદ્ધિ કામ થાય ॥ ૐ અન્તરિક્ષાય
નમઃ આ મંત્રથી પૂજા કરવી. ૐ હ્રીં પૂર્વ કયાં ફડ્ સ્વાહા ॥
આ મંત્રથી ધી લઈને લાલ કરણના પુષ્પ સહિત તેમાં
મધ નાંખીને આહુતી આપવી તેથી મનની ઇચ્છા ગણ-
પતિ પુરી કરશે ॥ ૐ હ્રીં શ્રી માનસે સિદ્ધિ કરિં હ્રીં નમઃ ॥
આ મંત્રે કરીને એક લાલ પુષ્પ હાથમાં લઈને મંત્ર લાળીને
દરરોજ ગણપતિને ચડાવે તો આઠ ગુણમાંથી એક ગુણ જરૂર
આપે છે. કૃતિકા નક્ષત્રમાં મૂલ જે મંત્ર લખેલો છે તે મંત્ર લાળીને
સ્તુતિ વૃક્ષ વંદાને હાથમાં બાંધવાથી વાક્ય સિદ્ધિ થાય આ
પ્રયોગ આશ્ચર્ય કર્તા છે. ॥ ૪૧ ॥

अनेन ग्राहयेत्स्वातिनक्षत्रे बदरीभवम् ॥

बन्दाकं तत्करे घृत्वा यद्वस्तु प्रार्थ्यते जनैः ॥ ४२ ॥

સ્વાતિ નક્ષત્રમાં બદરી વૃક્ષનું ફલ (અર્થાત બોર) લાવીને
ઉપરનો કહેલો મંત્ર લાળીને જે જે વસ્તુની કામના કરે તેતે ॥ ૪૨ ॥

तत्क्षणात्प्राप्यते सर्वं मंत्रमात्रैव कथ्यते ॥

ૐઅન્તરિક્ષાય સ્વાહા, અનેન ગ્રાહયેત્ ॥ ૪૩ ॥

તેજ વખતે તે કામના પૂર્ણ થાય છે. ॥ ૪૩ ॥

इति दत्तात्रेयतंत्रे इंद्रजालकौतुकदर्शनं नामैकादश । ११ ।

अथ द्वादशः पटलः ॥ १२ ॥

તત્ર યાક્ષિણીસાધનમ્ । ઇશ્વર ઉવાચ ।

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि याक्षिणीनां सुसाधनम् ॥

यस्यसिद्धौमनुष्याणां सर्वसिद्ध्यन्तिहृच्छयाः ॥ १ ॥

આષાઢપુર્ણિમાયાં તુ કૃત્વા સૌરાદિકાઃ ક્રિયાઃ ॥

સિતેજ્યયોરમૌઢ્યે તુ સાધયેચ્છિર્ણી નરઃ ॥ ૨ ॥

આ બારમા પટલમાં યક્ષણી સાધન કહે છે. શંકર કહે છે કે હવે હું યક્ષણી સાધન તમોને કહું છું જે સાધન કરવાથી મનુષ્યોની મન કામના સિદ્ધિ થાય છે. ॥ ૧ ॥ આશાઢ મહીનાની પૂર્ણિમાને દીવશે દ્વારાદિક કર્મ કરાવીને ગુરૂ અથવા શુક્રના ઉદયમાં મનુષ્ય યક્ષણીનું સાધન કરે. ॥ ૨ ॥

પ્રતિપદિનમારભ્ય શ્રાવણેન્દુબલાન્વિતે ॥

માસમાત્રપયોગોચં નિર્વિઘ્નેન વિર્ધિ ચરેત્ ॥ ૩ ॥

શ્રાવણ મહીનાની કૃષ્ણ પક્ષની પડવેને દીવશે પોતાનો ચંદ્રમા જોઈને એક મહિના સુધીનો આ પ્રયોગ કરવાનો છે. નિર્વિઘ્નતાથી આ પ્રયોગ પુરો કરવો. ॥ ૩ ॥

નિર્જને બિલ્વવૃક્ષસ્ય મૂલે કુર્યાચ્છિવાર્ચનમ્ ॥

ષોડશૈરુપચારૈસ્તુ રુદ્રપાઠસમન્વિતમ્ ॥ ૪ ॥

જે ઠેકાણે કેઈપણ મનુષ્યનું જવું આવવું ન થતું હોય તેના વનમાં જઈને બીલીપત્રના આડની સામે બેસીને વિધિપૂર્વક પૂજન રૂદ્રપાઠ સહિત શ્રી શંકરનું કરવું. ॥ ૪ ॥

ત્ર્યમ્બકેત્યસ્ય મન્ત્રસ્ય જપં પંચસહસ્રકમ્ ॥

દિવસે દિવસે કૃત્વા કુબેરસ્ય ચ પૂજનમ્ ॥ ૫ ॥

“ત્ર્યમ્બકં યજ્ઞમહે” આ મંત્રનો જપ નિરંતર પાંચ હજાર કરવો અને નીરંતર કુબેરનું પૂજન કરવું. ॥ ૫ ॥

મંત્રઃ ॥ યજ્ઞરાજ નમસ્તુભ્યં શંકરમિયવાંધવ ॥

एकां मे वशगां नित्यं यक्षिणीं कुरु ते नमः ॥ ६ ॥

કુબેરનો મંત્ર (યજ્ઞરાજ નમસ્તુભ્યં) છે તેનો અર્થ એ છે કે હે યજ્ઞરાજ શિવજીનાં પ્રિય બાઈ તમને નમસ્કાર છે અને એક એક યક્ષણી દરરોજ અમારે વશ રહે તે તમો કરો માટે તમોને નમસ્કાર છે. ॥ ૬ ॥

इति मंत्रं कुबेरस्य जपेदष्टोत्तरं शतम् ॥

ब्रह्मचर्येण मौनेन हविष्याशी भवेद्दिवा ॥ ७ ॥

આ કુબેરનો મંત્ર એક સો આઠવાર દીવસનો જપવો અને છતેન્દ્રીય માન્ય ધારણ કરીને રહેવું અને હવિષ્યાન્ન જમવું અને પૂજન તથા જપ કરવો. ॥ ૭ ॥

रात्रेस्तु मध्यमौ यामौ विनिद्रो मितभोजनः ॥

विश्ववृक्षं समारुह्य जपेन्मंत्रमिमं सदा ॥ ८ ॥

રાત્રીયે બીજો અને ત્રીજો એ બે પહોર નીદ્રા નહી કરવી અને થોડું જમીને બીજીના આડની ઊપર બેસીને આ મંત્રનો જપ કરવો. ॥ ૮ ॥

अथ मन्त्रः ॐ क्लीं ह्रीं ऐं ॐ श्रीं महायक्षिण्यौ सर्वैश्वर्य्य प्रदात्र्यैनमः॥

इति मंत्रस्य च जपं सहस्रत्रयसंमितम् ॥

कूर्याद्विल्वसमारूढो मासमात्रमतंद्रितः ॥ ९ ॥

ઊપર કહેલા મંત્રનો જપ નીરંતર ત્રણ હજાર બીલીપત્રના વૃક્ષની ઊપર ચઢીને આલશ્ય છોડીને એક મહીના સુધી જાવો. ॥૯॥

मध्वामिषबलिं तत्र कल्पयेत्संस्कृतं पुरः ॥

नानारूपधरा यक्षी कचित्तत्रાગમિष્યતિ ॥ ૧૦ ॥

અને બલીદાન દેવા સાડ નીરંતર મદીરા તથા માંસ પોતાની પાસે રાખવાં કારણ કે અનેક રૂપ ધારણ કરવાવાળી યક્ષણી કેઈ દીવસ આવી જાય. ॥ ૧૦ ॥

तां दृष्ट्वा न भयं कूर्याज्जपे संसक्तमानसः ॥

यस्मिन्दिने बलिं भुक्त्वा वरं दातुं समर्थयेत् ॥ ૧૧ ॥

જે દીવસ તે યક્ષણી પોતાની પાસે આવી જાય ત્યારે તેના ચક્રી ડગવું નહી અને જપ કરવામાં ધ્યાન રાખવું અને જ્યારે યક્ષણી બલીદાન લઈને પછી વરદાન આપવાને તૈયાર થાય. ॥ ૧૧ ॥

તદા વરાન્વૈ ઘૃણ્યાત્તાંભતાન્વૈ મનસેપ્સિતાન્ ॥

ધનમાનયિતું દ્રૂપદથવા કર્ણવાર્તિકીમ્ ॥ ૧૨ ॥

તે વખતે જે પોતાનાં મનમાં ઇચ્છા હોય તે વરદાન માગી લેવું. ધન લાવવા વીરો અથવા ત્રણ લોકમાં જે વાત થાય તે કાનમાં કહેવા માટે વરદાન માગી લેવું ॥ ૧૨ ॥

ભોગાર્યમથવા દ્રૂયાન્નૃત્યં કર્તુમથાપિ વા ॥

ભૂતાનાનયિતું વાપિ ત્રિયમાનાયતું તથા ॥ ૧૩ ॥

અથવા ભોગ ભોગવવા નિમિત્ત અથવા નાચ દેખવા નિમિત્ત વા કોઈ પ્રાણી લાવવા નિમિત્ત તથા સ્ત્રી લાવવા માટે વરદાન માગી લેવું. ॥ ૧૩ ॥

રાજાનં વા વશીકર્તુમાયુર્વિગ્રાયશોચલમ્ ॥

एतदन्यत्रदीप्सेत साधकस्तत्तु याचयेत् ॥ ૧૪ ॥

અથવા કોઈ રાજા વશ્ય કરવાનું માગી લેવું અથવા વિદ્યા, ધન, યશની વૃદ્ધિ નિમિત્ત અથવા જે કંઈ ઇચ્છા હોય તે સાધન કરનારે માગી લેવું ॥ ૧૪ ॥

चेत्प्रसन्ना यक्षिणी स्यात्सर्वे दद्यान्न संशयः ॥

अशक्तस्तु द्विजैः कूर्यात्प्रयोगं सुरपूजितम् ॥ ૧૫ ॥

યદિ યક્ષીણી પ્રસન્ન થઈ હશે તો માંગેલાં વરદાન નિઃસંદેહ આપશે આ પ્રયોગ પોતાથી નહીં બની શકે તેમ હોય તો પ્રા-
હ્મણુદ્વારાયે કરાવવો આ પ્રયોગ સુર પૂજન જેવો છે. ॥ ૧૫ ॥

सहायानथवा गृह्य ब्राह्मणान्साधयेद्भवतम् ॥

नित्यं कूपारिकाभोज्याः परमात्मेन वै त्रयः ॥ ૧૬ ॥

અથવા પ્રાહ્મણોને સાથે લઈ જઈને પ્રયોગનું સાધન કરવું અને નિત્ય ઉત્તમ અન્નથી ત્રણ કન્યાઓને ભોજન કરાવવું ॥ ૧૬ ॥

सिद्धे धनाधिकं नैव सदा सत्कर्म चाचरेत् ॥

કૂકર્મણિવ્યયશ્ચેત્સ્યાત્સિદ્ધિર્ગચ્છતિનાન્યથા ॥ ૧૭ ॥

યક્ષણીની કીયાથી જે દ્રવ્ય પ્રાપ્ત થયું હોય તે દ્રવ્યને સારા રસ્તે અને ધર્મ વિગેરે કામમાં લાવવું પણ જે કુકર્મમાં તે દ્રવ્ય વપરાશે તો તે સીદ્ધી રહેશે નહિ ॥ ૧૭ ॥

અશ્વત્થવૃક્ષમારુહ્ય જપેદેકાગ્રમાનસઃ ॥

ધનદાર્યાં યક્ષિણીં ચ ધનં પ્રાપ્નોતિ માનવઃ ॥ ૧૮ ॥

પીપલાના વૃક્ષ ઉપર બેશીને એકાગ્ર ચીતથી ધનને આપવાવાલી યક્ષણીના મંત્રનો જપ કરવાથી મનુષ્યોને ધન પ્રાપ્ત થશે. ॥ ૧૮ ॥ ઐં હ્રીં શ્રી ધનં કૂરુ કૂરુ સ્વાહા ॥ આ મંત્ર દશ હજાર જપવાથી સિદ્ધિ થાય ॥

ચૂતવૃક્ષં સમારુહ્ય જપેદેકાગ્રમાનસઃ ॥

અપુત્રો લભતે પુત્રં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥

મંત્રઃ ॥ ઐં હ્રીં હ્રૂં પુત્રં કૂરુ કૂરુ સ્વાહા ॥

અયુતજપેન સિદ્ધિઃ ॥ ૧૯ ॥

આંબાના વૃક્ષ ઉપર ચડીને એકાગ્ર મનથી જપ કરે તો પુત્ર રહિત માણસોને પુત્ર પ્રાપ્ત થાય આ શંકરનું કહેલ વચન અસત્ય નથી ॥ ૧૯ ॥ મુળમાં લખેલો મંત્ર દશ હજાર જપવો.

વટવૃક્ષસમારુહો જપેદેકાગ્રમાનસઃ ॥

મહાલક્ષ્મી યક્ષિણી ચસ્થિરા લક્ષ્મીશ્ચજાયતે ॥

મંત્રઃ ॥ ઐં હ્રીં ક્લી મહાલક્ષ્મ્યૈ નમઃ ॥

અયુતં જપેત્સિદ્ધિઃ ॥ ૨૦ ॥

વડના વૃક્ષ ઉપર બેશીને સાવધાન રીતે રહીને મહાલક્ષ્મીનામની યક્ષણીના મંત્રનો જપ કરવાથી લક્ષ્મી સ્થિર રહે છે. ઐં હ્રીં ક્લી મહાલક્ષ્મ્યૈ નમઃ આ મંત્ર દશ હજાર જપવાથી સિદ્ધિ પ્રયોગ થાય છે. ॥ ૨૦ ॥

અર્કમૂલસમારૂઢો જપેદેકાગ્રમાનસઃ ॥

યક્ષિણી ચ જયાનામા સર્વકાર્યકરી ભવા ॥

મંત્રઃ । ઐં મહાયક્ષિણ્યૈ સર્વકાર્યસાધનં

કુરુ કુરુ સ્વાહા । અયુતજપાત્સિદ્ધિઃ ॥ ૨૧ ॥

આકાશના વૃક્ષના મૂળ ઉપર બેસીને મન સ્થીર રાખીને જયાનામની યક્ષણીનું પૂજન કરે તો સર્વે કાર્યોને સિદ્ધ કરવાવાળી છે. અથ મંત્રઃ ઐં મહાયક્ષિણ્યૈ સર્વ કાર્ય સાધનં કુરુ કુરુ સ્વાહા આ મંત્ર દશ હજાર જપવાથી સિદ્ધિ પ્રયોગ થાય છે. ॥ ૨૧ ॥

ગુપ્તેન વિધિના કાર્યં પ્રકાશં નૈવ કારયેત્ ॥

પ્રકાશે બહુ વિધનાનિ જાયંતે નાત્ર સંશયઃ ॥ ૨૨ ॥

આ પ્રયોગ ગુપ્ત વિધિથી કરવો. કોઈને કહી અથવા પ્રજ્ઞાવી કરીને ક્યારે પણ નહીં કરવો અને જો સર્વેને કહીને કરે છે તો જરૂર વિધન આવે છે ॥ ૨૨ ॥

પ્રયોગશ્ચાઽનુભૂતોયં તસ્માદ્વત્તવદાચરેત્ ॥

નિર્વિઘ્નેન વિધાનેન ભવેત્સિદ્ધિરનુત્તમા ॥ ૨૩ ॥

આ યક્ષણીનો પ્રયોગ અનુભવ કરેલો છે એટલા માટે ચત્તથી સાવધાનથી અને પોતાની બહાદુરીથી નિર્વિઘ્નતાથી વિધિ-પૂર્વક પૂજનથી જો પ્રયોગ કોઈ પણ કરશે તો જરૂર સિદ્ધિ મળશે. ॥ ૨૩ ॥

ગોપ્યં ચેદં મહત્તંત્રં યસ્મૈ કસ્મૈ ન દાપયેત્ ॥

દુર્જનસ્પર્શનાદ્વિદ્યા ભવત્યલ્પફલા યતઃ ॥ ૨૪ ॥

આ મહા તંત્ર ગુપ્ત રાખવા જેવો છે માટે અજ્ઞાણના માણસને ક્યારે પણ નહીં આપવો કારણ કે દુષ્ટ પુરુષને આ વિદ્યા બતાવવાથી અલ્પ ફલ આપવા જેવો થઈ જાય છે ॥ ૨૪ ॥

॥ આ દક્ષાત્રયતંત્રં ચારમું પટલ સમાપ્ત થયું. ॥

અથ ત્રયોદશઃ પટલઃ ॥ ૧૩ ॥

તત્ર રસાયનમ્ । ईश्वर उवाच ।

અથાતઃ સમ્પ્રવક્ષ્યામિ રમાયનત્રિવિધિ પરમ્ ॥

કુબેરતુલ્યો ભવતિ યસ્ય સિદ્ધૌ નરો ભુવિ ॥ ૧ ॥

હવે તેરમાં પટલમાં રસાયન પ્રયોગ લખાય છે શંકર કં
છે કે હે દત્તાત્રેયજી હવે હું તમારી પાસે રસાયન શાસ્ત્રનો પ્ર
યોગ કહું છું આ પ્રયોગ સિદ્ધ થવાથી કુબેરના તુલ્ય થઈને પૃ
થ્વીમાં મનુષ્ય રહે છે ॥ ૧ ॥

ગોમૂત્રં હરિતાલં ચ ગંધકં ચ મનઃશિલામ્ ॥

સમં સમં ગૃહીત્વા તુ યાવચ્છુષ્કં તુ પેપયેત્ ॥ ૨ ॥

ગોમૂત્ર, હરતાલ, ગંધક, મનશીલ, આ સર્વે વસ્તુ સરખે ભાગે
લઈને જ્યાં સુધી સુકાય નહી ત્યાં સુધી ખરલ કરવી ॥ ૨ ॥

ગોમૂત્રં રક્તવર્ણાયા ગંધકં રક્તવર્ણકમ્ ॥

एकादशदिनं यावद्रूपं यत्नेन वै शुचिः ॥ ૩ ॥

લાલ ગાયતું મુત્ર તથા લાલ ગંધક અગ્યાર દીવસ સુધી
પવિત્ર વસ્ત્ર પહેરીને વિધિ પૂર્વક ખરલ કરવો. ॥ ૩ ॥

ગોલં કૃત્વા દ્વાદશેહિ રક્તવર્ણેણ વેષ્ટયેત્ ॥

चतुरंगुलमानेन मृदं लिप्त्वा विशेषयेत् ॥ ૪ ॥

ત્યાર બાદ બારમે દીવશે તેનો ગોળો કરીને લાલ કપડામાં
લપેટીને તેના ઊપર ચાર તરું માટી ચડાવીને સુકવવો ॥ ૪ ॥

पंचहस्तममाणेन भूमौ गर्तं तु कारयेत् ॥

पलाशकाष्ठलोष्ठैस्तु पूरयेद्द्रव्यमध्यगम् ॥ ૫ ॥

અને પાંચ હસ્તનો ઝોક જમીનમાં ખાડો કરવો અને ખા-
ડાના લાકડાના ડોયલામાં ગોળો વચમાં રાખી ખાડો ભરી દેવો. ૫

અગ્નિં દયાત્પ્રયત્નેન સ્વાંગશીતં સમુદરેત્ ॥

તામ્રપત્રે સુન્તમે તદ્વસ્મ તુ પ્રદારયેત્ ॥ ૬ ॥

અને તે ગોળાને પછી તેમાં મુકીને અગ્નીની આંચ આપવી અને જ્યારે અગ્ની શાન્ત થઈ જાય ત્યાર બાદ તે ગોળાને કાઢીને ત્રાંબાના પતરાને સારી રીતે તપાનીને પછી તે ગોળાની ભસ્મ થાય તે પતરા ઉપર નાખવી ॥ ૬ ॥

ગુંજૈકં તત્ક્ષણાત્સ્વર્ણં જાયતે તામ્રવચકમ્ ॥

અરણ્યે નિર્જને દેશે શિવાલયસંગીપતઃ ॥ ૭ ॥

અને તે ભસ્મ એક ચણોડીભાર તે ત્રાંબાના પતરા ઉપર નાખવાથી તે પતર સુવર્ણ થઈ જશે આ પ્રયોગ જે ઠેકાણે કોઈ માણસ ન હોય ત્યાં અથવા શિવાલયમાં કરવાથી સિદ્ધ થાય છે. ॥ ૭ ॥

શુક્રપક્ષે સુચન્દ્રેહિ પ્રયોગં સાધયેત્સુધીઃ ॥

ત્ર્યંબકેતિ ચ મંત્રસ્ય જપં દ્વયસહસ્રકમ્ ॥ ૮ ॥

શુકલ પક્ષમાં જે દીવસ પોતાનો ચંદ્ર બલવાન હોય તે દીવસે બુદ્ધિવાન મનુષ્યે આ રસાયન પ્રયોગને સાધવો અને (ત્ર્યંબકં યજ્ઞામહે) તે મંત્ર દશ હજાર જપવો ॥ ૮ ॥

મયહં કારણેદ્વિપાન્ ભોજયેદ્દુદ્ગંમિતાન્ ॥

યાવત્સિદ્ધિર્ન જાયેત તાવદેતત્સમાચરેત્ ॥ ૯ ॥

તથા અગ્યાર દીવસ સુધી પ્રહ્લ લોચન કરાવે અને જ્યાં સુધી તે પ્રયોગ સિદ્ધ ન થાય ત્યાંસુધી તે પ્રમાણે કરે. ॥ ૯ ॥

અથ મન્ત્રઃ ૐ નમો મનવતે રુદ્રાય સ્વર્ણદીનામીશાય રસાયનસ્ય સિદ્ધિં કૂરૂકૂરૂ સ્વાહા ॥ આ મંત્ર ખરલ કરતી વખતે અગ્યાર દીવસ સુધી દશ હજાર જપ કરવાથી આ પ્રયોગ સિદ્ધિ થશે ॥

॥ આ દત્તાત્રેયતંત્રનું રસાયન પ્રયોજના વર્ણનહું તેરમું પદલ સંપૂર્ણ થયું ॥

ચતુર્દશઃ પટલઃ ॥ ૧૪ ॥

તત્ર કાલજ્ઞાનમ્ । ઈશ્વર ઉવાચ ।

અથાતઃ સમ્પ્રવક્ષ્યામિ કાલજ્ઞાનવિનિર્ણયમ્ ॥

યસ્ય વિજ્ઞાનમાત્રેણ કાલજ્ઞાનં વિધીયતે ॥ ૧ ॥

આ ચૌદમા પટલમાં કાલ જ્ઞાન લખાય છે. શંકર કહે છે કે દત્તાત્રેયજી હવે હું તમોને કાલ જ્ઞાનનું વર્ણન કરું છું જેને બાણુવાથી કાલનું જ્ઞાન થાય છે ॥ ૧ ॥

ન દૃષ્ટા નાસિકા યેન નેત્રે ચ સમલાયતમ્ ॥

ષણ્માસાભ્યંતરે મૃત્યુર્નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૨ ॥

જે માણસ પોતાની નાશીકા અને ભ્રમર ન દેખે તો છ મહીનાની અંદર મૃત્યુ થાય આ શંકરનું કહેલ વચન અસત્ય નથી ॥ ૨ ॥

ન દૃષ્ટારુધીતી યેન સપ્તર્ષીણાં ચ મધ્યતઃ ॥

ષણ્માસાભ્યંતરે મૃત્યુર્યદિ રક્ષતિ ચેશ્વરઃ ॥ ૩ ॥

જે માણસ આકાશમાં સપ્તર્ષીની વચમાં અર્ધતીનો તારો ન દેખે તો તેને ઇશ્વર લલે સહાય કરે પણ છ મહીનાની અંદર મૃત્યુ થાય ॥ ૩ ॥

સ્નાનકાલસ્ય સમયે મૃત્યુજ્ઞાનં નિરીક્ષ્યતે ॥

હૃદિ શુષ્કં ભવેચ્ચસ્ય ષણ્માસાભ્યંતરે મૃતિઃ ॥ ૪ ॥

તથા સ્નાન કરતી વખતે મૃત્યુજ્ઞાનને દેખે અને સ્નાન થઈ રહ્યા બાદ પહેલું પોતાનું હૃદય સુકાઈ જાય તો છ મહીનાની અંદર મૃત્યુ થાય ॥ ૪ ॥

રાત્રૌ ચંદ્રો દિવા સૂર્યો માસમેકં નિરન્તરમ્ ॥

ભવેન્મૃત્યુશ્ચ તુસ્તસ્ય ષણ્માસાભ્યંતરે ધ્રુવમ્ ॥ ૫ ॥

જે માણસનો રાત્રીયે ચંદ્રસ્વર અને દિવસે સૂર્યસ્વર
એક મહિના સુધી ચાલે તો તેનું છ મહિનાની અંદર જરૂર
મૃત્યુ થાય ॥ ૫ ॥

સમ્પૂર્ણ વહેતે સૂર્યઃ સોમશ્ચૈવ ન દ્રશ્યતે ॥

પક્ષેણ જાયતે મૃત્યુઃ કાલજ્ઞઃ પરિભાષિતમ્ ॥ ૬ ॥

તથા જે હંમેશાં સૂર્ય સ્વર ચાલે અને ચંદ્ર સ્વર ખીલકુલ
ન ચાલે તો ૧૫ દિવસમાં મૃત્યુ થાય તેવી રીતે કાલને જાણુ-
નારા લોકોએ કહેલું છે ॥ ૬ ॥

માસશ્ચૈવ તુ ષણ્માસઃ પક્ષશ્ચૈવ ત્રિમાસકઃ ॥

પંચરાત્રિવહેચ્ચૈકસ્તસ્ય મૃત્યુર્ન સંશયઃ ॥ ૭ ॥

જે માણસને એકજ સ્વર એક માસ, છ માસ અથવા એક પક્ષ
વા ત્રણ મહિના વા પાંચ રાત્રી સુધી ચાલે તો નિસંદેહથી તેનું
મૃત્યુ થાય ॥ ૭ ॥

શુક્લપક્ષે વહેદ્રાપં કૃષ્ણપક્ષે ચ દક્ષિણમ્ ॥

ઉભયોન્મીણિ દિવસં દૃશ્યતે ચંદ્રમૂર્યયોઃ ॥ ૮ ॥

અથવા અજવાળીયામાં ચંદ્રસ્વર અને અંધારીયામાં સૂર્ય-
સ્વર અથવા બે પખવાડીયામાં સૂર્ય ચંદ્રસ્વર ત્રણ ત્રણ દિવસ
રહે તો ॥ ૮ ॥

પંચભૂતાત્મકં દીપં ચંદ્રસ્નેહેન પૂરિતમ્ ॥

રક્ષેચ્ચ સૂર્યવાતેન તેન જીવઃ સ્થિરો ભવેત્ ॥ ૯ ॥

પંચ ભૂતાત્મક આ શરીર દીવો છે અને ચંદ્ર સ્વરૂપ તેલથી
ભરેલ તેને સૂર્યરૂપ વાયુએ કરીને રક્ષા થાય જેથી જીવ સ્થિર
રહે ॥ ૯ ॥

આત્મા દીપઃ સૂર્યજ્યોતિરાયુઃ સ્નેહકલાત્મકઃ ॥

કાયાકજ્જલસંસારે વૃત્તિરેષા તનોર્મતા ॥ ૧૦ ॥

આત્મારૂપ દીવો અને સૂર્યરૂપ જ્યોતિ અને આયુષ્યરૂપી

તેલ આ શરીરમાં ભરેલ છે તેમાં કાયારૂપ કાઝલ છે અને આ જગતમાં જે જીવની વૃત્તિ છે તેજ આ શરીરની વૃત્તિ છે ॥૧૦॥

ચ્છાયાં વિયોર્ન ધ્રુવમૃતમાલામાલોકયેયો ન ચ માતૃચક્રમ્ ॥
 સ્વળ્ડનં યસ્ય ચ કર્દમાદૌ કફશ્ચુતો મજ્જતિ ચામ્બુતુમ્બી ૧૧

જે મનુષ્ય ચંદ્રછાયા તથા ધ્રુવ નક્ષત્રમાલા તથા માતૃ મંડલને નહિ દેખે અને કાઢવમાં પગ રાખવાથી ખંડીત જેવું લાગે તથા તેના કફ જલમાં પડવાથી નીચે ખેસી જાય તો તેનું અરિષ્ટ જાણવું ॥ ૧૧ ॥

ઉરઃ પુરઃ શુષ્યતિ તસ્ય ચાર્દ્રં ન માન્તિ તિસ્સોઽગ્નુઝયશ્ચ વક્રે ॥
 સ્નાતસ્ય મુધન્યપિ ધૂમવહ્ની નિર્લીયતે રિક્તમુખઃ સ્વગો વા ૧૨

જે માણસને સ્નાન કર્યા પછી શરીરમાં પ્રથમ છાતી સુકાઈ જાય અને ત્રણ આંગળા જેના મોઢામાં ન આવે અને સ્નાન કરી રહ્યા બાદ જેના માથામાં ધુવા ઊઠે જેવું અને અનાજ તથા ફલરહિત ચાંચવાળું પક્ષી મુસ્તક ઊપર ખેસી જાય તો તેનું અરિષ્ટ સમજી લેવું ॥ ૧૨ ॥

અતીવ તુચ્છં बहु चाल्पहेतोरतोतसात्म्यः सदमत्प्रवृत्तौ ॥

अप्यंगुलिकान्तविलोचनान्तो न मेचकं चान्द्रकमीक्षते यः ॥૧૩॥

જો આરોગ્ય મનુષ્ય એકદમ થોડું ભોજન કરે અથવા વિશેષ કરવા લાગે અને ઉત્તમ વિષય અથવા દુષ્ટ વિષયોમાં પોતાની ઇચ્છા છોડી દે અથવા ઉત્તમ ક્રમ કરવાવાળો નીચ ક્રમ કરે નીચ ક્રમ કરનાર ઊંચ ક્રમ કરવા લાગે તથા આંખોને હાથથી ઢાંકીને ચંદ્રિકા સદૃશ તિલયુક્ત અનુભવસિદ્ધ ન દેખે તો તેનું પણ અરિષ્ટ જાણવું ॥ ૧૩ ॥

अक्षैर्लक्षितलक्षणेन पयसा पूर्गेन्दुना भानुना पूर्वादक्षिण-
 पश्चिमोत्तरदिशां षड्द्वित्रिमासैककम् ॥ छिद्रं पश्यति चेत्तदा
 दशदिनं धूम्राकृतिं पश्चिमे ज्वालां पश्यति सद्य एवं मरणं का-
 लोचितज्ञानिनाम् ॥ ૧૪ ॥

જે રોગી પાણીમાં પૂર્ણ ચંદ્રમા તથા સૂર્યનાં પ્રતિબિંબને પૂર્વ અથવા દક્ષિણ અથવા પશ્ચિમ વા ઊતરમાં છિદ્ર દેખે તો અનુક્રમથી ૬, ૩, ૨, ૧, માસ જીવે તથા સૂર્ય ચંદ્ર ધુમ્ર દેખે તો દશ દિવસ અથવા તત્કાળ અને સૂર્ય ચંદ્રના પ્રતિબિંબને પશ્ચિમ તથા જવાળા દેખે તો જરૂર મૃત્યુ થાય તેમ કાળને જાણનારા લોકો કહેવું છે ॥ ૧૪ ॥

॥ આ દત્તાત્રેયતંત્રું ચૌદમું પટલસમાપ્ત થયું ॥

અથ પંચદશઃ પટલઃ ॥ ૧૫ ॥

તત્ર અનાહારઃ । ईश्वरं उवाच ।

અંત્રાણિ કૃકલાસસ્ય કરંજસ્ય ચ બીજકમ્ ॥

પિષ્ટા તુ વઢિયાં કૃત્વા ત્રિલોહેન તુ વેષ્ટયેત્ ॥ ૧ ॥

આ પંદરમાં પટલમાં અનાહાર પ્રયોગ લખાય છે.

શંકર કહે છે કે હે દત્તાત્રેય કૃકલાનાં આત્રણ અને કરંજનું ખીજ તેને વાટી પછી તેની ગોળી બનાવી ॥ ૧ ॥

તાં વ્રજ્ઞે ધારયેયોસૌ ક્ષુત્ પિપાસા ન વાઘ્યતે ॥

યસ્મૈકસ્મૈ ન દાતવ્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૨ ॥

તે ગોળીને મુખમાં રાખવાથી ભુખ તથા તરસ નહીં લાગે આ પ્રયોગ સર્વેને નહીં બતાવવો કારણ કે શંકરનું કહેલું વચન અસત્ય નથી ॥ ૨ ॥

પન્નચીજં મહાશાલિં છાગીદુગ્ધેન પેષયેત્ ॥

સાજ્યં તત્પાયમં કૃત્વા ભોજનં દ્વાદશં દિનમ્ ॥ ૩ ॥

કમલનું ખીજ મહાશાલી તે બેચને બકરીના દુધમાં રાંધી તેમાં દુધ નાખી તે ખીરને બાર દિવસ સુધી ખાવી ॥ ૩ ॥

અપામાર્ગસ્ય बीजानि दुग्धाज्याभ्यां च पाचयेत् ॥

પાયસો મહિવીક્ષીરૈર્ધુત્કો માસશુધાપદઃ ॥ ૪ ॥

તથા અઘાડાનાં બીજ લઈને દુધ તથા ધીમાં મેળવી પછી તેને રાંધી ખીરદુધ લેંસનું લેવું. તે ખીર એક મહિના સુધી જે માણસ ખાય તેને બુખ નહીં લાગે ॥ ૪ ॥

कोकिलाक्षस्य बीजानि विजयाबीजसंयुतम् ॥

તાંબૂલમૂલસંયુક્તં તથા ઘૃતવિમિશ્રિતમ્ ॥ ૫ ॥

તાલમખાનનાં બીજ, લાંમનાં બીજ તથા પાન અને ધી મેલવી ॥ ૫ ॥

छागीदुग्धेन संपेष्य वटिकां क्रियते नरः ॥

મક્ષણં પ્રાતરુત્થાય શુત્પિપાસા ન બાધ્યતામ્ ॥ ૬ ॥

અકરીના દુધમાં વાટી તેની ગોળી કરવી અને તે ગ્રેણીને સતારમાં ઊઠીને ખાય તો તેને બુખ તથા તરશ બાધ નહીં કરે ॥ ૬ ॥

पद्मबीजं ह्यपामार्गतुलसीमूलसंयुतम् ॥

ધાત્રીબીજં તુ સંયુક્તં વટિકાં ક્રિયતે નરઃ ॥ ૭ ॥

કમલનાં બીજ, અઘાડાનાં બીજ, તુલસીની જડ, આંમળાનાં બીજ સર્વેને મેળવી પછી તેને વાટીને ગોળી કરવી ॥ ૭ ॥

तस्य भक्षणमात्रेण तस्योपरि गवां पयः ॥

શુત્પિપાસા હરેન્નિત્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૮ ॥

તે ગોળી ખાઈને તેના ક્ષિપર ગાયનું દૂધ પીવાથી બુખ તથા તરશનો નાશ થાય આ શંકરનું કહેલ વચન અસત્ય નથી ॥ ૮ ॥

एरंडसरसैः पत्रैः पुष्पैश्चापि सुलक्षयेत् ॥

તસ્માત્કન્દં સમાદાય તામ્બૂલે દ્રઢમાત્રતઃ ॥ ૯ ॥

એરંડાના કેમલ પાંદડાં અથવા ફુલ લઈને કંઠની સાથે વાટી પછી સારા પાનની અંદર રાખી. ॥ ૯ ॥

भक्षणं प्रातस्तथाय क्षुत्पिपासाहरं परम् ॥

अनाहारप्रयोगोयं साक्षच्छंकरभाषितः ॥ १० ॥

સવારે બિહીને ભક્ષણ કરે તો ભુખ તથા તરસ દુર થાય આ
અનાહાર પ્રયોગ સાક્ષાત્ શિવજીએ કહેલ છે ॥ ૧૦ ॥

॥ आ दत्तत्रेयतंत्रं पंदरमुं पटल समाप्त ययं ॥

॥ अथ षोडशः पटलः ॥ १६ ॥

तत्राहारम् । ईश्वर उवाच ।

बन्धूकस्य च वृक्षस्य पिष्ट्वा पुष्पफलैर्युतम् ॥

योसौ भुंક્ते घृतैः सार्द्धं भोजनं भीमसेनवत् ॥ ૧ ॥

આ સોલમાં પટલમાં આહાર પ્રયોગ લખાય છે.

શંકર કહે છે કે હે દત્તાત્રેય બંધુક વૃક્ષના ફલ તથા પુલને
વાટીને ઘીની સાથે ભક્ષણ કરે તો ભીમસેનના જેટલો આહાર
કરે ॥ ૧ ॥

શનૌ વિभीતવૃક્ષસ્ય સંધ્યાયામભિમંત્રિતम् ॥

પ્રાતઃ પત્રાણિ સંગૃહ્ય ભોજનોઘ્રિતલે ન્યસેત્ ॥ ૨ ॥

તથા શનિવારને દીવસે સંધ્યા વખતે બહેડાના વૃક્ષ આ-
ગળ જઈને નીમંત્રણ કરી આવી રવિવારને દીવસે તેના પાંદડાં
તોડી લાવવાં પછી તે પાંદડાં જમતી વખતે પોતાના પગ તળે દ-
ખાવીને ભોજન કરવું ॥ ૨ ॥

આહારે સત્પ્રયોગોયં ભોજનં भीमसेनवत् ॥

यस्मै कस्मै न दातव्यं सिद्धियोगमुदाहृतम् ॥ ૩ ॥

તો જમવામાં આ ઉત્તમ પ્રયોગ છે અને તેનો આહાર
ભીમસેનના જેટલો થશે આ પ્રયોગ સર્વને નહિ કહેવો ॥ ૩ ॥

ગૃહીત્વા મંત્રિતં મંત્રી વિભીતતરુપલ્લવમ્ ॥

ધારયેદક્ષિણે હસ્તે વસસ્વાહારમુગ્ધનેત્ ॥ ૪ ॥

અથ મંત્રઃ ॐ નમઃ સર્વ ભૂતાધિપતયે હું ફટ્ સ્વાહા ॥

ઉપરનો મંત્ર લાણીને પવિત્રતા પૂર્વક ખડેડાના પાંદડાં તોડી લાવવાં અને જમણે હાથે તે પાંદડાંને બાંધી લોજન કરે તે ઘણુંક લોજન કરી શકશે ॥ ૪ ॥

॥ આ દક્ષત્રેયતંત્રનું સોલમું પટલ સમાપ્ત થયું. ॥

અથ સપ્તદશઃ પટલઃ ॥ ૧૭ ॥

તત્ર નિધિર્દર્શનમ્ । ईश्वर उवाच ।

શિરીષવૃક્ષપંચાંગં કટુતૈલેન પાચિતમ્ ॥

વિષં ચૈવ સમાયુક્તં ધત્તુરં વીજસંયુતમ્ ॥ ૧ ॥

આ સતરમાં પટલમાં નિધિદર્શન કહેવાશે ॥

શંકર કહે છે કે હે દક્ષત્રેય શિરષના વૃક્ષનું પંચાંગ લઈને કડવા તેલમાં કકડાવી તેમાં વિષ તથા ધતૂરાનાં બી લઈને મેળવવાં ॥ ૧ ॥

પંચાંગં કરવીરં ચ શ્વેતગુંજાસમન્વિતમ્ ॥

ઉલ્લૂવિષ્ઠાસમાયુક્તં ગન્ધકં ચ મનઃશિલા ॥ ૨ ॥

ત્યારબાદ કરેણાનું પંચાંગ એટલે મૂલ, કુંળ, કુલ, પાંદડાં ને કાષ્ટ લઈ તેમાં સફેદ ચણેડી તથા ઘુવડની વીણા મેળવવી તથા ગંધક અને મનશીલ પણ મેળવવો ॥ ૨ ॥

ધૂપં દત્ત્વા જપેન્મંત્રં નિધિસ્થાને વિશેષતઃ ॥

પલાયન્તે નિધિં ત્યક્ત્વા યથા યુદ્ધેષુ કાતરાઃ ॥ ૩ ॥

તેનો ધુપ દહને જે જગાએ દ્રવ્ય હોય તે જગાએ મંત્ર
જપે તો દ્રવ્યને છોડીને જેમ કાયર મનુષ્ય યુદ્ધમાંથી નાસે છે ॥ ૩ ॥

રાક્ષસૈર્ભૂતવેતાલૈર્દેવદાનવપન્નગૈઃ ॥

સુલેનાશુ નિધિં પ્રાપ્ય પરમાનન્દભુગ્મવ ॥ ૪ ॥

અથમંત્રઃ ઐ નમો વિઘ્ન વિનાશાય નિધિ દર્શનં કુરુકુરુ સ્વાહા ॥

તેમજ રાક્ષસ, ભૂત, વૈતાળ, દેવતા, દાનવ અને નાગ વી-
ગેરે સર્વ તે દ્રવ્યને ત્યજી દે છે તેથી તે દ્રવ્યને મેળવીને પર-
માનંદ પ્રાપ્ત થાય છે ॥ ૪ ॥

॥ આ દત્તાત્રેયતંત્રનું સન્તરમું પટલ સમાપ્ત થયું ॥

અથ અષ્ટાદશઃ પટલઃ ॥ ૧૮ ॥

તત્ર વંધ્યાપુત્રવતીકરણમ્ । ईश्वर उवाच ।

जन्मवंध्या काकवंध्या मृतवत्सा कचित्स्रियः ॥

तासां पुत्रोदयार्थं च शंभुना कथितं पुरा ॥ १ ॥

હવે આ અઠારમાં પટલમાં વંધ્યાને પુત્ર થવાનું લખાય છે. ॥

શંકર કહે છે હે દત્તાત્રેયજી વંધ્યા ઘણા પ્રકારની હોય છે.
જન્મવંધ્યા, કાકવંધ્યા, મૃતવત્સા, તેમાં કોઈ સ્ત્રી જન્મ વંધ્યા
હોય છે કે જેને કદી પુત્રોત્પત્તિ નથી થતી. કોઈ કાકવંધ્યા પણ
હોય છે એટલે એકવાર પુત્રોત્પત્તિ થઈને પછી ન થાય—કોઈ
મૃતવત્સા હોય છે એટલે જેટલા સંતાન થાય તે સર્વેનો નાશ
થાય. હવે તેને પુત્રવંતિ થવાનો ઊપાય શંકરે કહેલો છે તે
કહેવાય છે ॥૧॥

पत्रमेकं पलाशस्य गर्मिणीपयसान्वितम् ॥

ऋत्वन्ते तानि पीतानि वंध्यापुत्रवती भवेत् ॥ २ ॥

પદ્માશનું એક પાંદડું લઇને ગર્ભણી સ્ત્રીના દુધમાં વાટીને
ઋતુના અંતમાં વંધ્યા સ્ત્રી પીએ તો તેને ગર્ભ રહે ॥ ૨ ॥

एवं सप्तदिनं कुर्याच्छोकोद्वेगविवर्जितम् ॥

પતિસંગગતા સા ચ નાત્ર કાર્યા વિચારણા ॥ ૩ ॥

એવી રીતે સાત દીવસ સુધી શોક અને ઉદ્વેગરહિત થઇને
પ્રેતાના પતિની સાથે આનંદથી વીલાસ લોગવે તો તેને જરૂર
પુત્ર થાય તેમાં સંશય નહિ રાખવો ॥ ૩ ॥

समूलपत्रां सर्पाक्षीं रविवारे समुद्धरेत् ॥

एकवर्णगवां क्षीरैः कन्याहस्तेन पेषयेत् ॥ ४ ॥

મૂળ તથા પાંદડા સહિત સર્પાક્ષિ વૃક્ષને રવિવારના દીવસે
લાવીને કુંવારી કન્યાની પાસે એક રંગની ગાયના દૂધમાં વટાવે ॥ ૪ ॥

ऋतुकाले पिबेद्वन्ध्या पलार्धं तद्दिने दिने ॥

क्षीरशाल्यन्नमुग्दं च लघ्वाहारं प्रदापयेत् ॥

एवं सप्तदिनं कृत्वा वन्ध्या भवति पुत्रिणी ॥ ५ ॥

પછી ઋતુ કાલના અંતમાં પ્રતિ દીવસ વંધ્યા સ્ત્રી અરધા
પલના પ્રમાણથી સેવન કરે તથા દૂધ, ચોખ્ખા, મગ આદિ હલકા
પદાર્થનો આહાર કરે એ પ્રકારે સાત દીવસ કરવાથી વંધ્યા સ્ત્રી
પુત્રવાળી થાય છે ॥ ૫ ॥

उद्वेगं च भयशोकं व्यायामं च विसर्जयेत् ॥

अनंगमुष्णशीतं च दिवानिद्रां विवर्जयेत् ॥ ६ ॥

ઉદ્વેગ-ભય-શોક-કસરત કદિ પણ ન કરવી. તથા પતિનો
સંગ, ગર્ભી, શરદી, દીવસે શયનાદિ ન કરવાં ॥ ૬ ॥

न कर्म कारयेत्किंचिद्वर्जयेच्छीतमातेपम् ॥ ७ ॥

અથવા મહેનત ભરેલું કામ નહિં કરવું. તથા જે કામમાંથી
ગર્ભી-શરદી થતી હોય તે કામ છોડી દેવું ॥ ૭ ॥

न तथा परमां सेवां कारयेत्पूर्ववत्क्रियाम् ॥

પતિસંગાત્ ગર્ભલાભો નાત્ર કાર્યા વિચારણા ॥ ૮ ॥

એ પ્રકારે ઊપર કહેલા નીચમોથી રહીને પોતાના પતિના સંગથી સ્ત્રી ગર્ભવંતિ થશે તેમાં કાંઈપણ વિચાર નહિ કરવો ॥ ૮ ॥

एकमेव तु रुद्राक्षं सर्पाक्षीकर्षमाकम् ॥

पूर्ववच्च गवां क्षीरैर्ऋतुकाले प्रदापयेत् ॥ ९ ॥

એક ઋદ્રાક્ષ એ તોડા સર્પાક્ષી તથા એક રંગવાલી ગાયના દૂધમાં વંધ્યા સ્ત્રીને રૂતુ કાલમાં આપવાથી ગર્ભ રહેશે ॥ ૯ ॥

महागणेशमंत्रेण रक्षां तस्याश्च कारयेत् ॥ मंत्रः ॥

ॐ मदनमहागणपते रक्षामृतं मृतमृतं देहि ॥ १० ॥

તથા ગણપતિના મંત્રથી રક્ષા બાંધવી. ૐ મદનમહા ગણપતે રક્ષામૃતં મૃતમૃતંદેહિ એ મંત્રથી રક્ષા સ્ત્રીએ બાંધવી ॥ ૧૦ ॥

कदम्बपत्रं श्वेतं च बृहतीमुलमेव च ॥

एतानि समभागानि अजाक्षीरेण पेषयेत् ॥ ११ ॥

કંદબનાં સફેદ પાંદડાં તથા બૃહતી મૂલ બાંને સરખે ભાગે લઈને બકરીના દુધમાં વાટવાં ॥ ૧૧ ॥

त्रिरात्रं पंचरात्रं वा पिबेदेवं महौषधीम् ॥

सत्यं पुत्रवती वंध्या नान्यथा शंકरोदितम् ॥ १२ ॥

પછી ત્રણ દીવસ અથવા પાંચ દીવસ આ મહાન ઔષધી પીવાથી વંધ્યા સ્ત્રી પુત્રવાળી થાય આ શંકરનું કહેલ વચન અસત્ય નથી ॥ ૧૨ ॥

कृष्णापराजितामूलमजाक्षीरेण संपिबेत् ॥

ऋतुस्नाता त्रिधा या तु वन्ध्या गर्भधरा भवेत् ॥ १३ ॥

કાલી વિષ્ણુકાંતાની જડ બકરીના દૂધમાં વાટીને રૂતુ-વાળી સ્ત્રીને ત્રણ દીવસ આપવાથી વંધ્યા સ્ત્રી ગર્ભવંતિ થાય છે.

॥ ૧૩ ॥

તુરંગમન્ધાઘૃતવારિસિદ્ધં સાઙ્યં પયઃસ્નાનાદિને ચ પીત્વા ॥
 પ્રાપ્નોતિ ગર્ભં વિષયં ચરન્તો વન્ધ્યાપિ પુત્રં પુરુષસંગાત્ ॥
 ૧૪ ॥ સપિપ્પલીકેશરશ્મંગવેરં ક્ષુદ્રાયમં ગવ્યઘૃતેન પીતમ્ ॥
 વન્ધ્યાપિ પુત્રં લભતે હૃદેન યોગોત્તમોયં હિ શિવેન પ્રોક્તઃ ૧૫

આસગંધને લઇને ધી તથા પાણીમાં સિદ્ધ કરીને ઋતુ
 કાળના દીવસમાં ધી તથા દૂધની સાથે વાટીને તે પી જવું ત્યાર
 બાદ પોતાના પતિની સાથે વિલાસ કરવાથી વંધ્યા સ્ત્રીને ગર્ભ
 રહે છે. સુતી વખતે ધીનું પાન કરવું ॥ ૧૪ ॥

પીપળ, નાગકેશર, સુંડ, મરી આ સર્વ વસ્તુઓ લઇને
 ગાયના ધીમાં વાટી તેને ખાવાથી વંધ્યા સ્ત્રીને પણ પુત્ર થાય છે.
 આ ઉત્તમ પ્રયોગ શંકરે વર્ણન કરેલો છે ॥ ૧૫ ॥

॥ આ દત્તાત્રેયતંત્રનું અઘારમું પટલ સંપૂર્ણ થયું ॥

અથૈકોનવિંશતિતમઃ પટલઃ ॥ ૧૯ ॥

તત્ત્વ મૃતવત્સાસુતજીવનમ્ । ईश्वर उवाच ।

गर्भसंजातमात्रेण पक्षान्मासाच्च वत्सरात् ॥

મ્રિયતે દ્વિત્રિવર્ષાદ્વા યસ્યાઃસા મૃતવત્સિકા ॥ ૧ ॥

આ ૧૬ માં પટલમાં મૃતવત્સા સ્ત્રીના પુત્ર જીવવાનો ઉપાય કહેવાશે.

શંકર કહે છે કે ગર્ભથી ઉત્પન્ન થઇને એક પક્ષ તથા
 એક મહીનો અથવા એક વર્ષ, બે વર્ષ, ત્રણ વર્ષનું બાળક થઇને
 મરી જાય તેને મૃતવત્સા સ્ત્રી કહેવી ॥ ૧ ॥

गृहीत्वा शुभनक्षत्रे अपामार्गस्य मूलकम् ॥

મૃદીત્વા લક્ષ્મણામૂલમેકવર્ણગવાં પયઃ ॥ ૨ ॥

સારા નક્ષત્રમાં અધાડાનું મૂળ તથા લક્ષ્મણાનું મૂળ લાવી
 એક રંગની ગાયના દૂધની સાથે ॥ ૨ ॥

પીત્વા સા લભતે ગર્ભં દીર્ઘજીવી સુતો ભવેત્ ॥

યસ્મૈ કસ્મૈ ન દાતવ્યં ન ન્યથા મમ ભાષિતમ્ ॥ ૩ ॥

પીયે તો મૃતવત્સા ઘણી આયુષ્યવાળા પુત્રને પ્રાપ્ત કરે.
આ પ્રયોગ સર્વેને નહીં બતાવવો કારણ કે શંકરનું કહેલું વચન
અસત્ય ન થાય ॥ ૩ ॥

વંધ્યાકકૌટિકાકંદં મુંગરાજેન પેષયેત્ ॥

ઋતુકાલે ત્ર્યહં પીત્વા દીર્ઘજીવિસૃતં લભેત્ ॥ ૪ ॥

બે વંધ્યા સ્ત્રી શાકર કોળાનું મૂળ લઈને લાંગરાના રસમાં
વાટી ત્રણ દીવસ પીયે તો ઘણા આયુષ્યવાળો પુત્ર થાય ॥ ૪ ॥

યા ઘીજપૂરદ્રુમમૂલમેકં ક્ષીરેણ સિદ્ધં હવિષા વિમિશ્રમ્ ॥

ઋતૌ નિપીય સ્વપાતિ પ્રયાતિ દીર્ઘાયુષં સા તનયં પ્રસૂતે ॥ ૫ ॥

અથવા દાડમના વૃક્ષનું મૂળ લઈને દૂધની સાથે સિદ્ધ કરીને
તેમાં ઘી મેળવીને ઋતુ સમય તેનું પાન કરીને પોતાના પતિની
સાથે વિલાસ કરવાથી ઘણું જીવવાવાળો પુત્ર ઉત્પન્ન કરે ॥ ૫ ॥

માર્ગશીર્ષેઽથવા જ્યેષ્ઠે પૂર્ણાયાં લેપિતે ગૃહે ॥

નૂતનં કલશં પૂર્ણં ગન્ધતોયેન કારયેત્ ॥ ૬ ॥

માર્ગશીર્ષ અથવા જ્યેષ્ઠ મહિનાની પુનમના દીવસે પોતાનું
ઘર પવિત્ર કરી પછી નવો કલશ લઈને તેમાં જળ તથા સુગંધિત
અંદન નાખવું ॥ ૬ ॥

કદલીસ્તંભસંયુક્તં નવરત્નસમન્વિતમ્ ॥

સુવર્ણમુદ્રિકાયુક્તં ષટ્કોણમંડલસ્થિતમ્ ॥ ૭ ॥

કેળના સ્થંભયુક્ત વેદી હોય, કળશ નવ રત્નયુક્ત હોય,
તથા સોનાની મુદ્રિકાયુક્ત ષટ્કોણ મંડળમાં સ્થાપન કરેલો હોય, ॥૭॥

તન્મધ્યે પૂજયેદેવીમેકાન્તે નામવિશ્રુતામ્ ॥

ગન્ધપુષ્પાક્ષતૈર્ધૂપૈર્દીપૈર્નૈવેદ્યસંયુતૈઃ ॥ ૮ ॥

कौमारी वैष्णवी देवी षट्सु पत्रेषु मातरः ९ ॥

વારાહી, ઐન્દ્રી, ગ્રાહી, માહેશ્વરી, કૌમારી, વૈષ્ણવી, આ દેવી-
ઓનું' ષટ્કોણમાં સ્થાપન કરેલું છે તેમનું યથાવિધિયે પૂજન કરવું ॥૬॥

पूजयेन्मंत्रभावेन तथा सप्तदिनावधि ॥

अष्टमेहि सुतं चैकं कन्यानवकसंयुतम् ॥ १० ॥

મંત્ર (૧૨ મા શ્લોકમાં છે તે) વડે ભાવથી સાત દીવસ
સુધી પૂજન આઠમે દીવસે એક બટુક તથા નવ કન્યાયોને ॥૧૦॥

भोजयेद्दक्षिणां दद्यात्पश्चात्कृत्वाभिवादनम् ॥

विसृज्य देवतां चाथ नद्यां तत्कलशादिकम् ॥ १.१३॥

ભોજન કરાવી દક્ષણા આપી પછી તેને નમસ્કાર કરવો.
 સ્વારખાદ બે દેવતાની પ્રતિષ્ઠા કરિ હોય તેને તથા કળશને નદીમાં
 વિસર્જન કરે ॥ ૧૧ ॥

प्रतिवर्षमिदं कुर्याद्दीर्घजीवी सुतो भवेत् ॥

सिद्धियोगमिदंज्ञानं साक्षाच्छंकरभाषितम् ॥ १२ ॥

अथ मंत्रः ॐ परब्रह्मपरमात्मने अमुकीष्टहे दीर्घजीविमुतं कुरु
कुरु स्वाहा ॥

વર્ષે વર્ષે આ ઊપાય કરવો. તેથી પુત્ર ઘણા આયુષ્યવાળો થશે. તત્કાલ સિદ્ધિ આપવાવાળો આ પ્રયોગ શ્રીશંકરે કહેલો છે ॥૧૨॥

॥ आ दत्तात्रेयतत्रुं ओगणीशमुं पटल समाप्त थयं

અથ વિંશતિતમઃ પટલઃ ॥ ૨૦ ॥

તત્ર કાકવન્ધ્યાચિકિત્સા । ઈશ્વર ઉવાચ ।

પૂર્વે પુત્રવતી ભૂત્વા પશ્ચાન્નો ભૂયતે યદિ ॥

કાકવંધ્યા ચ સા જ્ઞેયા ચિકિત્સાસ્યાશ્ચ કથ્યતે ॥ ૧ ॥

આ વિશ્વા પટલમાં કાકવંધ્યા સ્ત્રીની ચિકિત્સા કહે છે.

શંકર કહે છે કે હે દત્તાત્રેય પ્રથમ એક વખત પુત્ર થઇને ત્યારબાદ કાંઈ પણ સંતાન ન થાય તેને કાકવંધ્યા કહે છે તેની ચિકિત્સા કહેવાય છે ॥ ૧ ॥

વિષ્ણુક્રાન્તાં સમૂલાં તુ પિષ્ઠા દુઘ્નૈસ્તુ માહિષૈઃ ॥

મહિષીનવનીતેન ઋતુકાલે ચ ભક્ષયેત્ ॥ ૨ ॥

વિષ્ણુકાંતાના મૂળને લાવી લેંસના દુધમાં વાટીને ઋતુ વખતે લેંસના માંખણની સાથે ભક્ષણ કરવાથી કાકવંધ્યા સ્ત્રી ફરીથી ગર્ભવંતિ થાય છે. ॥ ૨ ॥

एवं सप्तदिनं कुर्यात् पथ्यमुक्तं च पूर्ववत् ॥

सा गर्भं लभते नारी काकवंध्या मुशोभनम् ॥ ૩ ॥

આ પ્રકારે સાત દીવસ પર્યંત સેવન કર્યાથી પૂર્વે જે પથ્ય કહેલું છે તે પાળે તો કાકવંધ્યા સ્ત્રી ફરી સુંદર ગર્ભને ધારણ કરશે ॥ ૩ ॥

अश्वगंधीयमूलं तु ग्राहयेत्पुण्यभास्करे ॥

યોજયેન્માહિષીક્ષીરૈઃ પલાર્ધે ભક્ષયેત્સદા ॥ ૪ ॥

રવિવાર અને પુણ્ય નક્ષત્રમાં અશ્વગંધીનું મૂળ લાવીને લેંસના દુધમાં વાટી પછી અરધી પલ લઇને દરરોજ ખાય ॥ ૪ ॥

सप्ताहाल्लभते गर्भं काकवन्ध्या न संशयः ॥

यस्मैકस्मै न दातव्यं नान्यथा मम भाषितम् ॥ ૫ ॥

સાત દીવસ એવી રીતે સેવન કરવાથી કાકવંધ્યા સ્ત્રી

જરૂર ગર્ભને ધારણ કરશે આ ઉત્તમ પ્રયોગ સર્વેને નહીં બતાવેલો. કારણ કે શંકરનું કહેલ વચન અન્યથા નહીં થાય ॥ ૫ ॥

આ દ-તાત્રેયતંત્રનું વિશમું પટલ સમાપ્ત થયું ॥

અથૈકવિંશતિતમઃ પટલઃ ॥ ૨૧ ॥

તત્ર જયોપાયઃ । ईश्वर उवाच ।

માર્ગશીર્ષસ્ય પુર્ણાયાં શિશીમૂલં સમુદ્ધરેત્ ॥

બાહૌ શિરાસિ વા ધાર્યે વિવાદે વિજયી ભવેત્ ॥ ૧ ॥

આ એકવીશમા પટલમાં જયોપાય કહેવાશે શંકર કહે છે કે માર્ગશીર્ષ મહિનાની પૂર્ણિમાને દીવશે શિશીમૂળ લાવીને પછી તેને હસ્ત અથવા મુસ્તક ઊપર ધારણ કરીને જો વિવાદ કરે તો જય પામે ॥ ૧ ॥

કરે સુદર્શનં મૂલં વદ્ધા રણકુલે જયી ॥

આર્દ્રાયાં વટવૃન્દાકં હસ્તે વદ્ધાઽપરાજિતઃ ॥ ૨ ॥

હાથમાં સુદર્શન વૃક્ષનું મૂળ લાવીને બાંધી રણ સંગ્રામમાં જાય તો જય થાય તથા આર્દ્રા નક્ષત્રમાં વડ વૃક્ષની છાલને હાથમાં બાંધવાથી જય થાય ॥ ૨ ॥

તદ્રક્ષે ચૂતવૃન્દાકં ગૃહીત્વા ધારયેત્કરે ॥

સંગ્રામે જયમાપ્નોતિ જયાં સ્મૃત્વા જયી તથા ॥ ૩ ॥

અથવા આબાંના આડની બાંદા લઈને હાથે બાંધવાથી સંગ્રામમાં વિજય થાય તથા વિજયાનું સ્મરણ કરવાથી પણ જય થાય ॥ ૩ ॥

કૃત્તિકા ચ વિશાખા ચ ભૌમવારેણ સંયુતા ॥

તદિને ઘટિતં વહ્નં સંગ્રામે જયદાયકમ્ ॥ ૪ ॥

કૃતિકા, વિશાખા મંગળવારને દીવસે વસ્ત્ર પવિત્ર કરી ને વસ્ત્ર

પહેરી સંગ્રામમાં જાય તો વિજય પામે ॥ ૪ ॥

ગૃહીત્વા પુષ્પનક્ષત્રે શ્વેતગુંજા ચ મૂલકમ્ ॥

ધારયેદક્ષિણે હસ્તે સંગ્રામે વિજયી ભવેત્ ॥ ૫ ॥

પુષ્પ નક્ષત્રમાં સદેદ ચણોડીનાં મૂળ લાવીને દક્ષિણ હાથે
ધારણ કરવાથી રણ સંગ્રામમાં જય પ્રાપ્ત થાય ॥ ૫ ॥

ધતૂરં કરવીરં ચ અપામાગસ્ય મૂલકમ્ ॥

હરતાલસમાયુક્તં તિલકં સુદિને કૃતમ્ ॥ ૬ ॥

ધતૂરો, કનેર, અઘાડાનું મૂળ લાવી હરતાલ સહિત સારા
દીવસે તિલક કરવાથી ॥ ૬ ॥

અજાક્ષીરેણ સંપેષ્ય રણરાજકુલે જયી ॥

વિરોધે દૂતકાર્યે ચ નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૭ ॥

તથા ઊપર કહેલી વસ્તુઓને ઝકરીનાં દૂધમાં વાટી કપા-
ળમાં તિલક કરવાથી રણમાં તથા રાજ્યસભામાં જવાથી વિજય
થાય છે. આ જય પ્રયોગ વિરોધમાં તથા આકરનું કાર્ય કરવું હોય
તેમાં વિજય કરે છે. આ પ્રયોગ શંકરનો કહેલ છે તેથી અસત્ય
નથી ॥ ૭ ॥

॥ इती द-तात्रेयतंत्रं एकविशष्टं पटल समाप्त थष्टं ॥

॥ अथद्याविंशतितमः पटलः ॥ २२ ॥

तत्र वाजीकरणम् । ईश्वर उवाच ॥

वल्कलं चूतवृक्षस्य पात्रे मृण्मयनिक्षिपेत् ॥

तस्योपरि जलं क्षिप्तं ततो वस्त्रेण रक्षयेत् ॥ १ ॥

અશ્વત્થફલં સંગ્રાહ્ય છાયાશુષ્કં તુ કારયેત્ ॥

પિબેત્સયં દુગ્ધસાર્દ્ધં જાયતે મકરદ્વજઃ ॥ ૭ ॥

પી'પળાના ટેટાને છાયામાં સુકવી દૂધની સાથે પીએ તે.
મહા કામદેવના તુલ્ય બળવાન થઈ જાય ॥ ૭ ॥

શૃદ્ધીત્વા હૃમ્તામૂલં રવિવારેઽભિમંત્રિતમ્ ॥

તસ્ય સત્ત્વં શુષ્કચ્છાયા શર્કરાભક્ષણાદ્વલી ॥ ૮ ॥

ગળોના મૂળને રવીવારને દીવશે અભિમંત્ર (મંત્ર ૬ મા
સ્લોકની ટીકામાં છે તે.) કરીને લાવવું પછી તેનું સત્ત્વ કાઢીને
છાયામાં સુકવવું, પછી તેને સાકરની સાથે ખાવાથી બળ પ્રાપ્ત
થાય છે ॥ ૮ ॥

મહાસૌખ્યકરં પુંસાં તસ્યોપરિ ગવાં પયઃ ॥

યસ્મૈકસ્મૈ ન દાતવ્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૯ ॥

તેની ઉપર ગાયનું દૂધ પીવું આ પ્રયોગ મહાસુખને આ-
પવાવાળો છે તેથી સર્વેને નહીં બતાવવો. શંકરનું કહેલ તે અ-
સત્ય ન હોય ॥ ૯ ॥ અથમંત્રઃ ॐ નમો ભગવતે અમુક વલ
પરાક્રમં કુરુ કુરુ સ્વાહા ॥

॥ શતિ દ-તાત્રેયતંત્રં બાવીશઃ પટલ સમાપ્ત થયું ॥

॥ અથત્રયોવિંશતિતમઃ પટલઃ ॥ ૨૩ ॥

તત્ર દ્રાવણાદિકથનમ્ । ઈશ્વર ઉવાચ ।

સિતા ચૌશીર તગરં કુસુંભં ક્ષૌદ્રલેપનમ્ ॥

દ્રાવણં કુરુતે સ્ત્રીણાં વિના મંત્રેણ સિદ્ધયતિ ॥ ૧ ॥

આ ત્રેવિંશમા પટલમાં દ્રવિણુ પ્રયોગ કહેવાશે, શંકર કહે
છે કે હે દત્તાત્રેય ! સાકર, ચૌશીર, તગર, કુસુંભ, મધ તે સર્વેનો

લેપ ગુહ્યેન્દ્રિય ઉપર કરીને સ્ત્રી સંલોગ કરે, તો સ્ત્રી જલદી સ્ખલીત થઈ જાય. આ પ્રયોગ મંત્ર વગરનો છે ॥ ૧ ॥

બૃહત્તીફલમુલાનિ પિપ્પલીમરિચાનિ ચ ॥

મધુના રોચના સાર્દ્ધ લિંગલેપો દ્રવઃ સ્ત્રિયાઃ ॥ ૨ ॥

જૃહત્તીનાં મૂળ તથા ફલ, પીપર, મરી, મધ, ગોરોચન તેનો લેપ ગુહ્યેન્દ્રિય ઉપર કરી, સ્ત્રી સંલોગ કરે તો સ્ત્રી સ્ખલીત થઈ જાય ॥ ૨ ॥

ક્ષૌદ્રં ગંધકલેપન શિલાયત્નેન લેપયેત્ ॥

યસ્મૈકસ્મૈ ન દાતવ્યં નાન્યથા શંકરોદિતમ્ ॥ ૩ ॥

મધ, ગંધક, તેને પથર ઉપર વાટી પછી લેપ કરે તો સ્ત્રી સ્ખલીત થાય. આ પ્રયોગ સર્વેને નહીં કહેવો શંકરનું કહેલ અસત્ય ન હોય ॥ ૩ ॥

અથ વીર્યસ્તંભનમ્ ।

કપુરટંકણં મૃતતુલ્યં મુનિરસં મધુ ॥

મર્દયિત્વા લિપેલ્લિંગં સ્થિત્વા યામં તથૈવ ચ ॥

કપુર, ટંકણ, પારો, અગસ્ત્યના કુલનો રસ, મધ આ વસ્તુઓ સરખે ભાગે લેવી, પછી વાટીને લીંગ ઉપર લેપ કરી એક પહોર રાખે ॥ ૪ ॥

તતઃ પ્રક્ષાલયેલ્લિંગં રમેદ્રામાં યથોચિતામ્ ॥

વીર્યસ્તંભકરં પુંસાં સમ્યક્નાગાર્જુનોદિતમ્ ॥ ૫ ॥

પછી લીંગને ધોઈને મનેચ્છા પ્રમાણે સ્ત્રીની સંગે વિલાસ કરે તો સારી રીતે વીર્યનું સ્તંભન થાય આ નાગાર્જુનનો કહેલો પ્રયોગ છે ॥ ૫ ॥

મધુના પદ્મબીજાનિ પિષ્ટ્વા નાભિં પ્રલેપયેત્ ॥

યાવત્તિષ્ઠત્યસૌ લેપસ્તાવદ્વીર્યં ન મુંચતિ ॥ ૬ ॥

મધની સાથે કમળ કાકડીને વાટીને, નાલી ઊપર લેપ કરે
તો જ્યાં સુધી તે લેપ સુકાય નહી તથા ઊખડી જાય નહી ત્યાં
સુધી વીર્ય રખડીત નહી થાય ॥ ૬ ॥

સૂકરસ્ય તુ દંદ્રાગ્રં દક્ષિણં ચ સમાહરેત્ ॥

કટયોપરિ પટે વધ્ધ્વા શુક્રસ્તમ્ભઃ પ્રજાયતે ॥ ૭ ॥

ભુંડની દક્ષીણ ટાઢના અથ્ર લાગને લાવી પછી તેને વચ્ચે સ-
હીત કેડમાં બાંધે પછી સ્ત્રી સંલોગ કરે તો વીર્ય રખડીત નહી
થાય ॥ ૭ ॥

તુલસીबीजचूर्णं तु तांबुलैः सह भक्षयेत् ॥

न मुंचति नरो वीर्यं नान्यथा शंकरोदितम् ॥ ૮ ॥

અથવા તુલસીના ખીનું ચૂર્ણ કરી તાંબુલની સાથે ભક્ષણ કરવાથી
મનુષ્યનું વીર્ય રખડીત નહી થાય આ શંકરનું કહેલ અન્યથા
નહી થાય ॥ ૮ ॥

इन्द्रवारुणिकामूलं पुष्ये नम्रः समुद्धरेत् ॥

કટુત્રયૈર્ગવાં ક્ષીરૈઃ મિષ્ણ્ય ગોલકીકૃતમ્ ॥ ૯ ॥

પુષ્ય નક્ષત્રમાં ઇન્દ્રાવણનું મૂળ નમ્ર થઈને લાવીને પછી
સુંઠ, મરી, પાંપર લઈને ગાયના ઘીમાં વાટી તેની ગોળી કરવી. ॥ ૯ ॥

छायाशुष्कं स्थितं चास्ये वीर्यस्तम्भकरं परम् ॥

नीलीमूलं स्मशानस्थं भकटयां वध्ध्वा तु वીर્યधृक् ॥ ૧૦ ॥

પછી તે ગોળીને છાયામાં સુકવીને મુખમાં રાખવાથી વીર્ય
સ્થંભન થાય છે. તથા સ્મશાનમાં ઉગેલા નીલી મૂળને મૂળને
લાવીને હાથમાં બાંધે તો વીર્ય સ્થંભન થાય છે ॥ ૧૦ ॥

रक्तापामार्गमूलं तु सोमवारे निभंत्रयेत् ॥

भौमे प्रातः समुद्धृत्य कटयां वध्ध्वा तु वीर्यधृक् ॥ ૧૧ ॥

સોમવારને દીવસે. સંધ્યા વખતે રાતા અઘાડાનાં મૂળને

નીમંત્રણ કરી પછી મંગળવારને દીવશે સવારે તેને જિખાડી લા-
વવું. પછી તેને હાથમાં બાંધવાથી વીર્ય સ્થંભન થાય છે. ॥૧૧॥

તિલગોક્ષુરયોશ્વર્ણ છાગીદુગ્ધેન પાચિતમ્ ॥

શીતલં મધુના યુક્તં સ્વંદં સ્વાદેદ્રવઃસ્ત્રિયાઃ ॥ ૧૨ ॥

તથા તલ અને ગોખરનું ચૂર્ણ કરી તેને બકરીનાં દૂધમાં રાં-
ધીને પછી ઠંડુ થાય એટલે મધને લઈને ખાવાથી સ્ત્રીનું વીર્ય સ્ખ-
લીત થશે. પણ પુરૂષનું વીર્ય નહીં સ્ખલીત થાય ॥ ૧૨ ॥

પ્રક્ષ્યાલ્યમંભસા નિત્યં કૃત્વામલકવલ્કલૈઃ ॥

વૃદ્ધાપિ કામિની કામં બાલાવત્કુરુતે રતિમ્ ॥ ૧૩ ॥

હમેશાં આમળાની છાલ પાણીમાં નાંખીને યોનીને ધોવા-
થી વૃદ્ધા સ્ત્રી પણ જુવાન સ્ત્રીની પેઠે રતિ વિલાસ કરે ॥ ૧૩ ॥

ચટકાંડં તુ સંગ્રાહ્ય નવનીતેન પેષયેત્ ॥

તેન પ્રલેપયેત્પાદૌ શુક્રસ્તમ્ભઃ પ્રજાયતે ॥ ૧૪ ॥

ચકલીના ઈંડાંને માંખણની સાથે વાટી પછી તેને લેપ પગના
તળીયા નીચે કરે તો વીર્ય સ્થંભન થાય ॥ ૧૪ ॥

યાવન્ન સ્પૃશતે ભૂમિં તાવદ્ધીર્યં ન મુંચતિ ॥

હુંડુભો નામતઃ સર્પઃ કૃષ્ણવર્ણસ્તમાહરેત્ ॥ ૧૫ ॥

જ્યાં સુધી પૃથ્વી સ્પર્શ ન કરે ત્યાં સુધી વીર્ય સ્ખલીત
નહીં થાય. તથા હુંડુલ નામનો જે કાળા રંગનો સર્પ થાય છે.
તેનું હાડકું લઈને ॥ ૧૫ ॥

તસ્યાસ્થિ ધારયેત્કટ્યાં નરો વીર્યં ન મુંચતિ ॥

વિમુંચતિ વિમુક્તેન સિદ્ધિયોગ ઉદાહૃતઃ ॥ ૧૬ ॥

કમર ઉપર બાંધવાથી સ્ત્રીની સાથે વિલાસ કરવાથી વીર્ય
સ્ખલીત નહીં થાય અને જ્યારે હાડકાને કમરથી છોડે એટલે
સ્ખલીત થશે ॥ ૧૬ ॥

સસપલથુંટીકાથઃષોડશશેષેનગુડેનનિશિપીતઃ ॥

કુરુતે રતૌ ન પીતો રેતઃપતનં વિનામ્લેન ॥ ૧૭ ॥

અશ ૧ પલ અને ચુંડના ક્વાથમાં ૧૬ મો ભાગ ગોળ મેળવીને સત્રીયે પાન કરીને રતિ વીલાસ કરવાથી વીર્ય સ્ખલિત નહી થાય. અને જ્યારે ખટાઈ ખાશે ત્યારે વીર્ય સ્ખલિત થશે ॥ ૧૭ ॥

અથ કેશરંજનમ્ ।

કાશ્મર્યા મૂલમાદૌ સહચરકુસુમં કેતકીનાં ચ મૂલં લોહં
ચૂર્ણં સમૃગ્નં ત્રિફલજલયુતં તૈલમેભિર્વિપકમ્ ॥ કૃત્વા વૈ લોહમાંઢે
ક્ષિતિતલનિહિત માસમેકં નિધાય કેશાઃ કાશ્મકાશા ભ્રમરકુ-
લનિભા લેપનાદેવ કૃષ્ણાઃ ॥ ૧૮ ॥

કાશ્મર્યાનું મૂલ, સહચરનું ફૂલ, કેતકીનું મૂલ, લોહચૂર્ણ,
ભાંગરો, ત્રિક્ષ્ણાનું પાણી, તેલ આ સર્વે વસ્તુઓને લઈને લોહનાં
વાસણમાં ભરી ઉકાળી પછી જમીનની અંદર એક મહીના સુધી ડાટવી.
મહીના પછી તેને કાઢીને વાળ ઉપર લેપ કરે તો ભ્રમરાના જેવા
કાળા તથા લાંબા વાળ થશે ॥ ૧૮ ॥

ત્રિફલાલોહચૂર્ણં તુ વારિણા પેષયેત્સમમ્ ॥

દ્વયોસ્તુલ્યેન તૈલેન પચેન્મૃદ્વગ્નિના ક્ષણમ્ ॥ ૧૯ ॥

ત્રિક્ષ્ણા, લોહ ચૂર્ણ એ બંને સરખે ભાગે લઈને જળની
અંદર વાટવાં પછી તે બન્નેની બરોબર તેલ નાંખીને અગ્નીની ધીમી
આંચ આપવી ॥ ૧૯ ॥

તૈલતુલ્યે મુંગરસે તત્તૈલં તુ વિપાચયેત્ ॥

સ્લિગ્ધમાંઢગતં ભૂમૌ સ્થિતં માસાત્સમુદ્ધરેત્ ॥ ૨૦ ॥

પછી તેલના બરોબર ભાંગરાનો રસ તે તેલમાં ઉકાળે
પછી તે તેલને ચીકણી હાંડીમાં ભરીને જમીનમાં ડાટવી અને
મહીના પછી તેને કાઢી લેવી ॥ ૨૦ ॥

સપ્તાહં લેપયેદ્દેશ્ય કદલ્યાશ્ચ દલૈઃ શિરઃ ॥

નિર્વાતે ક્ષીર ભોજો સ્યાત્કાલયેત્રિફલાજલૈઃ ॥ ૨૧ ॥

પછી તે તેલને મુસ્તકમાં સાત દીવસ સુધી ચોપડવું અને તે લેપ કર્યા બાદ કેળનાં પાંદડાં બાંધવાં. અને તેમ પવનનો પ્રવેશ પણ ન થયા હોયો બેઠયે. ત્રિકાનાં પાણીથી મુસ્તક ધોવું અને દૂધનું લોચન કરવું ॥ ૨૧ ॥

નિત્યમેવં પ્રકર્તવ્યં સપ્તાહં રંજનં ભવેત્ ॥

યાવજ્જીવં ન સન્દેહઃકચાઃસ્યુર્ધ્રમરોપમાઃ ॥ ૨૨ ॥

ઉપર કહ્યા પ્રમાણે સાત દીવસ લેપ કરે તો વાળ સુંદીર અને અને જ્યાં સુધી જીવે ત્યાં સુધી વાળ ભરના બેવા કાળા રહે ॥ ૨૨ ॥

ત્રિફલાલોહચૂર્ણં ચ ઇક્ષુધૃંગરસસ્તથા ॥

કૃષ્ણમૃત્તિકયા સાર્ધં માણ્ડે માસં નિરોધયેત્ ॥ ૨૩ ॥

ત્રિકા, લોહ ચૂર્ણ, ઇક્ષુ, ભાંગરો આ વસ્તુ સરખે ભાગે લેવી પછી તે સર્વે વસ્તુઓમાં અરધી કાઢી માટી નાંખી એક વાસણમાં નાંખી એક મહિના સુધી રાખી મુકે. ॥ ૨૩ ॥

તલ્લેપાદ્રંજતે કેશાન્ ચતુર્માસં સ્થિતો ભવેત્ ॥

લૌહકિટું જપાપુષ્પં પિષ્ટ્વા ધાત્રીફલં સમમ્ ॥

ત્રિદિનં લેપયેચ્છીઘ્રં ત્રિમાસં કેશરંજનમ્ ॥ ૨૪ ॥

પછી તેનો વાળ ઉપર લેપ કરે તો ચાર મહિના સુધી વાળ કાળા રહેશે. લોહનો કાટ, જપાપુષ્પ તથા આંબળા સરખે ભાગે લઈને મર્દન કરી લેપ કરે. આ લેપ ત્રણ દીવસ સુધી કેશ ઉપર કરે તો ત્રણ માસ સુધી કાળા વાળ રહેશે. ॥ ૨૪ ॥

હરિતાલચૂર્ણકલિકાલેપાત્તેનૈવ વારિણા સઘઃ ॥ નિપ-

તન્તિ કેશનિચયાઃ કૌતુકમિદમદ્રુતં કુરુતે ॥ ૨૫ ॥ રમ્ભાજલૈઃ સપ્તદિનં વિભાવ્ય થસ્માનિ કમ્બોર્મસૃણાનિ પશ્ચાત્ ॥ તાલેન યુક્તાનિ વિલેપનાનિ લોમાનિ નિર્મૂલયતિ ક્ષણેન । ૨૬ ॥

હરતાલ તથા ચુનો લઈ અને ચૂનાનાજ પાણીમાં તેને વાટી પછી કેશને લગાવે તો તરત ખરી પડશે આ અદ્ભુત અ-
મત્કાર છે ॥ ૨૫ ॥

શંખની ભસ્મને કેળના રસમાં સાત દીવસ યુધી ભાવના
આપી પછી તેમાં હરતાલ નાંખવી અને તે સર્વેને પછી વાળ
બીપર બે લેપ કરે તો વાળ ખરી પડશે ॥ ૨૬ ॥

પલાશર્ચિવાતિલમાષશંખં દહેદપામાર્ગસપિપ્પલોપિ ॥

મનઃશિલાતાલકચૂર્ણલેપાત્કરોતિ નિર્લોમ શિરઃ ક્ષણેન ॥૨૭॥

ખાખરો, આમલી, તલ, અડદ, શંખ, અઘાટો, લીંદી પીંપર,
મનશીલ, હરતાલ, અને ચૂનો એ સર્વેને એકઠાં કરી બે મુસ્તકમાં
લેપ કરે તો માથાના વાળ બધાય ખરી પડશે. ॥ ૨૭ ॥

॥ इति दत्तात्रेयतंत्रं तेष्वीशमुं पटल समाप्त થયું ॥૨૩॥

अथ चतुर्विंशतितमः पटलः ॥ २४ ॥

ત્રા ભૂતગ્રહાદિનિવારણમ્ । ईश्वर उवाच ।

शिरिषनिम्बयोः।पत्रं गोश्रृंगस्य त्वचा वचा ॥

वंशत्वक् शिल्पिपुच्छं च कंगुना च घृतं समम् ॥ १ ॥

આ ચોવીશમાં પટલમાં ભૂત ગ્રહાદી નિવારણ કહેવાય છે.

શંકર કહે છે કે હે દત્તાત્રેય શિરીષ, લીંબુનાં પાંદડાં, ખા-
ખની છાલ, વજ, વાંસની છાલ, મોરતુ' પીછું, કાંગ અને ઘી એ સર્વેને
સરખે ભાગે લઈને ॥ ૧ ॥

धूपो बालग्रहान् हन्ति एतन्मंत्रेण मंत्रितः ॥ मंत्रः

अद्भुतं मुञ्च ठड्डामरेश्वर आह्वापयति स्वाहा ॥ २ ॥

પછી ઉપરના મંત્રદ્વારાયે કરી ધૂપ દેવાથી બાળકોને ગ્રહ-
દોષ નીવારણ થશે ॥ ૨ ॥

વિલ્વમૂલં દેવદારુ ગોશૃંગં ચ પ્રિયંગુ ચ ॥

પિપ્પા ધૂપો નિહન્ત્યાશુ ગ્રહભૂતજ્વરાદયઃ ॥ ૩ ॥

ખીલીનું મૂળ, દેવદાર, આવલનાં પુષ્પ, પ્રિયંગુ એ સર્વેને વાટી
ધૂપ આપે તો જલદી ગ્રહ ભૂતાદિ દોષ નિવારણ થશે તથા
જ્વરાદિ રોગ પણ જશે ॥ ૩ ॥

શાકિની રાક્ષસાઃ પ્રેતાઃ પિશાચા બ્રહ્મરાક્ષસાઃ ॥

એકાદિકો વ્યાદિકશ્ચ જ્વરો નશ્યતિ તત્ક્ષણાત્ ॥ ૪ ॥

શાકિની, બ્રહ્મ રાક્ષસ, પ્રેત, પિશાચ, રાક્ષસ તથા એકાદિક
દ્યાદિક તાવ સર્વે શાન્તિ પામી જાય છે ॥ ૪ ॥

શ્રીવાસં સૈન્ધવં કુષ્ઠં વચા તૈલં ઘૃતં વસા ॥

ધૂપો બાલગ્રહે દેયો ગ્રહરાક્ષસશાન્તયે ॥ ૬ ॥

ચંદન, સૈન્ધવ, કુષ્ઠ, વજ, તેલ, ઘી અને ચર્ખી એ સર્વે વસ્તુ-
ઓનો ધૂપ બનાવી બાળકના ઘરમાં આપવાથી ગ્રહ તથા રાક્ષસની
શાન્તિ થઈ જશે ॥ ૫ ॥

પુનર્નવાનિમ્બપત્રસર્પઘૃતૈર્વિરચિતો ધૂપઃ

ગર્ભિણ્યાં બાલાનાં સતતં રક્ષાકરઃ કથિતઃ ॥ ૬ ॥

સુંઠ, લીંબુના પાંદડાં, સરસવ અને ઘી એ સર્વ વસ્તુથી બનેલો
ધૂપ ગર્ભિણી સ્ત્રી તથા બાળકોને આપવાથી નીરંતર સુખી રહે છે. ॥ ૬ ॥

દાદિમસ્ય ચ વૃન્દાકં જ્યેષ્ઠાઋક્ષે સમુદ્ધરેત્ ॥

દ્વારબન્ધે ચ બાલાનાં સર્વગ્રહનિવારણમ્ ॥ ૭ ॥

દાડમના બાંદા જેવા નક્ષત્રમાં લાવી અને બાળકના ઘરના
બારણે બાંધે તો બાળકના સર્વ પ્રકારના ગ્રહ ભૂતાદિ દોષ શાન્ત
થાય ॥ ૭ ॥

પુષ્યાર્કે શ્વેતગુંજાયા મૂલમુદ્ધૃત્ય ધારયેત્ ॥

બાલાનાં કંઠદેશે તુ ઢાકિનીભયનાશનમ્ ॥ ૮ ॥

તથા પુષ્ય નક્ષત્રને રવિવારને દીવસે સફેદ ચણેડીનું મૂળ લાવી
અને બાળકના ગળામાં બાંધે તો ડાકણનો દોષ નાશ થાય ॥૮॥

શ્વેતાપરાજિતાપત્રં જયાપત્રં દ્વયો રસમ્ ॥

નસ્યં કુર્યાત્પલાયંતે ઢાકિનીદાનવાદયઃ ॥ ૯ ॥

સફેદ અપરાજિતના પાંદડાં તથા જયંતીનાં પાંદડાં તેનો
રસ કાઢીને પછી બાળકને તેનું નામ આપવાથી ડાકણ-શાકણ
સર્વે દૂર થઈ જાય છે ॥ ૯ ॥

નરસિંહસ્ય बीजं तु सकृदुच्चरितं हरेत् ॥

ઢાકિનીપ્રેતભૂતાનિ તમઃ સૂર્યોદયે યથા ॥ ૧૦ ॥

નૃસિંહજીનો મંત્ર બળીને બાળક અથવા સુતિકાને પાણીની
અંજલી ભરીને છાંટવાથી જેવી રીતે સૂર્યોદય થવાથી અધકાર
નાશ પામે છે તેવીજ રીતે ડાકણ વિગેરે નાશ પામે છે ॥ ૧૦ ॥

अथमंत्रः ॐ नमो नरसिंहाय हिरण्यकशिपुवक्षस्थलवि-

दारणाय त्रिभुवनव्यापकाय भूतप्रेतपिशाचडाकिनीकूलोन्मूलनाय
स्तम्भोद्भवाय समस्तदोषान् हर हर विसर विसर पच पच हन
हन कम्पय कम्पय मथ मथ ह्रीं ह्रीं ह्रीं फट् फट् ठः ठः एहोहि
रुद्रा आज्ञापयति स्वाहा ॥ આ નૃસિંહજીનો મહા મંત્ર છે.

હવે સિંહ વ્યાઘ્રાદિનો ભય તેનું નિવારણ લખાય છે.

अथ सिंहव्याघ्रादिभयनाशनम् ।

પુષ્યાર્કે સંગૃહીત્વા તુ શ્વેતાર્કસ્ય ચ મૂલકમ્ ॥

ધારયેદક્ષિણે હસ્તે સિંહવાધાભયં નહિ ॥ ૧૧ ॥

પુષ્ય નક્ષત્ર રવિવારને દીવસે સફેદ આકડાનું મૂળ લાવી
અને દક્ષિણ હાથમાં તેને અભિજીત મંત્ર બળીને બાંધે તો સિં-
હનો ભય તેને જાય ॥ ૧૧ ॥

गृहीत्वा शुभनक्षत्रे धत्तुरमूलकं तथा ॥

धारयेदक्षिणे हस्ते व्याघ्रबाधाभयं नहि ॥ १२ ॥

तथा सारं नक्षत्रमां धतुरातुं भूग लावीने दक्षिण हाथमां
भांधे तो व्याघ्रादिने लय तेने थाय नही ॥ १२ ॥

गृहीत्वा पुण्यनक्षत्रे अमृतामूलकं पुनः ॥

तन्मालां धारयेत्कण्ठे सर्पबाधाभयं नहि ॥ १३ ॥

पुण्य नक्षत्रमां गणोतुं भूग लावी पछी तेनी भाणा करीने
कुंडमां धारण करे तो सर्पने लय तेने नाश पावे ॥ १३ ॥

गृहीत्वा रविवारे च श्वेतकरवीरमूलकम् ॥

धारयेदक्षिणे हस्ते अग्निबाधाभयं नहि ॥ १४ ॥

अथ अग्निनो मंत्रः ॐ नमोऽग्निरूपाय ह्रीं नमः ॥

तथा रविवारने दीपशे सहैद करेणातुं भूग लावीने दक्षिण
हाथमां भांधे तो अग्निने लय तेने नही थाय ॥ १४ ॥

अनेन मंत्रेण सप्तांजलीजलं अग्नि मध्ये निक्षिपेत्

तदाग्निं शान्तिर्भवति ॥

मंत्र भूगमां लपेव छे अग्नि शान्ति करवी डोय तो मंत्र
सळीने पाळीनी सात अंजली नांभवी तो अग्नि शान्त थध न्शे.

त्रिषट् धर्मैन्दु वर्षे च मास्याषाढे मितेदले ॥

द्वितीयायां स्थिरे वारे टीका संपूर्ण तामगात् ॥ १ ॥

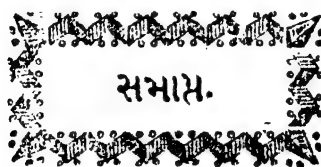
द्वर्षेजेयं कृताटीका वेणीरामात्मजेनवै ॥

कूत्रात्रा शुद्धमभिचेत् क्षतव्यं पंडितैः सदा ॥ २ ॥

कराच्याख्येपुरे कृत्वा रामचंद्रात्मजार्पिता ॥

तस्मादन्यं पुनश्चैवं स्वाधिकारं नयोजयेत् ॥ ३ ॥

इति द-तात्रेयतंत्रं चोवीशमुं पटल समाप्त थयुं ॥

समाप्त.

વૈદ્યકનાં પુસ્તકો.

કામરૂદેશાધિપતિ મહારાણીશ્રી કામાક્ષી નારી પ્રણીત.

કામાક્ષીતંત્રં અથવા કામરૂદેશની અદ્ભુત વિદ્યા.

મંત્રતંત્રવિદ્યાના અતિ અદ્ભુત ચમત્કારો માટે કામરૂદેશ અને કામાક્ષીનું નામ એટલું બધું જગજ્ઞહેર છે કે આજે પણ કોઈ માણસ મંત્રવિદ્યા ચમત્કારવાળો નજરે પડે તો તેની પ્રસંગિક કાનાં એવી ઉપમા દેવમાં આવે છે કે એતો કામરૂદેશની વિદ્યા શીખી આવ્યો છે. એ મુજબ મંત્રતંત્રાદિ વિદ્યામાં અતિ કુશળ એવાં કામરૂદેશાધિપતિ મહારાણીશ્રી કામાક્ષી પ્રણીત અતિ દુસ્લભ એવા અગ્રંથનું મૂલ સંસ્કૃત સહિત ગુજરાતી બાષાંતર અમાની તરફથી પ્રગટ કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં મારણ, મેહન, ઉચ્ચાટન, અકર્ષણ, વર્ષીકરણ, સ્તંભન, સાંતીકરણ, છુત, બે વ, ત્રિવૈતળદિ બદ્ધ, કાળમૈરગદિ સાધન પ્રેતસાધન, નર્તસંહપાધન, પ્રેતવિદ્યા, સંજીવનીવિદ્યા, સુગર્ભસિદ્ધિ, (કીમીયો) કાલજનન, વૃદ્ધિજ્ઞાન, દિવ્ય આપધિસાધન, અનેક વિષયંત્રસાધન, વંધ્યત્વનિવરણ, ગુપ્ત નીધિદર્શન, વચનસિદ્ધિ, ભૂતપ્રેતાદિ, જ્યોતિષાંશુ, રાગશન્તિ અદ્રશ્યવિદ્યાવિધાન, હાજીયતવિધાન, દીવ્ય ઇદ્રગ્નલવધા, ખેચરીસાધન, અને એવીજ બીજી ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ એ ચારે પ્રકારથી પ્રાપ્ત કરાવવાની અતિ અદ્ભુત દેવી નિધ્યોને પ્રત્યક્ષ અનુભવ લેવા બલામણુ કરવામાં આવે છે. કિંમત ૧-૦-૦ પોસ્ટેજ ૦-૨-૦

ચો ગચંતામણિ:—(વૈદ્યકનો અમૂલ્ય ગ્રંથ) આ ગ્રંથ વૈદ્યવર્ચ શ્રીદર્શી કીર્તિસૂરી પ્રણીત મૂળ શ્લોક સહિત ગુજરાતી બાષાંતર કરાવી છપાવેલ છે. રૂદેશબાન્ધવો ! આ ગ્રંથમાં ચરક, સુશ્રુત, આત્રેય, વાઝર, બેંડ, ભૃગુ, હરિતસંહિતા, વૃંદકલિદા, અને વૈદ્યાણ્ડવ આદિ વિશ્વ વિખ્યાત ગ્રંથોનું મથન કરી સારોદ્ધાર કરેલ છે. તેમજ માધવનિદાન, શારંગ પરસંહિતા, જારદાજસંહિત; યોગદેવસંતક, નિષંટ, વૈદ્યવલ્લભ, વૈદ્યજીવન, વૈદ્યમૃત, ચિકિત્સાજન અને કર્મવિપાકાદિ પરમ માનન્ય ગ્રંથોના પ્રમાણેથી અસંકૃત કરેલ છે. મૂળ શ્લોક સહિત શુદ્ધ સરળ ને હૃતમ રસસહ અતુલની વૈદ્યના હાથે તે પુસ્તકનું ગુજરાતી બાષાંતર અમારી તરફથી અનુપમ બનાવવામાં આવેલ છે કે તેમાંના દરેક પ્રયોગો રામચાણુ સમાન અકરીર અને લાભદાતા છે કે આવો અમૂલ્ય ગ્રંથ

આટલી જૂજ કીંમતમાં મળવો મુશ્કેલ છે આ ગ્રંથનું કદ રોયલ બાર
પેજ ૫૭૨ ૪૨૫ ઉપરાંત સારા કાગળો-સુંદીર ટાઇપ-છાપ અને સોનેરી
બહારીગથી સુશોભિત છે. મૂલ્ય ૧-૮-૦. પૌષ્ટેજ ૦-૩-૦

ન પુષ્કાનંદમંદાર અથવા કામકૃતુહલ ભાગ ૧ ભાગ—આ પુ-
સ્તક પ્રાચીન ગ્રંથનું હોદ્દન કરી સંગ્રહરૂપ બનાવેલ છે. તેમાં જ-
ન્મથી તેમજ કેટલાક રોગોને લીધે પાછળથી હીન વીર્યતા (નંપુષકતા)
પ્રાપ્ત થાય છે, તેવા રોગોનું સંપૂર્ણ નિદાન અને તેપર ધણીક સ્કેલાઈથી
બની શકે તેવાં ચૂર્ણ, ગુટિકા, અવલેહ, ધૂનો: પૌષ્ટિક પ્રયોગો વગેરેનો
સંગ્રહ કરેલો છે. તેછી કૌવત કમી થયેલું કૌવત તથા ધાતુક્ષીણ,
પ્રમેહ, સ્વપ્નાવસ્થામાં થતો ધાતુપાત, પ્રદર અને સુસ્તપણું વગેરે સ્ત્રી
પુરુષોના વિકટ છુપા રોગો માટે ધણીજ ઉપયોગી છે, તેથી આ પુસ્તક
પ્રત્યેક ગૃહસ્થને અવશ્ય સંધરવા લાયક છે. મૂળ સહિત ગુજરાતી ભા-
ષાંતર સારા અક્ષર, કાગળમાં છાપી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. કીંમત ૦-૮-૦
પૌષ્ટેજ ૦-૧-૦

ન પુષ્કાનંદમંદાર વા કામકૃતુહલ ભાગ ૨ ખીજો—નપુષકતા
અને કમતાકતને દૂર કરવાના અકસીર ધલાન્રૂપ પૌષ્ટિક પાકેતું
બયાન આ ખીજા ભાગમાં લખવામાં આવેલ છે તેમજ મદનાંકુશની
(દિંદ્રીની) શિથિલતા, હસ્તકર્મ દોષ, ધતુદોષ નાશ કરનાર, તથા મદનાં-
કુશની વૃદ્ધિ, સ્થૂલતા કરવાના અને પ્રદરનાશક, વીર્યસ્તંબનાદિ અનેક
અનુભવિ છતાં સહજમાં બની શકે તેવા પ્રયોગો સાથે તિલા-ભેપ-પટ્ટી
વગેરે અનેક ઉપયોગી ઉપાયોથી ભરપૂર આ પુસ્તક અમારી તરફથી પ્રગટ
થયેલું છે કીંમત ૦-૮-૦ પૌષ્ટેજ ૦-૧-૦.

અ મૃતસાગર-પ્રતાપસાગર—સુધારા વધારા સાથે આવૃત્તિ ખીજો
આ પુસ્તક ખરેજ અમૃતની સામરૂપ છે, જેમ સાગરમાં તરં-
ગો હોય છે તેમ આમાં પણ તરંગો છે, સાગરમાં વિવિધ રત્નો હોય
છે તેમ આમાં વિવિધ દર્દો નિવારક રત્નરૂપ વિવિધ ઔષધો છે, સાગરમાં
સ્વચ્છતા, જગજીવાણુપણું અને પાપ પખાળવાદિ ગુણો છે, તેમ આમાં
સ્વચ્છ ગ્રંથોનાં પ્રમાણો સહ નિદાન ને ચિકિત્સાઓ કે જે જગત જ-
નોના રોગો મટાડી જીવન આપનાર અને શરીર મળતે પખાળી દૂર
કરનાર તે ઉત્તમ ગુણો વિધાન છે. વિશેષ શું કહેવું પણ આ ગ્રંથ
દરેક ગૃહસ્થ કુટુંબોને ખાસ રાખવા લાયક છે. સોનેરી ગીલ્ટનાં પાકાં
પૃષ્ઠો અને રોયલ ૮ પેજ ૫૪૦ છતાં કીંમત ૨-૮-૦ પૌષ્ટે-
જ ૦-૫-૦

મહાદેવ રામચંદ્ર ભગુટે બુકબેલર, ત્રણદરવાજા—અમદાવાદ,

દેશી-વિદેશી ઉભય વિશાળ વૈદક ગ્રંથ.

(ગુજરાતી મેડીસિન એન્ડ ડિસીઝ લેખકનાં હાથે લખાયેલો ખીજો વૈદક ગ્રંથ.)

પ્રેક્ટીસ ઑફ મેડીસીન.

અથવા

ઔષધોનો અનુભવ.

આજ સમયના વૈદ્યવિદ્યા પરંપરા વિદ્વાનોએ હાંખી શોધના અંતે એવું સિદ્ધ કર્યું છે કે “ જ્યારે કેટલાંક દરદી ટાળવને અનાર્થ (ઇમેજ) ઔષધો આપ્યાં છે, હારે વળી કેટલાંક દરદી માટે આર્થ (સ્વદેશ) ઔષધો ખીન હરીફ છે; અને તેથી જ એ વૈદ્યનીય પંથમાં પૂર્ણ કુશળતા ધરાવવાને હવેલાં હોય, તેમણે દેશીવિદેશી અને વૈદ્ય પુર્ણપણે જાણવાની આસ અગત્ય છે. ” અને તેથી અને વૈદ્ય વિદ્યાના વિવિધ વિષયોનું પૂર્ણપણે જ્ઞાન આપે તેવા એક ગ્રંથની ગુણગીતી અવશ્ય અગત્ય છે. એમ બારી મી-હન્ડર, જાનહારલે, ચાર્લીસ, વિલિયમ, ફેરીક, રોબર્ટસ, જોન-સન, ટેલર, બ્રાઉન્સ, વિગેરે પશ્ચિમ ભૂમિનાં વૈદ્યવિદ્યા પરંપરા વિખ્યાત વિદ્વાનો તેમજ ચરક, સુશ્રુત, વગ્બટ, હારીત, સારંગધર, માધવ, ભાવનિશ્ચ, લક્ષ્મણ સિંગે પ્રાચીન પશ્ચાત્યોના વિવિધ વિચારો તથા આ દેશના આધુનિક વિખ્યાત વૈદ્ય ડૉક્ટરોની કિંમતી સલાહો સિદ્ધિને પાયાપૂર્વક મનન કરી તેના આધારે આ ગ્રંથ ગુંથવામાં આવ્યો છે; જેમાં આર્થ-નાર્થ ઉભય પક્ષ પ્રમાણે પ્રથમ દરેક રોગ થવાનાં કારણો, પૂર્વરૂપ, અને અગમચેતીઓ દરેક રોગ ઔષધખવાનાં લક્ષણો, દેશી-વિદેશી અને રીત પ્રમાણે ઔષધોપચાર, ઔષધોની ખત્રવટ, ગુણ દોષ, આપવાનું વખત, વખત અનુપાત, દરદી ન મટવાનાં લક્ષણો, પરોપચય અને કેવું અનાજ પાણી માફક આવે ન આવે વિશેષ સખતી જોઈની સાબળત. હાલના જમાનામાં દીવખદીવ થતા આવતા નવા નવા રોગો, વિદ્વાનો વૈદ્ય ડૉક્ટરો તરફથી જ્યારમાં ચૂકાયેલાં અનેકાનેક અવમરો અને પહાડી, જોગી જલ્દી વિગેરે તરફથી પ્રાપ્ત થયેલી ચપ્કારીક જહીયુટીઆ ઇલાદીનો પણ પુરો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

પુસ્તકનું કદ ફાયલ C પેજ પૃષ્ઠ ૧૨૦૦ નું થઈ ગયું છે. કાગળ, છાપ, સફાઈ, બાઈન્ડીંગથી કિંમત માત્ર રૂ. ૬-૦-૦ માત્ર ૦-૮-૦ જુડ.

મહાદેવ રામચંદ્ર જાગુડે—અમદાવાદ.

